

Koncepce prevence kriminality,
prevence závislosti
a prevence rizikového chování
na období 2025 až 2029

**MĚSTSKÁ ČÁST
PRAHA 4**

Zpracovalo:
Oddělení prevence
Odbor školství, prevence a rodinné politiky

Osnova

1. Úvod	4
2. Demografická data a popis území	5
3. Vyhodnocení strategie prevence kriminality a prevence závislostí	7
4. Prevence kriminality.....	10
4.1. Základní principy a východiska.....	10
4.2. Bezpečnostní analýza	19
4.2.1. Nápad TČ.....	19
4.2.2. Sociální analýza.....	22
4.2.3. Institucionální analýza.....	26
4.2.4. Syntéza poznatků, identifikace problémů a způsob řešení	29
4.3.1. Priority a cíle – obecné cíle	31
4.3.2. Opatření a konkrétní kroky.....	31
4.4. Financování a evaluace	32
4. 5. Závěr.....	32
5. Prevence závislostního chování – protidrogová prevence	34
5.1. Základní principy a východiska	34
5.1.1. Novodobé trendy	36
5.1.2. Legislativa	37
5.2. Situace v oblasti závislostí na Praze 4.....	39
5.2.1. Analýza současného stavu.....	39
5.2.2. Aktivity v oblasti prevence závislostního chování	44
5.2.3. Institucionální analýza.....	49
5.3. Priority a cíle	50
5.3.1. Obecné cíle	50
5.3.2. Opatření a konkrétní kroky.....	51
5.4. Financování a evaluace	52
5.5. Závěr.....	52
6. Prevence rizikového chování – školská primární prevence.....	53
6.1. Základní principy a východiska	53
6.1.1. Legislativa a ukotvení prevence	56
6.1.2. Aktuální trendy.....	57
6.2. Situace na MČ	59
6. 2. 1. Charakteristika škol v území	59
6. 2. 2. Aktivity v oblasti prevence RCH.....	60
6. 2. 3. Institucionální analýza.....	65

6.3. Priority a cíle	68
6.3.1. Obecné cíle	68
6.3.2. Opatření a konkrétní kroky.....	69
6.4. Financování a evaluace	69
6.5. Závěr.....	70

1. Úvod

Tento strategický dokument si klade za cíl definovat hlavní priority v oblasti prevence kriminality a protidrogové politiky na území městské části Praha 4 pro období 2025–2029. Městská část Praha 4 si uvědomuje, že pro dosažení účinných výsledků v oblasti prevence je nezbytný mezioborový a mezirezortní přístup.

To znamená zajištění efektivní spolupráce, koordinace a vzájemného sdílení informací jak mezi jednotlivými odděleními městské části, tak i se subjekty mimo ni. Zvláštní důraz je kladen na informovanost obyvatel.

Při vytváření strategie bylo vycházeno z celostátních a pražských strategických dokumentů, které jsou v jednotlivých kapitolách podrobně rozpracovány. Další podklady pro tvorbu strategie byly získány z lokálních analýz pocitu bezpečí, kriminologických map, statistik Českého statistického úřadu, pravidelných zpráv a dat od Policie ČR a Městské policie hl. m. Prahy, jakož i ze závěrečných zpráv terénních programů a dalších relevantních zdrojů.

Strategie se skládá ze tří hlavních částí, které jsou vzájemně provázané. První se zaměřuje na prevenci kriminality a popisuje současný stav preventivních opatření na území Prahy 4, včetně snahy o vytvoření dlouhodobě udržitelného systému prevence. Druhá část se věnuje prevenci závislostního chování, včetně protidrogové politiky, a snaží se minimalizovat škody způsobené závislostmi. Třetí část se věnuje školské primární prevenci.

Dokument byl konzultován a projednán s relevantními odbory městské části, včetně odborů sociálního, životního prostředí, školství, prevence a rodinné politiky, a krizového řízení. Na jeho přípravě se podílel i Výbor pro bezpečnost, který ho následně doporučil ke schválení Radou a Zastupitelstvem městské části. Před předložením výboru byla strategie konzultována s Policií ČR, Městskou policií hl. m. Prahy a zástupci terénních programů.

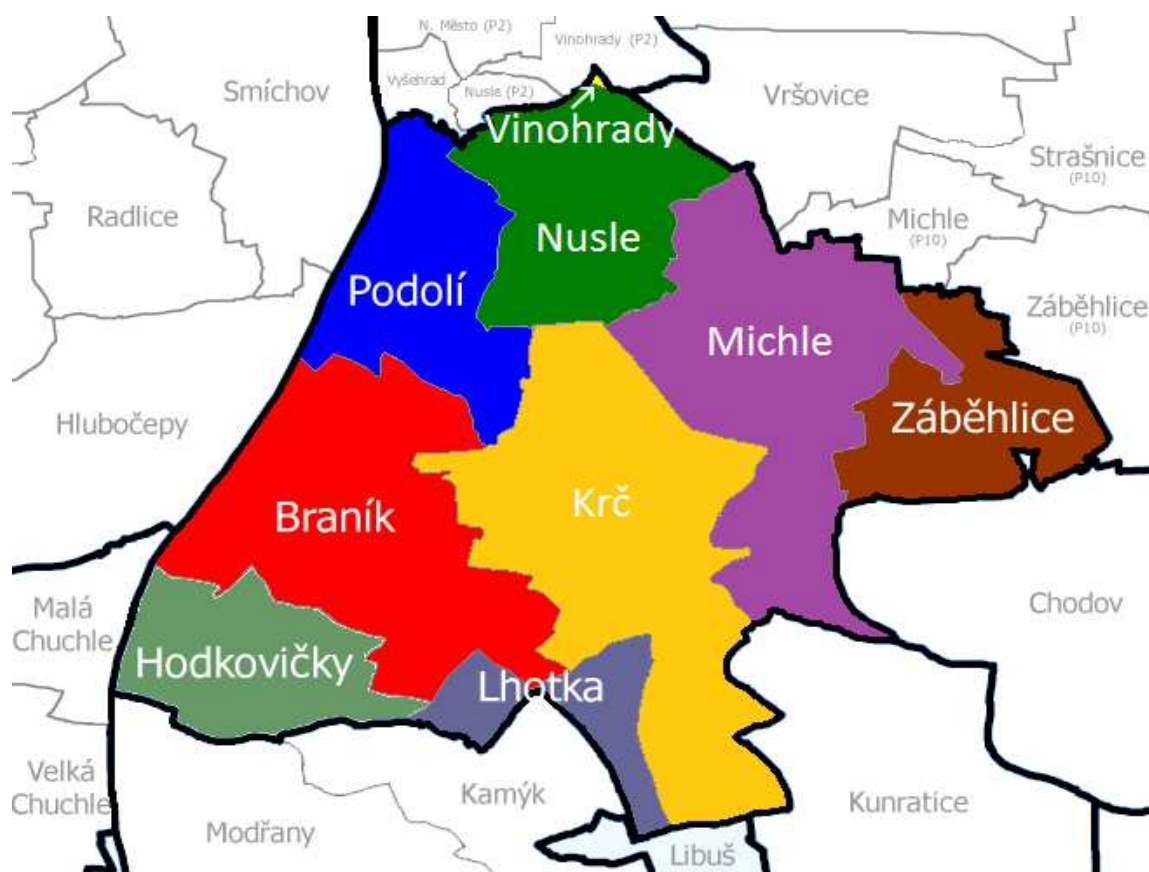
Poděkování za spolupráci při sestavování strategie náleží všem spolupracovníkům, zástupcům organizací, institucí a orgánů, kteří poskytli data a pomohli radou.

2. Demografická data a popis území

MČ Praha 4 je nejlidnatější městskou částí hlavního města, kde žije přes 135 tisíc obyvatel. K 31. 12. 2024 činil 135 712 občanů hlášených k trvalému pobytu. To odpovídá přibližně 10 % z celkového počtu 1,37 miliónu lidí v Praze.

MČ Praha 4 má rozlohu 24,22 km². Území této městské části zahrnuje katastrální obce, jako jsou Nusle, Michle, Podolí, Braník, Hodkovičky, Krč, část Lhotky a také části katastrálních území Záběhlic a několik domů na Vinohradech.

Geograficky je oblast vymezena tokem Vltavy na západě a struhou Botiče na severovýchodě. Většinou zastavěné území trojúhelníkového tvaru je na jihu ohraničeno roklí Hodkovického potoka, výběžkem Horní Krče, Michelským lesem a dopravním uzlem, který sousedí s Prahou 11. Do roku 1922 se všechny tyto katastrální obce nacházely mimo hranice Prahy a sloužily jako zemědělské zázemí města.

Obr. 1. Mapa MČ Praha 4

zdroj: Wikipedie, [online](https://Praha4-Wikipedia(wikipedia.org)) [citováno 23. 10. 2023], dostupné z [https://Praha4 – Wikipedie \(wikipedia.org\)](https://Praha4-Wikipedia(wikipedia.org))

Zatímco rozloha zůstává konstantní, počet obyvatel se v čase vyvíjí. Patrné je to z tabulky níže, která pojednává o stavu obyvatel a městské části Praha 4 za jednotlivé roky, a to včetně rozdělení podle věku a pohlaví. Ve srovnání s rokem 2019 například vzrostl v roce 2024 počet obyvatel na MČ Praze 4 z 132 068 obyvatel na 135 712 obyvatel.

Tab. 1: Stav obyvatel na Praze 4

Stav obyvatel k 31. 12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvatel celkem		132 068	131 863	126 070	132 887	135 386	135 712
v tom podle pohlaví	muži	63 474	63 440	60 644	63 393	64 672	65 044
	ženy	68 594	68 423	65 426	69 494	70 714	70 668
v tom ve věku (let)	0-14	19 267	19 300	18 218	19 711	19 698	19 352
	15-64	82 752	82 784	78 658	84 182	86 934	87 921
	65 a více	30 049	29 779	29 194	28 994	28 754	28 439
Průměrný věk		44,2	44,1	44,5	43,7	43,6	43,6

Zdroj: [Český statistický úřad, Veřejná databáze](#) vygenerováno 08.10.2024 12:16, upraveno 20.5. 2025

Porodnost na MČ Praze 4 má dlouhodobě klesající tendenci. Největší podíl na rozmachu obyvatelstva této městské části mají nově přistěhovalí. V roce 2023 se na MČ Prahu 4 přistěhovalo 11 088 lidí, ale přírůstek stěhováním byl 2782, zatímco o rok dříve to bylo dokonce 13 302, přičemž přírůstek stěhováním byl dokonce 7078 lidí. V roce 2024 začal přírůstek stagnovat, nově přistěhovalých bylo jen o 549 více než odstěhovalých.

Podle poslední demografické studie (Soukup, 2023) na území SO Praha 4 migraci na území ovlivňuje atraktivita území pro bydlení, bytová výstavba, vnitřní poptávka po bydlení, uvolněné byty po zemřelých, krátkodobé pronájmy a nehlášení trvalého bydliště. Z prognózy vyplynulo, že přírůstek stěhováním bude mít i nadále stoupající tendenci.

Počet zemřelých v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivnila epidemie koronaviru. Detaily v tabulce níže:

Tab. 2: Změny počtu obyvatel na Praze 4

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Živě narození		1 421	1 415	1 505	1 325	1 236	1246
Zemřelí		1 567	1 756	1 842	1 586	1 519	1469
Přistěhovalí		7 292	6 604	7 774	13 302	11 088	10174
Vystěhovalí		5 979	6 468	7 017	6 224	8 306	9625
Přírůstek (úbytek)	přirozený	-146	-341	-337	-261	-283	-223
	stěhováním	1 313	136	757	7 078	2 782	549
	celkový	1 167	-205	420	6 817	2 499	326

Zdroj: [Český statistický úřad, Veřejná databáze](#) vygenerováno 08.10.2024 12:16

Aktualizováno 20.5.2025

Ve srovnání s ostatními městskými částmi Prahy měla v roce 2023 MČ Praha 4 druhý nejvyšší celkový přírůstek obyvatel, a to 2499 obyvatel. Nejvyšší celkový přírůstek měla sousední MČ Praha 11. V roce 2024 se Praha 4 propadla až na deváté místo, migrační saldo bylo na 326. Na sousední Praze 11 propadlo dokonce do záporných hodnot.

Pro účely strategie je však nutností znalost nejen počtu obyvatel, ale také jeho věkové složení. Populace MČ Praha 4 je v porovnání s Prahou i ČR starší, na 100 dětí do 15 let zde připadalo podle dat z roku 2022 celkem 147 seniorů starších 65 let, v celé Praze je to pouze 116 seniorů. V roce 2024 zůstal poměr na Praze 4 stejný, zestárla populace v rámci celé Prahy. Nejmladší obyvatelstvo měla z městské části Prahy 4 lokalita Nusle, kde je podíl dětí a podíl seniorů vyrovnaný. Podle demografické studie se nicméně očekává, že podíl dětí bude v nadcházejících letech stagnovat.

Tab. 3: Srovnání skladby obyvatelstva podle věku – rok 2022

	Obyvatelstvo ve věku			Celkem	% obyvatel ve věku			Index stáří
	0-14	15-64	65 a více		0-14	15-64	65 a více	
Braník + Dvorce	1 999	7 459	2 710	12 168	16 %	61 %	22 %	136
Krč + Budějovická	3 838	17 212	6 173	27 223	14 %	63 %	23 %	161
Lhotka + Sídliště Krč	2 111	9 495	3 548	15 154	14 %	63 %	23 %	168
Michle	2 031	8 491	2 596	13 118	15 %	65 %	20 %	128
Novodvorská + Hodkovičky	2 246	8 853	3 488	14 587	15 %	61 %	24 %	155
Nusle	1 896	8 939	1 904	12 739	15 %	70 %	15 %	100
Pankrác	2 309	11 281	3 648	17 238	13 %	65 %	21 %	158
Podolí	1 053	4 547	1 506	7 106	15 %	64 %	21 %	143
Spořilov	2 228	7 905	3 421	13 554	16 %	58 %	25 %	154
MČ Praha 4	19 711	84 182	28 994	132 887	15 %	63 %	22 %	147
Praha	219 012	883 418	254 896	1 357 326	16 %	65 %	19 %	116
Česká rep.	1 750 808	6 868 872	2 207 849	10 827 529	16 %	63 %	20 %	126

Index stáří udává poměr osob starších 65 let k počtu osob ve věku 0-14 let, vynásobený 100.

Zdroj: Soukup T.: Demografická studie MČ Praha 4, 2023 (ČSÚ, 2022)

Index stáří byl za rok 2022 na 147 bodech. Za rok 2024 za celou městskou část zůstává stejný. Nejstarší obyvatelstvo má sousední Praha 11 a celopražský index stáří se pohybuje kolem 120.

3. Vyhodnocení strategie prevence kriminality a prevence závislosti

Prevenci kriminality, prevenci závislostního chování a protidrogové politiky se věnuje Městská část Praha 4 dlouhodobě. Zatím poslední strategie za roky 2020 až 2024 si vytyčila řadu cílů, které se vesměs podařilo naplnit.

Prevence kriminality:

- ✓ Realizace preventivních programů pro děti a mládež včetně škol a školských zařízení: splněno

Zde se jedná převážně o programy na téma bezpečí v kyberprostoru, prevence šikany a kyberšikany, případně digitálního wellbeingu. Indikovaná prevence pro nejvíce ohrožené děti a mladistvé – růstové skupiny, podpora duševního wellbeingu a zdraví ve školách.

- ✓ Podpora služeb sociální péče pro osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně seniorů a osob bez přístřeší: splněno

Zde se jedná převážně o práci sociálních kurátorů, případně jiných pracovníků odboru sociálního. V rámci péče o seniory jsou to také různé aktivizační služby a akce. Osoby bez přístřeší jsou pravidelně oslovovány ze stran terénních programů a je jim nabízena podpora i formou resocializačního asistovaného zaměstnávání.

- ✓ Komunikace s veřejností, informování občanů o možnostech ochrany před trestnou činností: splněno
Běžně prostřednictvím webu MČ Praha 4, Tučňáku, FB a sociálních sítí, letáků aj. Např. Den proti vloupání aj.
- ✓ Spolupráce s preventivními odděleními PČR a MP: splněno
Pravidelná setkání a koordinace společných preventivních aktivit, spolupráce při prezentaci složek a nabídce jejich akcí.
- ✓ Omezování příležitostí k páčání trestné činnosti: splněno
Situační prevence je založena na snižování příležitostí pro páčání trestné činnosti. Spadá sem péče o veřejný prostor, zeleň, dopravní komunikace nebo osvětlení (zejména OŽP, OD aj.)
- ✓ Vytipování lokalit s největším výskytem osob bez přístřeší, opuštěných budov a zintenzivnění úsilí na jejich zajištění: splněno
Pravidelný monitoring jak ze strany terénních pracovníků, tak odboru životního prostředí.
- ✓ Monitoring trestné činnosti: splněno
Pravidelné setkání se zástupci bezpečnostních složek na jednání výboru pro bezpečnost, případně setkání organizovaná přímo vedením radnice – starosta.
- ✓ Spolupráce prostřednictvím Výboru pro bezpečnost a jednotlivých odborů s PČR, MP i NNO na všech úrovních při řešení aktuálních podnětů občanů v oblasti prevence kriminality, předávat informace mezi subjekty prevence kriminality a občany: splněno
- ✓ Spolupráce s podnikatelskými subjekty: splněno
- ✓ Usilovat o získání prostředků na prevenci kriminality z jiných zdrojů: částečně splněno
Dotace na HMP – prevence kriminality – Uličník pro Prahu 4 (2023 – 345 tisíc, 2024 – 436 tisíc, 2025 – 410 tisíc)
- ✓ Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež na území MČ: splněno
Nejprve mobilní klub Uličník (žádost o dotaci HMP v rámci prevence kriminality – oddělení prevence, spolufinancováno z rozpočtu MČ Praha 4)
Od roku 2024 NZDM Doupě – Proxima Sociale, o.p.s., Na Strži 40 – povedlo se otevřít nízkoprahové zařízení v roce 2024
- ✓ Prevence zaměřená na rizika kyberprostoru: splněno
Semináře: Nástrahy internetu pro pedagogy, Digisvět a konzumace médií pro pedagogy, Digitální závislosti pro pedagogy, Digitální wellbeing pro rodiče, Děti a technologie pro rodiče žáků škol
- ✓ Mapa pomoci – aktualizace katalogu sociálních služeb a vytvoření a zveřejnění seznamu kontaktních míst: splněno (<https://praha4.cz/alfresco/file/31ee3055-8dbe-4f84-ae30-558dbeef84fd/>)
- ✓ Vzdělávání seniorů a ohrožených skupin obyvatel: splněno
Semináře pro seniory ve spolupráci s PČR – oddělení prevence a MP hl. m. Prahy - oddělení prevence (Jak nenaletět – bezpečný pohyb v metropoli, finanční gramotnost, kriminalistika, kyberprostor...)
- ✓ Spolupracovat s PČR při kontrolách ubytoven a hostelů na území MČ Praha 4: splněno

- ✗ Modernizace a aktualizace kamerového systému na území MČ Praha 4: částečně splněno (obnova části kamer), počet kamerových stanišť nenavýšen.
- ✗ Podpora spolupráce zejména při možnostech oborových praxí pro mladistvé: nesplněno
- ✗ Služba Areion pro seniory – navýšit počet zapojených seniorů: služba již nepokračuje, finančně velmi náročná.
- ✗ Projekt Seniorská obálka – zapojit se a podpořit projekt: služba již nepokračuje (nízký zájem)
- ✗ Legální graffiti – zajistit nové plochy: nesplněno
- ✗ Usilovat o zvýšení počtu strážníků v Praze 4 a zmenšit okrsky: nesplněno

Drogová prevence:

- ✓ Podpora a rozvoj preventivních programů specifické primární prevence ve školách a školských zařízeních: splněno
Každoroční zajišťování programů látkové prevence do škol – 4. ročník téma Nekuřátka, 6. ročník téma Alkohol, 7. ročník téma Marihuana. Cca 150 tříd. V roce 2025 za cca 350 tisíc korun.
- ✓ Odborné vzdělávání a kompetence školních metodiků prevence, pedagogů a rodičů (široké veřejnosti): splněno
Nové návykové látky (2024), Digitální závislosti (2023), Psychopatologie (2025), Komunikace s rodiči (2023-2025), Bezpečnost ve školách (2024), Prevence násilné trestné činnosti (2024), Mimořádné události (2025).
- ✓ Spolupráce a koordinace subjektů působících v prevenci závislostního chování: splněno
Spolupráce na sčítání osob bez domova s terénními programy a OSOC, pravidelné sdílení průběžných zpráv a informací s odborem sociálním a s oddělením krizového řízení a bezpečnosti, na základě podnětů občanů komunikace s terénními programy – vytipování lokalit, spolupráce na úrovni primární prevence (školy, organizace, financování programů, monitoring výzev).
- ✓ Spolupráce s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) a jeho výkonnou sekcí Národním centrem kybernetické bezpečnosti (NCKB), které (mimo jiné) zajišťuje osvětu a vzdělávání různých cílových skupin: částečně splněno
Doporučování kurzů a vzdělávání školám.
- ✓ Dostupnost preventivních programů, intervencí školám a mateřským školám zřizovaným městskou částí Praha 4: splněno
Finanční, metodická a koordinační podpora škol.
- ✓ Informovanost o vzniku závislostního chování, negativních dopadech a rizicích užívání návykových látek: splněno
Webové stránky MČ Praha 4, FB, Tučňák, virtuální nástěnka na padletu pro pedagogy.
- ✓ Politika nulové tolerance v oblasti heren, kasin a výherních automatů: splněno
- ✓ Podpora terénních programů pro osoby závislé na návykových látkách: splněno
- ✓ Dotační programy v oblasti protidrogové politiky, prevence rizikových jevů dětí a mládeže zvláště v souvislosti se závislostním chováním: splněno
Každoročně navyšováno.

- ✓ **Financování terénních programů zahrnout do rozpočtu MČ Praha 4: částečně splněno**
Z rozpočtu dofinancován TP v závislosti na podpoře HMP v dotačním titulu podpory adiktologických služeb, rozšíření TP o program Fixpoint, který také monitoruje území MČ.
- ✓ **Působit na hlavní město Prahu, aby finančně posilovala primární prevenci ve školách a školských zařízeních: splněno**
Změna v administraci dotačního titulu Primární prevence ve školách a školských zařízeních, od roku 2025 nepodává žádost škola, ale za školy zřizovatel, tedy MČ Praha 4. Změna přinesla administrativní odlehčení školám.
- ✓ **Vytvořit komfortní přehled, kam se obrátit o pomoc, pro osoby ohrožené závislostmi a jejich blízké: částečně splněno**
Navázáno na nový web.
- ✗ **Víceleté dotace MČ - nesplněno**

4. Prevence kriminality

Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy směřující k předcházení páčání kriminality a snižování obav z ní. Jde v zásadě o opatření sociální prevence a situační prevence, včetně osvětové činnosti směrem k veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. (MVČR, dostupné na <https://mv.gov.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>). Úzce souvisí s prevencí závislostního chování a prevencí rizikového chování ve školách.

Prevence kriminality je klíčová z důvodů, které se dotýkají bezpečnosti jednotlivců, komunity i celé společnosti. V zásadě zvyšuje pocit bezpečí občanů, posiluje důvěru občanů v MČ potažmo státní instituce, zabráňuje sociálnímu vyloučení a recidivě, pomáhá odhalit a řešit hlubší problémy ve společnosti a v neposlední řadě snižuje náklady společnosti. Efektivní prevence je levnější než řešení následků. Preventivní strategie se stávají vedle strategií represivních rovnocennou, v současné době spíše upřednostňovanou, složkou kontroly kriminality.

Městská část Praha 4 se může zapojit do kontroly kriminality informováním a vzděláváním veřejnosti v oblasti aktuálních a nejrozšířenějších hrozeb, podpořením preventivních aktivit a pomocí směrem k ohroženým skupinám. Represivní opatření jsou v kompetenci městské a státní policie s tím, že ani jednu z těchto složek městská část nezřizuje a není k ní v nadřazeném postavení. Součinnost složek a vzájemné informování ohledně rizikových lokalit a míst je pro plnění cílů prevence kriminality zásadní.

4.1. Základní principy a východiska

Dne 6. dubna 2022 schválila vláda České republiky novou Strategii prevence kriminality, která staví na současném systému a reaguje na nové bezpečnostní výzvy. Hlavní rozdíl oproti předchozímu dokumentu spočívá zejména v rozšíření cílů, které jsou nyní rozděleny do sedmi oblastí.

Předchozí strategie byla přijata v roce 2016, od té doby se však vývoj kriminality výrazně změnil, zejména vlivem pandemie Covid-19. Ta vedla k obecnému poklesu trestné činnosti, ale zároveň urychlila přesun kriminality do kyberprostoru. Nyní, po zmírnění pandemických opatření, se kriminalita opět vrací na úroveň před pandemií, s čímž nová strategie počítá.

Konflikt na Ukrajině, který má potenciál negativně ovlivnit bezpečnostní situaci, národní strategie zatím nereflektuje.

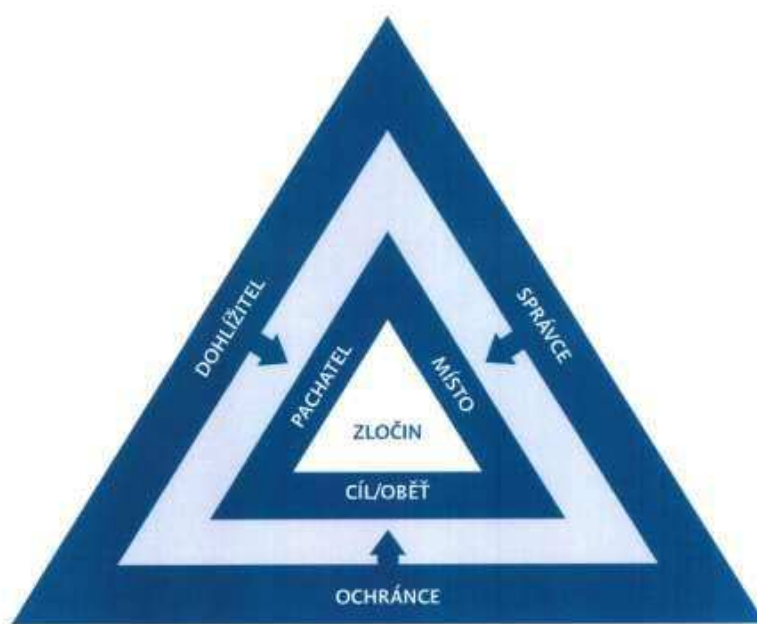
Hlavní město Praha má novou koncepci od roku 2025 a v tomto materiálu jsou použita statistická data nápadu trestné činnosti z bezpečnostní analýzy HMP.

Kriminalitou se v rámci tohoto materiálu rozumí nejen trestná činnost, ale i činnost přestupková, zejména přestupky proti majetku, veřejnému pořádku, občanskému soužití, proti pořádku ve státní správě a územní samosprávě. Cíle a opatření pak mohou být zaměřena nejen na prevenci samotné kriminality, ale v širším měřítku i chování nebo prostředí, které je kriminální nebo zatím jen rizikové z hlediska kriminogenních faktorů.

Co je náplní prevence kriminality popisuje např. definice EUCPN (Evropské sítě prevence kriminality): *eticky přijatelné a na důkazech postavené aktivity zaměřené na snižování rizika páčání kriminality a jejích škodlivých následků s hlavním cílem usilovat o zlepšení kvality života a bezpečí jednotlivců, skupin obyvatel i celých komunit.* (EUCPN, 2020)

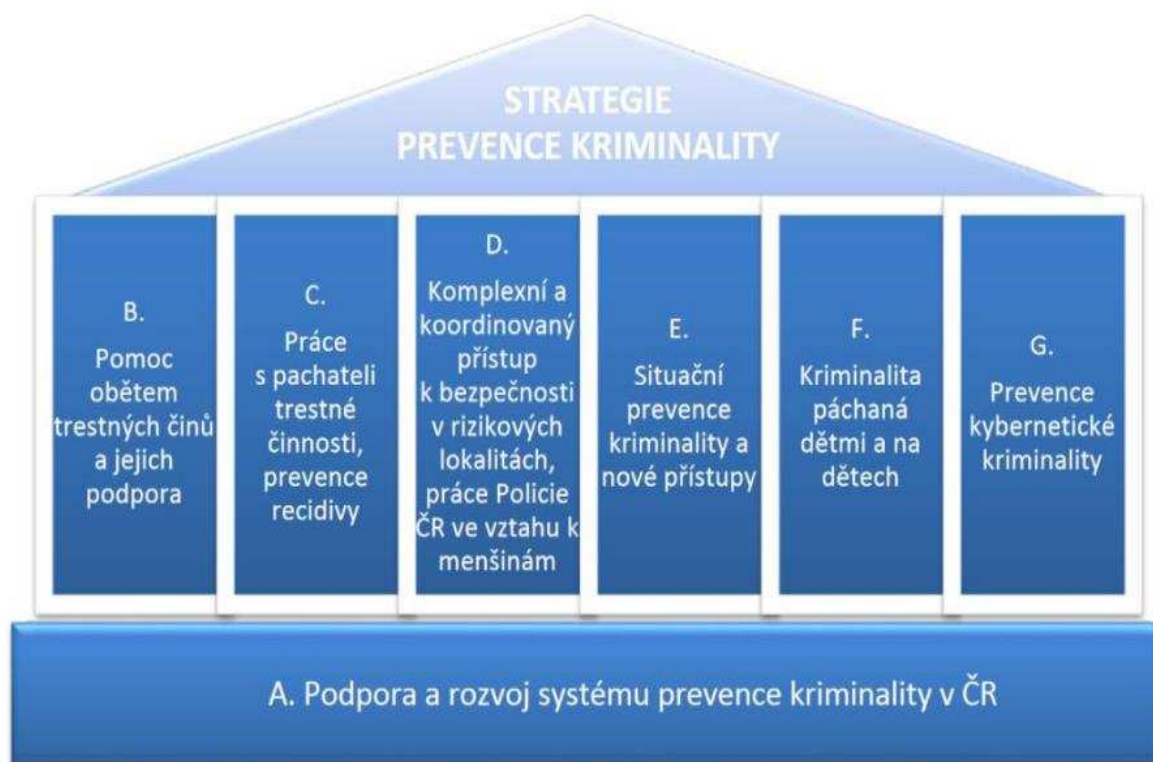
Zásadní pro efektivní prevenci je znalost kriminogenních faktorů (sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality, pachatelé včetně potenciálních, oběti včetně potenciálních). Zaměření na kriminogenní faktory uplatňují další definice

Republiková strategie zdůrazňuje trojúhelník analýzy kriminality, který je výstupem teorie rutinních činností (Lawrence Cohen, Marcus Felson). Východiskem je, že k predátorskému činu (zločin) dochází v okamžiku, kdy se pravděpodobný pachatel a vhodný cíl/oběť ocitnou ve stejné době na stejném místě za absence účinného ochránce.

Obr 2: Trojúhelník analýzy kriminality
Zdroj: R. V. Clarke, J. E. Eck (2010): Analýza kriminality v 60 krocích

Mezi další východiska, která aktuální materiál reflektuje, jsou prioritní oblasti republikové strategie prevence kriminality, které jsou uvedeny v následujícím schématu.

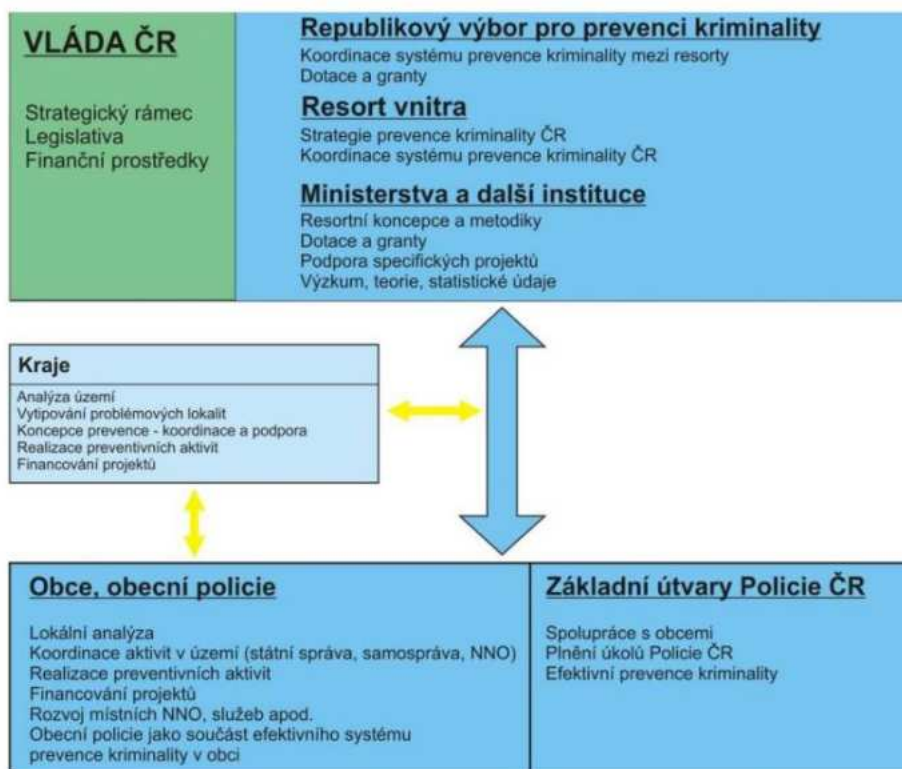
Obr. 3: Priority prevence kriminality v ČR
Zdroj: Strategie prevence kriminality v České republice 22-27

Z prioritních oblastí vycházejí strategické cíle ČR:

- Rozvoj systému prevence, finanční podpora, a obecně přístup založený na důkazech a empirických poznatcích, posilování spolupráce, kapacity a kompetencí relevantních subjektů.
- Pomoc a podpora obětem trestné činnosti (i přestupkové) s důrazem na pomoc zvláště zranitelným obětem, boj proti násilí, podpora výzkumné činnosti a opatření prevence sekundární viktimizace obětí.
- Boj proti recidivě (včasná a koordinovaná resocializace pachatelů).
- Komplexní a koordinovaný přístup k řešení kriminality v rizikových lokalitách založený na spolupráci.
- Rozvoj a podpora situační prevence (zvyšování odolnosti míst proti trestné činnosti).
- Sledovat vývoj kriminality páchané dětmi a na dětech a včas reagovat vhodnými opatřeními (včas identifikovat ohrožené děti, realizace včasné intervence, zvýšení ochrany před násilím, rozvoj funkčního systému pátrání po pohřešovaných dětech).
- Posilování prevence kyberkriminality a rizikového chování v kyberprostoru (včetně ochrany dětí).

Česká republika patří dlouhodobě mezi nejbezpečnější země světa. (GPI, dostupné na <https://www.visionofhumanity.org/maps/#/>). Rovněž jednoznačnou devizou je v současnosti již zavedený a stabilní systém prevence kriminality, který je blíže popsán dále.

Systém prevence kriminality dle Strategie prevence kriminality ČR

Obr. 4: Systém prevence kriminality v ČR

Zdroj: Strategie prevence kriminality v České republice 22-27

Systém prevence kriminality lze v ČR považovat za stabilní a úspěšný. Zahrnuje následující tři úrovně:

- **Republiková** – vláda ČR, Republikový výbor pro prevenci kriminality, ministerstva a další státní instituce
- **Krajská** – krajské úřady
- **Lokální** – samosprávy měst a obcí

Republiková úroveň

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Republikový výbor pro prevenci kriminality je metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra České republiky (dále jen MVČR). Plní úlohu iniciační, informační a koordinační, schvaluje dotace na úrovni republikové, krajské i místní. Předsedou je ministr vnitra a Republikový výbor se řídí plánem činnosti.

Členy výboru jsou zástupci ministerstva vnitra, práce a sociálních věcí, ministerstva spravedlnosti, školství, zdravotnictví, obrany, financí, Úřadu vlády ČR, Policejního prezidia ČR, Probační a mediační služby, Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, Soudcovské unie ČR, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Svazu obcí a Asociace krajů ČR.

Ministerstva a jim podřízené organizace

V návaznosti na vládní strategii prevence kriminality vytvářejí vlastní strategické dokumenty a zajišťují jejich realizaci na primární, sekundární i terciární úrovni. K tomu také disponují

vlastními dotačními tituly. Zajišťují také vzdělávání příslušných pracovníků v oblasti prevence kriminality.

Policie ČR

Úkolem policie je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly dle trestního řádu a další úkoly v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Role policie je dána zákonem č. 273/2008 Sb.

Policie se dnes významně zaměřuje i na primární prevenci, zvl. pomocí oddělení tisku a prevence, dále na prevenci sociální, sekundární, prevenci viktimmnosti a systém pomoci obětem trestné činnosti.

Preventivní úlohu má i hlídková služba a neméně důležité jsou dopravně bezpečnostní akce.

Vzájemná spolupráce Policie ČR s městskou policií, orgány státní správy i územní samosprávy, informovanost a předávání analytických dat hrají důležitou roli v oblasti situační prevence.

Krajská úroveň

Kraje realizují politiku v samostatné působnosti. Prostřednictvím manažera prevence kriminality především koordinují aktivity v oblasti prevence kriminality na svém území, zprostředkovávají informace mezi ministerstvy a obcemi, účastní se dotačního řízení a realizují vlastní dotační aktivity.

Městská policie hl. m. Prahy

Městská policie je důležitou represivní i preventivní součástí systému prevence kriminality. Městská policie byla zřízena obecně závaznou vyhláškou hl. m. Prahy č. 5/1992 Sb. hl. m. Prahy, o zřízení Městské policie hlavního města Prahy (MP HMP), ve znění pozdějších předpisů, vydanou podle ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích a v souladu s ustanovením § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Městská policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce. V oblasti prevence je pak spolupráce zajišťována prostřednictvím oddělení prevence Městské policie hl. m. Prahy.

Dohled nad dodržováním obecně závazných vyhlášek a nařízení HMP doplňují přestupky v oblasti konzumace alkoholu na veřejnosti, podávání a prodávání alkoholu dětem a mladistvým. V rámci situační prevence je důležitá vzájemná spolupráce, předávání analytických dat a informovanost.

Lokální úroveň

Obce tvoří základní úroveň realizace opatření prevence kriminality. Městské části postupují v samostatné působnosti a vycházejí ze zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

V praxi se vyplácí, pokud obec či městská část hraje aktivní roli koordinátora spolupráce. Ta sice není zakotvena zákonem, nicméně obce, které takovou spolupráci mezi všemi subjekty (zastoupení státních orgánů, policií, neziskového sektoru, občanů, podnikatelských subjektů) realizují, vidí její přínosy a ocenění se dočkávají ze strany partnerů a hlavně občanů.

V primární prevenci se také osvědčuje spolupráce se školami a školskými zařízeními, ať už na úrovni předávání informací, koordinace nebo v oblasti zajištění financování jednotlivých preventivních programů.

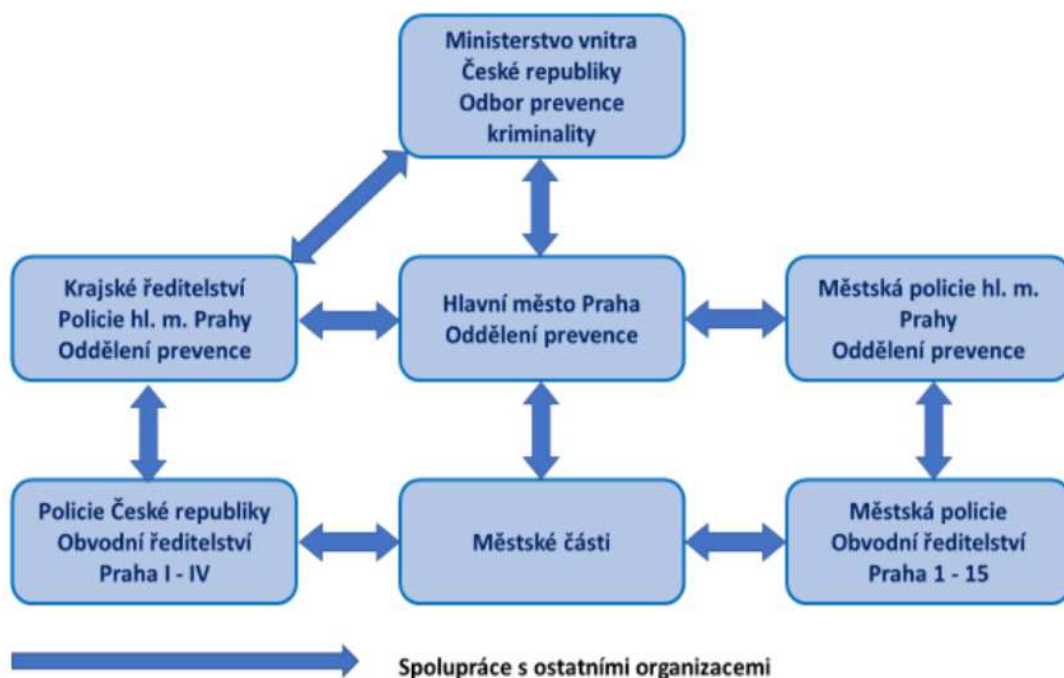
Neziskové organizace a ostatní subjekty

V roli realizátorů preventivních programů vystupují i nestátní neziskové organizace, které poskytují preventivní programy na aktuální témata pro skupiny obyvatel ohrožené trestnou činností či novými hrozbami. Soustředí se také na pomoc obětem trestné činnosti a pracují s pachateli. K tomu často využívají prostředky z dotačních řízení či přímo uzavřených smluv na konkrétní službu.

Mezi ostatní subjekty, které se podílejí na prevenci, patří vědecko-výzkumné instituce, podnikatelské subjekty, které mohou například poskytovat práci lidem, u kterých nezaměstnanost tvoří významný kriminogenní faktor (např. osoby vracející se z výkonu trestu apod.).

Systém prevence kriminality v hlavním městě Praha

Systém prevence kriminality v Praze a jednotlivých městských částech propojuje státní správu, samosprávu, Městskou policii, Policii ČR, neziskové organizace, komerční subjekty i občany při zajištění veřejného pořádku. Na úrovni hlavního města se vytvářejí nové způsoby komunikace a spolupráce, které napomáhají efektivněji rozdělit role a zlepšovat prevenci kriminality i bezpečnost.

Obr. 5: Systém prevence kriminality v Praze
Zdroj: Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy 24-28

Městské části Prahy, které plánují žádat o dotaci z rozpočtu Ministerstva vnitra (dále jen „MV“), musí splnit následující podmínky stanovené metodickým doporučením MV:

- Zajistit organizační a personální zázemí pro strategický dokument:
 - Zřídit pracovní skupinu prevence kriminality, která bude zahrnovat odborníky na bezpečnost, veřejný pořádek a sociálně patologické jevy. Na úrovni městské části Praha 4 tuto funkci vykonává Výbor zastupitelstva MČ Praha 4 pro bezpečnost.

- Určit pracovníka odpovědného za prevenci kriminality ve městské části – manažera prevence kriminality. Manažer prevence a pracovní skupina jsou zodpovědní za přípravu, realizaci a vyhodnocení plánu. Hlavním partnerem samosprávy je Policie ČR, která zajišťuje podrobné analýzy kriminality, navrhuje řešení a připomínkuje projekty situační prevence. Policie ČR má své zástupce ve zmíněné pracovní skupině.
- Vypracovat strategický dokument, který se zaměřuje na prevenci kriminality a zahrnuje bezpečnostní analýzu pro hlavní město nebo městskou část.
- Schválit strategický dokument Finální verzi strategického dokumentu musí schválit rada nebo zastupitelstvo obce, čímž získá závazný charakter a bude moci být financován z rozpočtu obce, kontrolován a vyhodnocován.

Úroveň městských částí (lokální úroveň)

Městské části se v oblasti prevence kriminality zapojují v rámci své samostatné působnosti, přičemž jejich účast na preventivních aktivitách je dobrovolná a nelze ji vynucovat. Představují základní úroveň, na níž se uskutečňuje praktické naplňování cílů Strategie prevence kriminality. Na této úrovni se také realizují konkrétní opatření, což z nich činí klíčové aktéry v tomto procesu.

Zapojení partnerů do systému prevence kriminality na území městské části Praha 4

Policie ČR – Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy

Je klíčovým partnerem při provádění analýz trestné činnosti, tvorbě návrhů na řešení zjištěných problémů a průběžném monitorování statistik sledovaných druhů trestných činů.

Běžná služba je ze strany krajského ředitelství zajišťována prostřednictvím celoměstských útvarů a obvodních ředitelství Praha I–IV. V oblasti prevence kriminality probíhá spolupráce hlavně skrze oddělení prevence, nicméně městská část úzce spolupracuje s odborem extremismu a terorismu KŘP hl. m. Prahy, odborem Pohotovostní motorizované jednotky, odborem cizinecké policie i dalšími útvary.

Oddělení prevence Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy organizuje preventivní programy zaměřené na širokou veřejnost, především na nejohroženější skupiny, jako jsou děti, mládež, senioři a osoby se zdravotním postižením. Programy reflektují aktuální témata, bezpečnostní situaci a potřeby školských zařízení. Oddělení se rovněž podílí na prezentačních aktivitách v rámci veřejných akcí, jako jsou například Dny dětí či Dny Integrovaného záchranného systému, které jsou doprovázeny osvětovými aktivitami.

Rovněž se pravidelně podílí na dopravně preventivní akci Smajlík, která upozorňuje řidiče na blízkost základních škol při jejich cestě autem a nutnost zvýšené ostražitosti. Do akce jsou zapojené vybrané čtvrté třídy základních škol, kdy žáci pak mají možnost zúčastnit se silniční kontroly a rozdávat smajlíky nebo mračouny vlastní výroby.

Rozdělení Prahy dle působnosti Obvodních ředitelství PČR

Obr. 6: Rozdělení působnosti OR PČR v Praze

Zdroj: PČR

- Obvodní ředitelství Praha I – obvod Praha 1, 6, 7 (MČ 1, 6, 7, část Prahy 17 a Nebužice, Lysolaje, Přední Kopanina, Suchdol, Troja)
- Obvodní ředitelství Praha II – obvod Praha 2, 5 (SO 2, 5, 13, 16)
- Obvodní ředitelství Praha III - obvod Praha 3, 8, 9 (MČ 3, 8, 9, 14, 18, 19, 20, 21)
- Obvodní ředitelství Praha IV - obvod Praha 4 a 10 (MČ 4, 10, 11, 12, 15, 22)

Obvodní ředitelství Prahy IV patří, vzhledem ke své rozloze a hustotě osídlení, mezi vůbec nejvytíženější útvary policie v celé České republice.

Mezi výrazné kriminogenní faktory na obvodu Praha IV se podle informací PČR řadí například: různorodost území, anonymita sídlištní zástavby, páteřní komunikace, obchodní centra, koncentrace osob v MHD, ubytovny, věznice.

Z trestné činnosti vyčnívá vloupání do bytů, domů a ostatních objektů, krádeže včetně jízdních kol a odcizení motorových vozidel, věcí z vozidel a součástek vozidel. Nicméně i zde má nápad trestné činnosti klesající tendenci.

Problémem z hlediska kriminality zůstávají opuštěné budovy, do kterých se stahují rizikové osoby. Za poslední léta se podařilo tyto objekty zredukovat a v současné chvíli jsou jich jen jednotky. Tyto budovy stejně tak jako venkovní ležení jsou monitorovány Policií ČR, Městskou policií hl. m. Prahy i jednotlivými odbory ÚMČ Praha 4.

Tab. 4: Služebny PČR na území MČ Praha 4

Místní oddělení Nusle		
Svatoslavova 288/10		tel.: 974 854 740
Místní oddělení Pankrác		
Na Pankráci 403/9		tel.: 974 854 750
Místní oddělení Podolí		
Milevská 875/4		tel.: 974 854 600
Místní oddělení Spořilov		
Bojanovická 2848/1		tel.: 974 854 760
Místní oddělení Lhotka		
Durychova 671/40		tel.: 974 854 720
Oddělení hlídkové služby		
Choceradská 2600/13		tel.: 974 854 540

Zdroj: PČR

Městská policie hlavního města Prahy

V rámci hlavního města Prahy se spolupráce zaměřuje na řešení záležitostí, které mají městský rozsah. Jde především o zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, včetně dohledu nad dodržováním vyhlášek a nařízení města, kontrolu plnění právních předpisů týkajících se ochrany veřejného prostoru a podobných oblastí.

Prevence kriminality je v Praze realizována prostřednictvím oddělení prevence Městské policie. Toto oddělení se věnuje široké škále preventivních opatření, která zahrnují jak sociální, tak situační prevenci. Zvláštní důraz je kladen na informování veřejnosti o tom, jak se chránit před nejčastějšími druhy trestné činnosti. Oddělení prevence rovněž vytváří a realizuje programy zaměřené na rizikové chování. Tyto aktivity jsou určeny pro děti, mládež, seniory, osoby se zdravotním postižením a širokou veřejnost.

Oddělení prevence nabízí různé aktivity, mezi které patří poradenství a prezentace práce Městské policie na veřejných akcích, ve sdělovacích prostředcích (tisk, rozhlas, televize), na výstavách a dalších událostech pořádaných městskými částmi, občanskými sdruženími nebo dalšími organizacemi. Zástupce Městské policie hl. m. Prahy také stabilně působí jako člen KPPK na krajské úrovni i na jednotlivých městských částech.

Tab. 5: Okrskové služebny MP

Obvodní ředitelství Praha 4, Tábořská 372/36	tel.: 222 025 307
Krč, Budějovická 1667/64	tel.: 296 825 240
Spořilov, Hlavní 11/2930	tel.: 272 774 009
Novodvorská 1013/151	
Krč, Štúrova 12/1282	tel.: 241 710 817
Kunratice, Kostelní nám.34	tel.: 244 913 093

Okrskové služebny nejsou v provozu 24 hodin denně. Obvodní ředitelství je k dispozici nepřetržitě.

Neziskové organizace a další subjekty

Kromě veřejných institucí zmíněných v předchozích částech hrají v prevenci kriminality významnou roli také nestátní neziskové organizace (NNO), dobrovolníci, akademická obec, podnikatelé a jednotlivci.

NNO se nejčastěji podílejí na realizaci preventivních aktivit a žádají o finanční prostředky v rámci dotačního programu prevence a bezpečnosti MČ Praha 4. Městská část žádá pravidelně o podporu v rámci prevence kriminality na HMP.

4.2. Bezpečnostní analýza

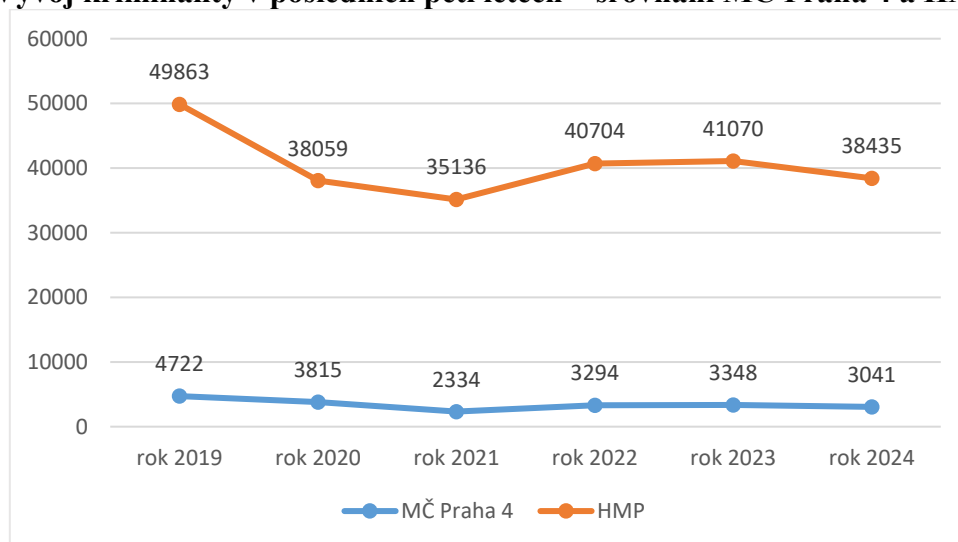
Bezpečnostní analýza MČ Praha 4 si klade za cíl stručně zhodnotit následující ukazatele vývoje společnosti:

- **Analýza protiprávních činů (přečiny, zločiny, přestupky)** – zahrnuje analýzu vývoje kriminality v kraji, přehled situace v jednotlivých lokalitách a rozdělení trestné činnosti podle jejích druhů, pachatelů a obětí.
- **Sociálně-demografická analýza** – soustředí se na rizikové skupiny s ohledem na kriminalitu, poskytuje základní informace o struktuře obyvatelstva, nezaměstnanosti a příjmově závislých sociálních dávkách.
- **Institucionální analýza** – jejím účelem je zhodnotit činnost orgánů státní správy, místních samospráv, nestátních neziskových organizací a dalších institucí zabývajících se prevencí kriminality na území kraje.

4.2.1. Nápad TČ

Vycházíme z dat Policie České republiky v jednotlivých druzích kriminality za daná období. Nápad TČ meziročně klesá. Na nápadu trestné činnosti se největší měrou podílí majetková kriminalita.

Graf 1: Vývoj kriminality v posledních pěti letech – srovnání MČ Praha 4 a HMP

Zdroj: Mapy kriminality

Kriminalita na území MČ Praha 4 byla v uplynulých letech značně ovlivněna pandemií koronaviru, platí to především o letech 2020 a 2021. V postcovidové době nápad trestné činnosti pozvolna stoupal, ale loni se stoupání zastavilo. V roce 2024 došlo k meziročnímu poklesu nápadu trestné činnosti. Doposud se nápad trestné činnosti nevrátil na předcovidovou úroveň.

Tab. 6: Porovnání zatíženosti MČ Praha 4 a hl. m. Prahy – celková kriminalita

	počet obyvatel		celková TČ				index na 10 tisíc obyvatel			
	k 31.12. 2024	změna oproti r. 2023	rok 22	rok 23	rok 24	mezi- roční změna	23	24	mezi- roční změna	meziroč- ní změna v %
MČ Praha 4	135 712	326	3294	3348	3041	-307	251,94	224,08	-27,86	-11
kraj - hl.m.Praha	1397880	20704	40704	41070	38435	-2635	298,23	274,95	-23,29	-7,81

Zdroj: <https://kriminalita.policie.gov.cz/> (aktualizováno 05/25)

Za celý rok 2024 bylo na území MČ Praha 4 zaznamenáno 3041 trestných činů, zatímco v roce 2023 to bylo 3348 trestných činů. To v praxi představuje v meziročním porovnání pokles o 11 %. Tato situace kontrastuje s nápadem trestné činnosti na celém území hl. m. Prahy, kde došlo k poklesu pouze o 7,81 %.

Tab. 7: Skladba a vývoj kriminality za posledních 5 let na území MČ Praha 4

	násilná	požár/výbuchy	krádeže vloupáním	krádeže	podvody	jiná majetková	obecně nebezpečná	dopravní nehody	toxikomanie	přestupky	extremismus	celkem bez přestupků	HMP
rok 2019	152	11	989	1924	254	966	43	58	176	17567	149	4722	49863
rok 2020	138	6	920	1466	206	720	45	46	167	13237	101	3815	38059
rok 2021	149	7	759	1054	222	567	47	35	158	11871	16	2334	35136
rok 2022	142	16	723	1105	315	706	58	35	173	17186	21	3294	40704
rok 2023	164	17	712	1058	343	774	43	47	167	16296	23	3348	41070
rok 2024	154	17	612	1028	319	1198	44	55	165	16623	17	3041	38435

Zdroj: <https://kriminalita.policie.gov.cz/> (aktualizováno 05/25)

Nejčastějšími druhy kriminality na území MČ Praha 4 jsou krádeže a krádeže vloupáním. Je však nutné zdůraznit, že v uplynulých letech došlo k poklesu těchto činů. V roce 2019 bylo zaznamenáno 1924 krádeží, zatímco v roce 2023 to bylo pouze 1058. V roce 2024 počet krádeží opět klesl. V roce 2019 bylo dále zaznamenáno 989 krádeží vloupáním, zatímco v roce 2024 to bylo pouze 612.

Majetková kriminalita má tradičně největší podíl na celkovém nápadu trestné činnosti. Její objasňování je složité a to především vzhledem k aglomeraci, kterou městská část Praha 4 představuje, je zde velká fluktuace lidí, mnoho lidí zde dojíždí pouze do zaměstnání, apod. Podíl majetkové kriminality na celkovém nápadu trestné činnosti standardně osciluje kolem 69 %.

Internetová kriminalita je v posledních letech na stále větším vzestupu.

Do teritoria MČ Praha 4 zasahují celou svou místní působností tři místní oddělení Policie České republiky, jsou to MOP Pankrác, MOP Podolí a MOP Nusle. Místní působnost oddělení MOP Lhotka a MOP Spořilov zasahuje i do jiných městských částí.

Tab. 8: Celková kriminalita – dle místních oddělení na území MČ Praha 4 a srovnání s HMP

	násilná + mravnostní		krádeže vloupáním	
	registrované TČ	index	registrované TČ	index
MO Podolí	32	1,07	264	8,8
MO Nusle	26	0,84	167	5,39
MO Pankrác	58	1,93	146	4,87
MO Lhotka	53	1,66	226	7,06
MO Spořilov	58	2	332	11,45
hl. m. Praha	2002	4,9	9455	32,9
PRAHA IV	635	12,88	3683	74,73

k 31. 12. 2023

	krádeže prosté		majetková kriminalita	
	registrované TČ	index	registrované TČ	index
MO Podolí	226	7,53	683	22,77
MO Nusle	126	4,06	419	13,52
MO Pankrác	105	3,5	412	13,73
MO Lhotka	139	4,34	546	17,06
MO Spořilov	131	4,52	628	21,66
hl. m. Praha	10570	36,8	28728	69,9
PRAHA IV	1966	39,89	8129	164,94

k 31. 12. 2023

	ostatní kriminalita		zbývající kriminalita	
	registrované TČ	index	registrované TČ	index
MO Podolí	91	3,03	56	1,87
MO Nusle	89	2,87	40	1,29
MO Pankrác	91	3,03	55	1,83
MO Lhotka	117	3,66	88	2,75
MO Spořilov	128	4,41	89	3,07
hl. m. Praha	5035	36,56	2476	17,98
PRAHA IV	1481	30,05	849	18,34

k 31. 12. 2023

	hospodářská kriminalita		celková kriminalita	
	registrované TČ	index	registrované TČ	index
MO Podolí	72	2,4	934	31,13
MO Nusle	46	1,48	621	20,03
MO Pankrác	138	4,6	755	25,17
MO Lhotka	60	1,88	865	27,03
MO Spořilov	37	1,28	940	32,41
hl. m. Praha	2815	20,44	41070	298,23
PRAHA IV	860	18,58	11957	242,61

Zdroj: PČR

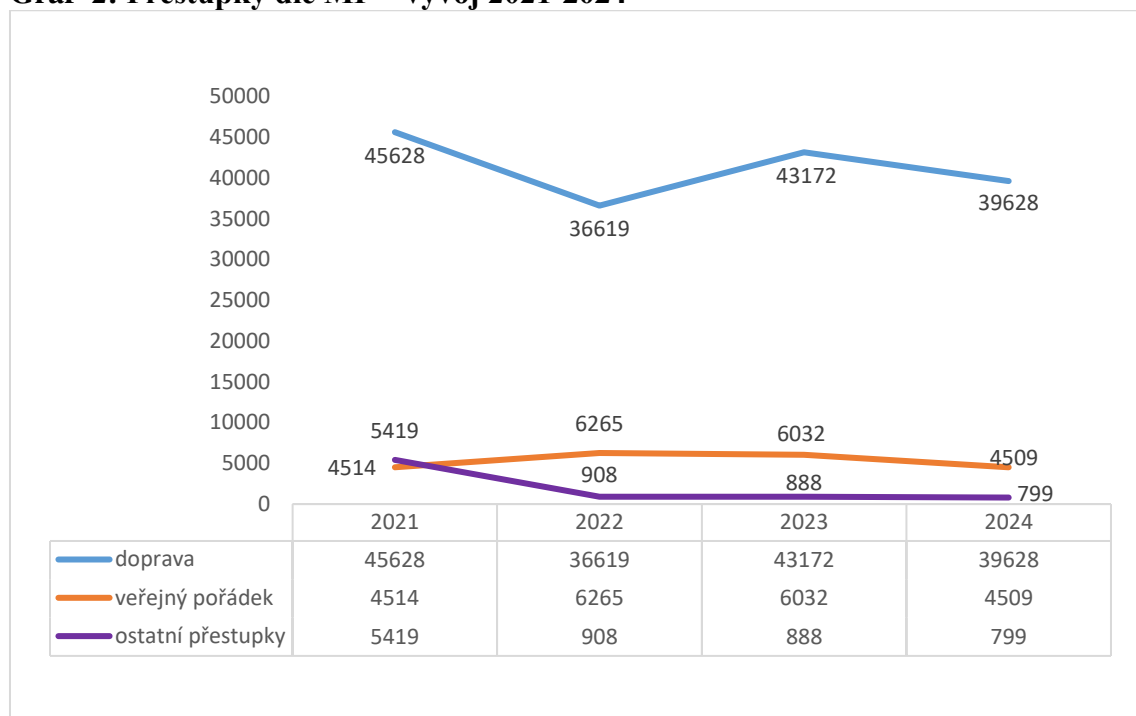
k 31. 12. 2023

Objasňenost se v roce 2023 pohybovala na 23, 23 %. V roce 2024 na 26, 57 %, přičemž poměr odpovídá celopražským 26,8 %.

Jak již bylo řečeno, koncepce vychází ze širšího pojetí kriminality, a proto přikládáme tabulku přestupků a vývoj od roku 2021 do 2023 z dat Městské policie hl. m. Prahy z území MČ Praha 4.

Jedná se především o ochranu veřejného pořádku a zajištění bezpečnosti (např. dohled na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení hl. m. Prahy, kontrola dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku aj.).

Graf 2: Přestupky dle MP – vývoj 2021-2024

Zdroj : MP

Počet přestupků řešených MP je víceméně konstantní, v roce 2021 navíc přibyla kontrola v rámci opatření Covid 19, jednalo se zvláště o kontroly dodržování pravidel – roušky, shlukování a zákaz pohybu, zákaz požívání alkoholu na veřejných prostranstvích a kontroly provozních doby a dalších opatření restaurací a barů. V oblasti veřejného pořádku převládá v roce 2021 kategorie týkající se majitelů psů nebo nedovolené zábory veřejných prostranství, u ostatních přestupků jsou zahrnuty přestupky „tabákového zákona“, přestupky majitelů psů a majetkové přestupky. V roce 2022 pak přibylo rušení nočního klidu a nadále zůstávají nejčastější přestupky proti tabákovému zákonu a proti majetku.

V roce 2024 bylo opět nejvíce přestupů na úseku dopravy, nejčastěji zákaz zastavení nebo neoprávněné stání na chodníku, dále v oblasti veřejného pořádku nejčastěji zábory veřejného prostranství, rušení nočního klidu nebo porušování vyhlášek HMP. Mezi ostatní přestupky tradičně patří porušení „tabákového“ zákona a přestupky proti majetku.

V oblasti přestupků pozorujeme meziroční pokles.

4.2.2. Sociální analýza

Sociální analýza navazuje na demografická data společná pro všechny kapitoly koncepce.

Zopakujeme jen, že MČ Praha 4 má největší počet obyvatel z celé Prahy. Ke konci roku 2023 se jednalo o 135 386 obyvatel, pokud budeme počítat správní obvod, bude počet obyvatel 145 709. Přírozený přírůstek je dlouhodobě záporný, nicméně přírůstek stěhováním počet obyvatel dorovnává. V nejbližších letech lze předpokládat, že tento trend bude pokračovat (viz studie Soukup a spol.)

Trend potvrzuje i následující tabulka, kde je vidět i mimořádný nárůst přistěhovaných v posledních dvou letech, pravděpodobně značně ovlivněný migrací z Ukrajiny.

Tab. 9: Pohyb obyvatelstva srovnání let 2020 - 2024

	Střední stav obyvatel	Sňatky	Rozvody	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhová ¹⁾	Vystěhová ¹⁾	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
2024	135 350	648	237	1246	1469	-223	10174	9625	549	326
2023	134 355	647	210	1 236	1 519	-283	11 088	8 306	2 782	2 499
2022	131 525	753	235	1 325	1 586	-261	13 302	6 224	7 078	6 817
2021	125 876	568	232	1 505	1 842	-337	7 774	7 017	757	420
2020	131 904	579	236	1 415	1 756	-341	6 604	6 468	136	-205

Zdroj: ČSÚ

Tab. 10: Základní věkové skupiny obyvatel Prahy k 31.12.2024 - srovnání s HMP

	Počet obyvatel celkem	v tom ve věku			Průměrný věk
		0-14 let	15-64 let	65 a více let	
Praha 4	135 712	19 352	87 921	28 439	43,6
hl. m. Praha 4	1 397 880	215 285	925 154	257 441	41,7

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze vygenerováno 05.01.2025 18:19

Z dat statistického úřadu (ČSÚ) vyplývá, že populace na území MČ Praha 4 stárne, což je celopražský, potažmo celorepublikový trend. Nicméně MČ Praha 4 má jeden z nejvyšších indexů stárí, dokonce vyšší, než je celopražský i celorepublikový průměr.

Koncepce v oblasti sociální politiky městské části Praha 4 pro období 2024 – 2034 předpokládá do budoucna nárůst nebo stagnaci počtu seniorů nad 65 let věku a dochází i k lehkému nárůstu počtu dětí a osob v produktivním věku.

Dalším nepopíratelným závěrem je potvrzení celorepublikového fenoménu zvyšujícího se počtu tzv. „sendvičové generace“, tj. občanů starajících se jak o své děti, tak i o své rodiče. Velkou roli zde pak sehrává trend setrvání seniorů co nejdéle v jejich přirozeném prostředí, a to i přes sníženou míru soběstačnosti či zdravotních omezení.

Počty osob se sníženou soběstačností jsou uvedené v následujících tabulkách.

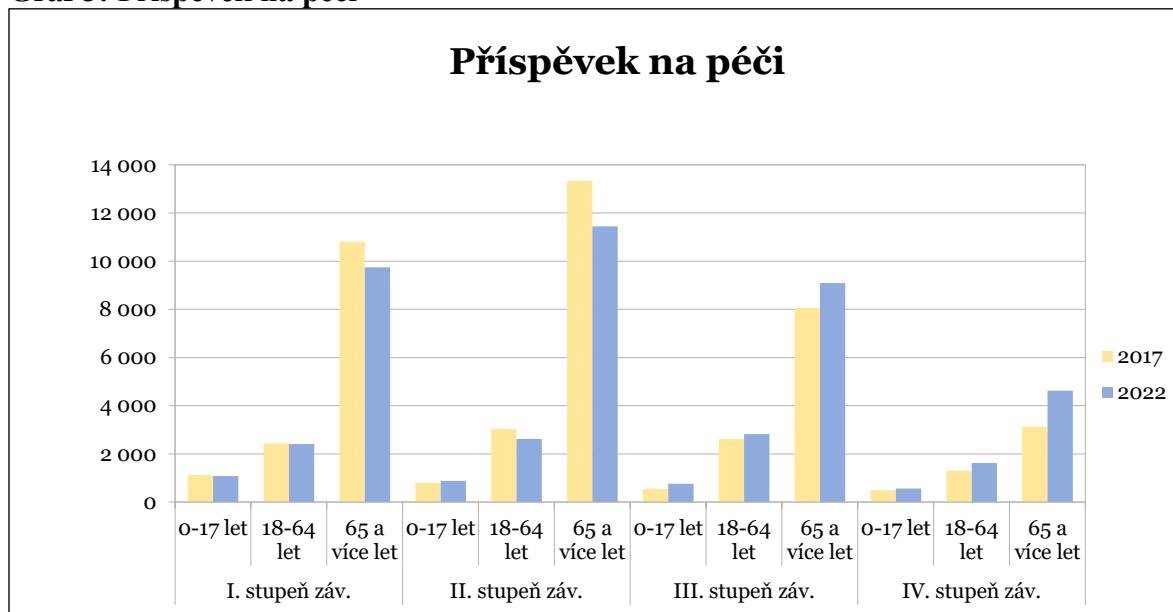
Tab. 11: Počet osob MČ Praha 4 dle stupně závislosti (s přiznaným PNP)

		2017*	2022*
I. stupeň závislosti	0-17 let	1 111	1 073
	18-64 let	2 431	2 413
	65 a více let	10 811	9 750
II. stupeň závislosti	0-17 let	796	880
	18-64 let	3 025	2 615
	65 a více let	13 333	11 441
III. stupeň závislosti	0-17 let	550	752
	18-64 let	2 618	2 813
	65 a více let	8 054	9 090
IV. stupeň závislosti	0-17 let	488	563
	18-64 let	1 300	1 622
	65 a více let	3 129	4 632

* dle počtu dávek vyplacených v prosinci daného roku, tj. včetně dávek se zpětnou platností.

zdroj: Koncepce v oblasti sociální politiky městské části Praha 4 pro období 2024 – 2034

Graf 3: Příspěvek na péči

zdroj: Koncepce v oblasti sociální politiky městské části Praha 4 pro období 2024 – 2034

Z uvedených dat je patrné, že zatímco počet osob s menší mírou závislosti mírně ubývá, počet osob s větší potřebou podpory a pomoci, zejména pak v korelaci s počty seniorů, rapidně roste.

Roste také počet osob se zdravotním postižením, zvláště u skupiny seniorů.

Koncepce v oblasti sociální také pracuje se skupinou nízkopříjmových osob a domácností, kdy ukazatelem narůstajícího počtu mezi lety 2017 a 2022 byl nárůst vyplacených sociálních dávek: mimořádná okamžitá pomoc a doplatek na bydlení.

Tab. 12: Přehled vybraných vyplacených sociálních dávek

Sociální dávka	Celkový počet dávek vyplacených v kalendářním roce v prosinci	
	2017	2022
Doplatek na bydlení	3 167	3 775
Mimořádná okamžitá pomoc	166	1 895

**dle počtu dávek vyplacených v prosinci daného roku, tj. včetně dávek se zpětnou platností*

zdroj: Koncepce v oblasti sociální politiky městské části Praha 4 pro období 2024 – 2034

Do celkového počtu obyvatel, jak již bylo řečeno, zasahuje významně migrace. V posledních letech také z ostatních států.

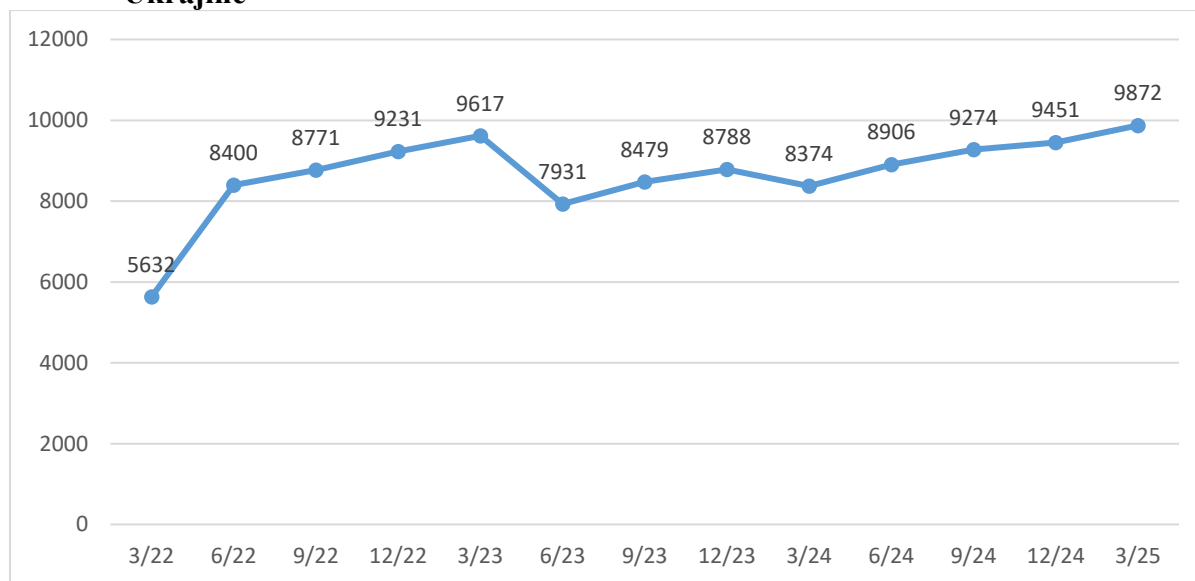
Podle sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 bylo nejvíce cizinců žijících na MČ Praha 4 z Ukrajiny a ze Slovenska. To se změnilo v následujícím roce v souvislosti s válkou na Ukrajině. V současné době je více než polovina cizinců na území MČ Praha 4 z Ukrajiny.

Tab. 13: Obyvatelstvo podle národnosti

rok 2021		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem		130 957	63 172	67 785
z toho národnost (osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny v obou národnostech)	česká	82 976	38 628	44 348
	moravská	787	441	346
	slezská	87	51	36
	slovenská	3 105	1 462	1 643
	polská	309	140	169
	německá	289	172	117
	romská	141	74	67
	ruská	1 437	614	823
	ukrajinská	3 151	1 508	1 643
	vietnamská	1 364	647	717
	neuvedena	36 165	18 478	17 687

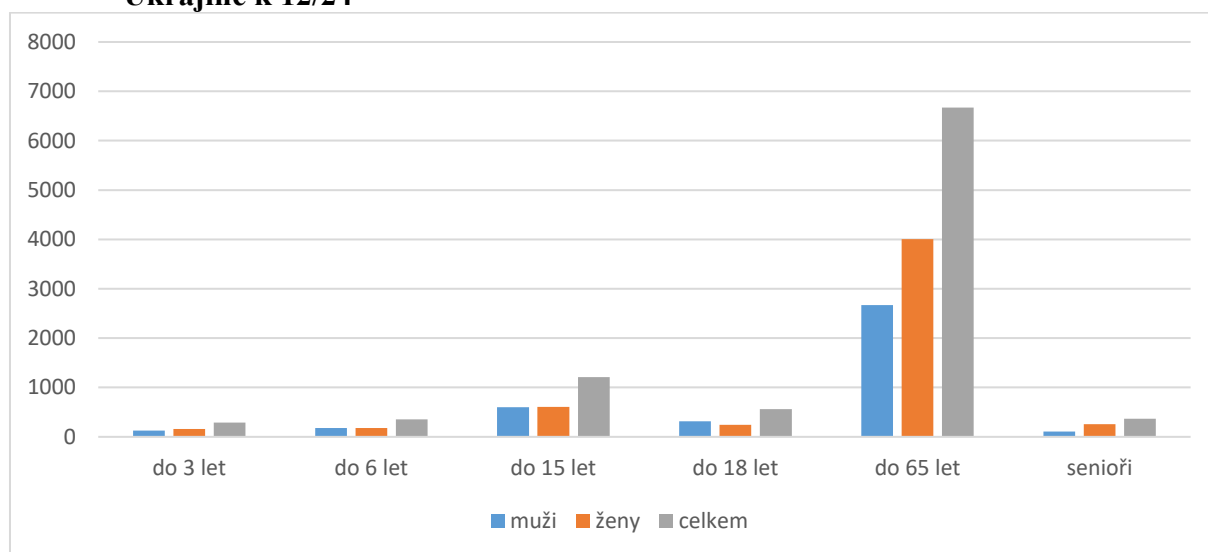
Zdroj: [Český statistický úřad](#) vygenerováno 08.10.2024 12:20

V současné době je více než polovina cizinců na území MČ Praha 4 z Ukrajiny. V říjnu 2024 žilo v MČ Praha 4 dle statistických údajů 9220 osob, které do této MČ přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině. V roce 2023 došlo k poklesu, ale od března roku 2024 opět počet osob s pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině stoupal.

Graf 4: Vývoj počtu osob, které do MČ Praha 4 přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině

Zdroj: MV ČR: Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině (<https://mv.gov.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-valkou-na-ukrajine-archiv.aspx>)

Graf 5: Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině k 12/24

Zdroj: MV ČR: Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině (<https://mv.gov.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-valkou-na-ukrajine-archiv.aspx>)

Nejvíce osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině je ke konci roku 2024 ve věkové skupině od 19-65 let, z toho více žen. Ve školách je ve školním roce 24/25 umístěno cca 1100 dětí a žáků z Ukrajiny.

4.2.3. Institucionální analýza

Městská část Praha 4 se věnuje prevenci kriminality v samostatné působnosti v úzké spolupráci s občany, PČR, MP hl. m. Prahy, magistrátem hl. m. Prahy, ostatními institucemi veřejné správy a NNO.

Výbor pro bezpečnost

Výbor pro bezpečnost je zřizován Zastupitelstvem městské části Praha 4 a koordinuje součinnost na poli posilování bezpečnosti a prevence kriminality mezi subjekty i organizačními celky ÚMČ Praha 4. Pravidelně je seznamován s informacemi o nápadu trestné činnosti (PČR), se zprávami o přestupcích, správních deliktech a další činnosti (MP), podílí se na řešení podnětů a stížností občanů v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality, krizových situací a protidrogové politiky a spolupracuje na preventivních akcích s PČR a MP, hodnotí bezpečnostní situaci na území MČ Praha 4 a navrhuje radě a zastupitelstvu opatření k posílení bezpečnosti, podílí se na popularizaci programů bezpečnosti a prevence kriminality. Koordinátor prevence kriminality je tajemníkem výboru a úzce spolupracuje protidrogovým koordinátorem.

Organizační útvary Úřadu městské části Praha 4

Na úrovni městské části je zřízena funkce koordinátora prevence kriminality. Na prevenci kriminality se dále podílejí zejména Odbor školství, prevence a rodinné politiky, a to přímo oddělení prevence s protidrogovým koordinátorem, Odbor sociální, při kterém je zřízeno oddělení sociální prevence, jehož součástí jsou kurátoři pro děti a mladistvé, a oddělení sociální intervence, kde působí sociální kurátoři pro dospělé, dále pak Odbor životního prostředí, oddělení krizového řízení. Další odbory a oddělení při řešení konkrétních podnětů aktivně spolupracují podle své působnosti.

Partneři v systému prevence kriminality

Při zajišťování veřejného pořádku, zajišťování a zvyšování bezpečnosti hraje hlavní a nezastupitelnou roli Policie České republiky a Městská policie hlavního města Prahy. Městská

část Praha 4 ale není zřizovatelem městské policie, stejně tak starosta MČ Praha 4 městskou policii neřídí. To náleží podle zákona č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, primátorovi.

Zástupci policíí jsou stálými a pravidelnými hosty jednání Výboru pro bezpečnost. Problémy jsou řešeny operativně a spolupráce probíhá na skvělé úrovni.

❖ **Policie České republiky**

Městská část má velmi dobře nastavenou spolupráci s Policií ČR i MP. Pozitivně je hodnocena komunikace mezi jednotlivými subjekty zabývajícími se prevencí kriminality. Konkrétně funguje efektivně a soustavně předávání analytických dat v rámci situační prevence a MČ spolupracuje i s jednotlivými okrsky a služebnami při řešení aktuálních podnětů občanů v oblasti bezpečnosti.

Cílem spolupráce je vytvoření stabilního systému prevence kriminality a zvyšování pocitu bezpečí občanů i návštěvníků městské části. Policisté vykonávají činnosti, které směřují k zachování bezpečnosti a pořádku. Předcházejí trestné činnosti, a kromě represivní složky práce se věnují i preventivním aktivitám. Preventivnímu působení ve školách se věnuje oddělení tisku a prevence při Krajském ředitelství policie hl. m. Prahy. Jeho činnost vyzdvihují jak školní metodici prevence, tak samotní žáci škol, jež zřizuje MČ Praha 4. Spolupráce jak s oddělením prevence, tak s jednotlivými služebnami je na výborné úrovni.

❖ **Městská policie HMP**

Městská policie je zřizována Magistrátem hl. m. Prahy a na městské části má obvodní ředitelství Praha 4 a služebny. Plní jak preventivní úlohu, tak represivní. Prioritním úkolem je oblast veřejného pořádku.

Strážníci se zaměřují na kontroly v oblasti veřejného pořádku, kontroly stánkového prodeje, dále se při kontrolách zaměřují na jevy jako poškozování zeleně nebo vandalismus na dětských hřištích. Pozornost věnují narkomanům, konzumaci alkoholu mladistvými, rušení nočního klidu a dodržování zákazu prodeje tabákových výrobků mladistvým. Do jejich činnosti spadají i kontroly zaměřené na nedodržování provozní doby v živnostenských provozovnách, a znečišťování veřejného prostranství. Věnují se kontrolám majitelů psů se zaměřením na označení psů na veřejnosti. Zaměřují se také na výskyt bezdomovců v opuštěných objektech, ale i na řidiče vozidel taxi.

Nedílnou součástí práce městské policie je preventivně-výchovná činnost. S oddělením prevence Městské policie hl. m. Prahy spolupracuje většina základních škol, které zřizuje MČ Praha 4 a zpětná vazba na programy je pozitivní.

Prevence kriminality realizovaná oddělením prevence představuje komplex opatření sociální a situační prevence včetně informovanosti veřejnosti o možnostech a způsobech ochrany před nejčastěji se vyskytujícími druhy kriminality. Ve výše uvedené oblasti oslovují pracovníci oddělení prevence občany a návštěvníky metropole prostřednictvím metodicky zpracovaných preventivních programů se zaměřením na celou šíři rizikového chování s cílem přispět k eliminaci rizikových faktorů.

❖ **Jiné instituce a zařízení**

Městská část Praha 4 spolupracuje s Vazební věznicí Pankrác, a to zvláště v rámci extramurálních aktivit, dále spolupracuje s probační a mediační službou v rámci alternativních trestů a v neposlední řadě s probačním programem pro mladistvé, který v Praze realizuje Proxima Sociale, o.p.s.

❖ Příspěvkové organizace a sociální služby

Ústav sociálních služeb je příspěvkovou organizací MČ Praha 4 a nabízí pečovatelskou službu, pobytové odlehčovací služby, denní stacionář, kluby seniorů, centrum neformální péče a další.

Azylový dům pro rodiny s dětmi pomáhá rodinám v překlenutí nepříznivé sociální situace, která vážně ohrožuje fungování rodiny. AD rodinám poskytuje ubytování a odbornou pomoc pro vyřešení nejzávažnějších překážek na cestě k samostatnému a plnohodnotnému životu ve společnosti.

❖ Neziskové organizace

Role neziskových organizací je významná, jelikož se jedná o samotné realizátory preventivních programů nejen ve školách, ale také v rámci sociální prevence. Služby jsou hrazeny z rozpočtu městské části, v některých případech je financování částečně zajištěno z kraje/Magistrátu hlavního města Prahy (MHMP), Ministerstva práce a sociálních věcí a jiných zdrojů v rámci podpory sítě sociálních služeb.

Neziskové organizace se ve spolupráci s veřejnými orgány podílejí na plánování, realizaci a vyhodnocování jimi poskytovaných služeb, aby se zvyšovala jejich kvalita a efektivita.

Kromě projektů, které jsou dlouhodobě podporovány Magistrátem hl. m. Prahy s celopražskou působností, se opírá MČ Praha 4 zvláště o organizaci Proxima Sociale, o.p.s., která provozuje nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Kromě NZDM, také provozuje občanskou poradnu a spolupracuje s probační službou v rámci probačního programu pro děti a mladistvé.

Další nezastupitelnou službou je podpora projektu Uličník, což je mobilní nízkoprahový klub. Ten je z části podporován Magistrátem hl. m. Prahy v rámci dotačního řízení, konkrétně programu, ve kterém mohou žádat i městské části Prahy.

Městská část také žádá o podporu HMP pro terénní program Naděje, který cílí na osoby bez domova a zaměstnávání osob bez domova.

Další organizace, se kterými MČ spolupracuje, jsou uvedené v adresáři podpůrných, navazujících a sociálních služeb (<https://praha4.cz/alfresco/file/31ee3055-8dbe-4f84-ae30-558dbeef84fd/>) nebo v dalších částech materiálu.

❖ Občané

Občané jsou klíčovým partnerem v oblasti prevence kriminality. Na základě jimi poskytnutých informací a podnětů jsou přijímána opatření situační prevence, vyhodnocována realizovaná preventivní opatření. V souvislosti s tím se předchází trestné činnosti a sociálně patologickým jevům ve společnosti. Občané hrají nezastupitelnou roli při ochraně osobního majetku a zdraví a podílejí se na preventivních aktivitách.

Finanční zajištění

Financování preventivních aktivit a opatření je zajištěno z rozpočtu jednotlivých kapitol, z grantových řízení, vlastních dotačních programů a dalších zdrojů.

Prevence kriminality zasahuje do práce Odboru školství, prevence a rodinné politiky, Oddělení krizového řízení, Odboru sociálního, Odboru životního prostředí, s tím, že se nepřímo propisuje i do rozpočtu ostatních odborů.

4.2.4. Syntéza poznatků, identifikace problémů a způsob řešení

Prevence kriminality na základě analytických dat identifikuje ohrožené skupiny obyvatel ať již ze strany obětí, nebo pachatelů trestné činnosti dle úrovně preventivních aktivit (primární, sekundární, terciární prevence).

Úrovně preventivních aktivit

Podle odlišných cílových skupin rozlišujeme různé úrovně preventivních aktivit, které spolu vzájemně souvisí. Cílovou skupinu preventivního programu můžeme definovat jako skupinu populace, na kterou se daný primárně-preventivní program orientuje, tedy pro kterou je vzhledem ke svým cílům a metodám nejvíce vhodný/určený. (Miovský a kol.: 2012)

- **Primární prevence:** Zaměřuje se na širokou veřejnost. Zahrnuje především vzdělávací, výchovné, poradenské a osvětové aktivity, zvláště tam, kde k rizikovým jevům ještě nedošlo. Proto je důležité začít s preventivními aktivitami včas a vhodným způsobem pro konkrétní cílové skupiny.
- **Sekundární prevence:** Cílí na skupiny osob ohrožené rizikovým způsobem života, který může vést k vyššímu riziku, že se stanou obětí trestné činnosti nebo pachatelé TČ. Jedná se především o děti a mládež, seniory, cizince, osoby se zdravotním nebo mentálním znevýhodněním a sociálně znevýhodněné skupiny. Sekundární prevence kriminality se také zabývá různými formami sociálně patologických jevů (např. drogové a alkoholové závislosti, hazard a gamblerství, povalečství, vandalismus, internetnické konflikty, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčinami kriminogenních situací. V rámci sekundární prevence je usilováno o odvrácení kriminálního jednání a o aktivní podporu společensky akceptovatelného chování. Sekundární prevence také mimo jiné označuje souborný název pro včasnou intervenci, poradenství a léčení.
- **Terciární prevence:** Orientuje se na osoby, které se dopustily protiprávního jednání, a osoby, které se staly obětí trestné činnosti.

Mezi nejohroženější skupiny patří děti, mládež a senioři dle věku. Zde je z prezentovaných dat patrný nárůst a existuje předpoklad, že nárůst nebo stagnace v počtu těchto ohrožených obyvatel bude pokračovat i do budoucna. Senioři jsou celorepublikově mezi velmi početnou skupinou obětí trestné činnosti, a zvláštní kategorii tvoří kyberkriminalita nebo kriminalita páchaná v online prostředí, zanedbatelné také není násilí páchané na jak na seniorech, tak dětech.

Ohroženou skupinu dětí a mládeže se snaží oslovovat nízkoprahové zařízení Proximy Sociale, které sídlí na městské části na Pankráci. NZDM Doupě vyhledává ohrožené skupiny dětí a mládeže i terénní formou přímo v ulicích městské části. Kromě toho městská část ovlivňuje tuto cílovou skupinu prostřednictvím projektu Uličník od organizace R-mosty, která provozuje klub obvykle v době školního roku, a to před vybranými základními školami.

Seniory se kromě Center aktivního stáří, které provozuje ÚSS4, snaží aktivizovat svou činností oddělení rodinné politiky úřadu městské části. V roce 2024 a 2025 proběhly preventivní programy pro tuto cílovou skupinu od Městské policie hl. m. Prahy.

Z hlediska sociálního do skupiny ohrožených patří osoby nezaměstnané, cizinci a menšiny, osoby se zdravotním, smyslovým, mentálním nebo kombinovaným znevýhodněním, osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby s rizikovým způsobem života.

S osobami se zdravotním, smyslovým, mentálním nebo kombinovaným znevýhodněním nejvíce pracují zaměstnanci vykonávající agendu veřejného opatrovnictví a sociální práce odboru sociálního. Důraz je kladen na antidiskriminační politiku, destigmatizaci,

bezbariérovost prostředí a co největší integraci všech osob s postižením do většinové společnosti.

Osoby ohrožené sociálním vyloučením identifikují kurátoři a částečně zasahují do dalších částí koncepce. Podrobněji se jim také věnuje Koncepce v oblasti sociální politiky.

Seniorská populace bývá obvykle definovaná administrativně stanovenou věkovou hranicí pro odchod do starobního důchodu, což je v ČR aktuálně 65 let. Při plánování preventivních programů směřujících na starší spoluobčany je nutné přihlédnout ke skutečnosti, že aktivní způsob života působí pozitivně na zdraví a psychiku seniorů. Důležitý je také pocit uplatnění a potřeby. Kromě zvýšení flexibility pracovních podmínek k tomu přispívá i celoživotní vzdělávání, ke kterému městská část přispívá rozmanitými kurzy pro seniory. Možnost zůstat v domácím prostředí co nejdéle se pak projeví v nárůstu sdílené péče rodiny a sociálních služeb.

S cílovou skupinou seniorů na odboru sociálním nejvíce komplexně pracují zaměstnanci veřejného opatrovnictví a sociální práce. Dále pak zejména ÚSS4, jenž nabízí široké portfolio služeb pro seniory i neformálně pečující, které se průběžně rozšiřuje v závislosti na měnících se potřebách těchto provázaných sociálních skupin. V rámci preventivních aktivit a aktivizujících činností se seniorům věnuje také oddělení rodinné politiky, odboru školství prevence a rodinné politiky a spolupráci se snaží koordinovat oddělení prevence.

Cílovou skupinu cizinců městská část oslovuje prostřednictvím referenta pro národnostní menšiny a integraci cizinců. V oslovení ukrajinských dětí a mládeže značně pomáhá ukrajinský HUB, provozovaný NNO Pražský Majdan.

U kriminality dětí a mladistvých se meziročně projevuje zvýšení podílu trestné činnosti, a jako negativní jev je také pozorovaná narůstající intenzita útoků. V hlavním městě Praze dle policejních statistik dokonce kriminalita dětí a mládeže meziročně stoupla zhruba o polovinu. Velkým problémem zároveň zůstává vysoké zastoupení mladých pachatelů z prostředí sociálně vyloučených lokalit a ze státní ústavní péče. Velmi často jsou pak tyto pachatelé také pod vlivem alkoholu či jiných drog, čemuž se věnují další části materiálu.

Mezi fenomény moderní doby, na které je třeba reagovat, patří problematika kyberprostoru. Se vzrůstajícím počtem uživatelů (především mladých lidí/děti) rostou také hrozby a rizika spjaté s užíváním internetu, a především sociálních sítí. Je zde nebezpečí odcizení soukromých dat, či dokonce digitální identity jednotlivců. Setkáváme se s nízkou digitální gramotností koncových uživatelů, jimž chybí základní povědomí o běžných metodách zneužití dat, počítačových útoků.

Mezi identifikované problémy dlouhodobě patří resortismus, který je částečně důsledkem rozdělení kompetencí a pravomocí jednotlivých odborů. Jedním z dalších problémů je nemožnost v rámci platné legislativy sdílet informace o ohrožených jedincích, což limituje možnosti pomoci.

Ve stínu tohoto letitého problému se snaží tato koncepce spojit stávající strategické dokumenty MČ Praha 4, které se týkají prevence, ať již je to oblast prevence kriminality, prevence závislostí, školské primární prevence, Koncepce v oblasti sociální a Strategii rozvoje školství.

Oblast situační prevence je dlouhodobě podhodnocená zvláště v oblasti investic a rozvoje kamerového systému, který částečně závisí na rozvoji městského kamerového systému pod hlavním městem Prahou. Nicméně odbor životního prostředí pravidelně upravuje veřejná prostranství, aktivně vyhledává rizikové lokality a značnou měrou přispívá ke kultivaci potenciálně nebezpečných míst. Podněty mohou také zasílat občané městské části, kteří mohou formou participativního rozpočtu iniciovat úpravu konkrétních lokalit ke zvýšení pocitu bezpečí.

4.3. Priority a cíle

MČ Praha 4 při stanovení priorit a cílů prevence kriminality vycházela z oblastí definovaných v celorepublikové strategii prevence kriminality a Koncepci prevence kriminality hl. m. Prahy. Podpora spolupráce všech aktérů zapojených do prevence kriminality

- pomoc obětem trestných činů a jejich podpora
- práce s pachateli trestných činů, prevence recidivy
- situační prevence
- sledování nových hrozeb a přístupů v prevenci kriminality
- prevence kriminality páchané dětmi a na dětech (a mládeže)
- prevence kyberkriminality a rizikového chování v online prostoru

4.3.1. Obecné cíle

Tato témata jsou rozpracována do cílů a na ně navazujících opatření a ukazatelů, přičemž zohledňují místní potřeby. Cíle a opatření uvedená v této strategii se soustředí nejen na samotnou prevenci kriminality, ale také na širší souvislosti, včetně chování, jednání a prostředí, která mohou být kriminálně rizikové. To znamená situace, které sice nedosahují úrovně trestného činu či přestupku, ale jsou protiprávní nebo rizikové z hlediska kriminogenních vlivů.

Hlavními cíli této strategie jsou:

- posílení pocitu bezpečí pro obyvatele a návštěvníky MČ Praha 4
- práce s ohroženými skupinami
- prevence kyberkriminality
- situační prevence

4.3.2. Opatření a konkrétní kroky

Městská část chce přispívat ke zkvalitňování systému prevence kriminality s důrazem na informovanost, koordinaci a finanční zajištění preventivních aktivit pro občany městské části Praha 4. Snaží se také posilovat odpovědnost občanů za vlastní bezpečí a ochranu majetku, a to ve spolupráci s Policií ČR, Městskou policií hl. m. Prahy, Hasičským záchranným sborem ČR, státními orgány i neziskovým sektorem.

Četné výzkumy dokazují, že kriminalita má tendenci se koncentrovat, a to nejen ve vztahu k určitým oblastem, ale i k určitým cílům/obětem. Proto je vhodné zaměřit se na nejohroženější skupiny. Těmi jsou děti a mladiství, senioři, znevýhodnění občané a ostatní, kterým hrozí sociální vyloučení, a osoby v nepříznivé životní situaci. Smyslem je zabránit tomu, aby se nestali obětí nebo aby sami nezačali páchat trestnou činnost.

Aby byla prevence co nejúčinnější, je nutné s preventivními aktivitami začít co nejdříve, samozřejmě způsobem odpovídajícím věku a zkušenostem cílové skupiny. Zároveň je třeba, aby preventivní aktivity směřovaly jak na děti a mládež, tak jejich rodiče a širokou veřejnost.

Z těchto informací vyplývají následující cíle:

- komunikace s veřejností, informování občanů o možnostech ochrany před trestnou činností, osvětová činnost
- podpora aktivní spolupráce všech zainteresovaných složek a institucí (PČR, MP, NNO, HMP, vězeňská služba, PMS, sociální služby a jiné), Výbor pro bezpečnost, jednotlivé odbory úřadu
- spolupráce s PČR a MP, s odděleními prevence, BESIP (Smajlík, dopravní hřiště aj.)
- omezování příležitostí k páčání trestné činnosti – situační prevence
- kultivace veřejného prostoru

- motivace veřejnosti k větší odpovědnosti za vlastní bezpečí a ochranu majetku
- vytipování lokalit s největším výskytem osob bez přístřeší, opuštěných budov a zintenzivnit úsilí na jejich zajištění, podpora terénních programů a kurátorů
- monitoring nápadu trestné činnosti
- informování o aktuálních hrozbách – podvody na internetu aj.
- působit na HMP, aby byl kamerový systém rozšiřován a zefektivnění kamer
- podpora služeb sociální prevence pro osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně seniorů a osob bez přístřeší
- aktualizace uživatelsky přívětivé formy mapy pomoci
- osvětová činnost (informovat o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností ve spolupráci s bezpečnostními složkami)
- podpora soužití majoritní společnosti s menšinami (prevence xenofobie, rasismu a extremismu)
- podpora profesního bydlení pro potřebné profese
- vzdělávání a informování nejohroženějších skupin o aktuálních hrozbách (kyberkriminalita, prevence extremismu a radikalismu, genderově podmíněné násilí, domácí násilí, stalking aj.)
- cíle navazují a prolínají cíle v ostatních kapitolách koncepce

4.4. Financování a evaluace

Plnění cílů stanovených v této strategii je podmíněno zajištěním potřebných zdrojů, především finančních prostředků. Pro realizaci preventivních aktivit jsou zásadní prostředky, podpora samosprávy a vzájemná spolupráce institucí, organizací a veřejnosti. Oblast bezpečnosti spadá do gesce starosty a nutno zdůraznit, že v oblasti financování preventivních opatření dochází rok od roku k navyšování rozpočtu.

Tato část nabízí přehled dostupných zdrojů a možností, jak financovat aktivity zaměřené na prevenci kriminality:

- Rozpočet hlavního města Prahy
- Rozpočet MČ Praha 4
- Dotační a grantové řízení v oblasti podpory bezpečnosti, prevence kriminality, prevence závislostí
- Grantové řízení hlavního města Prahy na podporu aktivit MČ v oblasti pomoci lidem bez domova

Způsob vyhodnocení:

- Počet a zpětná vazba (reference) z realizovaných projektů a aktivit
- Statistické zprávy Policie ČR, Městské policie, terénních pracovníků
- Statistická data ČSÚ, mapa kriminality HMP, případně analýzy pocitu bezpečí

4.5. Závěr

MČ Praha 4 je nejlidnatější částí hlavního města, z toho důvodu je zasažena značným nápadem trestné činnosti a musí se potýkat s problémy v oblasti společensky nežádoucích jevů.

Aby docházelo ke snižování nápadu trestné činnosti, je třeba pokračovat a prohlubovat spolupráci mezi všemi zúčastněnými subjekty v prevenci kriminality. Z hlediska primární prevence je nutné reagovat na nejnovější hrozby, zvláště na rizika kyberprostoru, kde by měla fungovat větší osvěta u všech cílových skupin. Zvláště zranitelní jsou pak děti, mládež a senioři.

Na MČ Praha 4 dochází k různým formám kriminality – od drobných krádeží a vandalismu až po vážnější trestné činy. Je potřeba snížit riziko páchání trestné činnosti omezením kriminogenních faktorů. K tomu nejvíce přispívá situační prevence formou úpravy veřejných prostranství, úpravou osvětlení a zvýšeným dohledem ze strany bezpečnostních složek.

K plnění cílů koncepce je potřeba součinnost jednotlivých odborů úřadu, dalších institucí a organizací.

Strategie bezpečnosti je navržena na období čtyř let, avšak je nutné mít na paměti, že bezpečnostní situace a kriminalita se mohou měnit v závislosti na aktuálních podmínkách a událostech.

5. Prevence závislostního chování – protidrogová prevence

Protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření, včetně vymáhání práva, uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Jejím účelem je zabezpečit zdraví, ochranu a bezpečnost jednotlivců, společnosti a majetku před zdravotními, sociálními, ekonomickými škodami a dopady v podobě trestné činnosti, která je s drogami spojená.

5.1. Základní principy a východiska

Závislost je termínem s dlouhou historií a proměnami v používání. V současné době se vychází z konceptu závislostního chování jako komplexního a mnohvrstevného jevu s řadou vzájemně se ovlivňujících potenciálních rizik pro jedince i společnost. Jde o negativní dopady, které působí na zdravý vývoj jedinců i společnosti v sociální, zdravotní, trestněprávní, bezpečnostní a ekonomické rovině (NSP 2019–2027).

Závislostní chování není pouze věcí vůle a nedá se ovlivnit pouze rozhodnutími jedince nebo výchovou a prevencí. NSP hledí na problematiku skrz bio-psycho-socio-kulturní model závislosti a takový pohled vyžaduje interdisciplinární řešení a mezioborovou spolupráci.

Nelze předpokládat, že se lidé nebudou chovat návykově. Je proto třeba se na to připravit a najít způsoby, jak minimalizovat škody. Princip harm reduction (snižování škod, HR) patří již řadu let do české protidrogové politiky v oblasti nelegálních drog a tvoří jeden ze čtyř pilířů národní strategie, ale nedaří se jej rozšířit efektivně směrem k legálním drogám. Hlavní oblasti politiky v oblasti závislostí jsou:

- Prevence
- Minimalizace rizik a škod/ harm reduction
- Léčba a resocializace
- Regulace trhu a poptávky

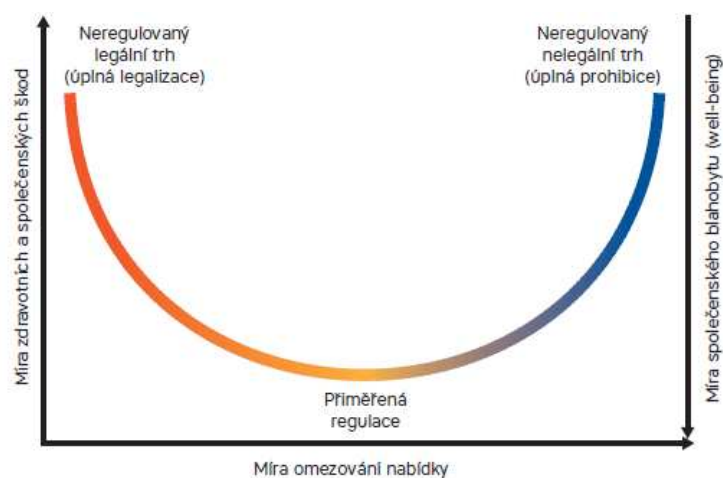
Aby byly intervence v těchto oblastech účinné, uvádí národní strategie i neméně důležité okruhy, kterými jsou:

- Koordinace a spolupráce
- Financování
- Monitoring, informace, výzkum, evaluace
- Mezinárodní závazky a spolupráce, dobrá praxe, zkušenosti

Politika v oblasti závislostí by měla být postavená na reálných cílech, vědecky ověřených opatřeních a ctít vyvážený přístup nejen mezi ochranou společnosti a svobodou jednotlivce, ale také mezi represivními a preventivními opatřeními.

Znázornění vztahu mezi mírou prohibice a volným trhem ukazuje graf 1. Závislost míry zdravotní a společenské škodlivosti užívání návykových látek (NL) na míře přísnosti regulace má podobu křivky ve tvaru písmene U. Neregulovaný volný trh na jedné straně a přísná prohibice na straně druhé jsou spojeny s vysokými zdravotními a společenskými škodami. Nejnížší škody a nejvyšší míra wellbeing (společenského blahobytu) jsou spojeny s přiměřenou regulací.

Graf 6: „U“ křivka závislosti škodlivosti užívání návykových látek a well-being na míře prohibice

Pozn.: Obrázek kombinuje znázornění U křivky z různých zdrojů, přičemž zobrazuje vztah mezi mírou omezení nabídky jako nezávislou proměnnou a mírou zdravotních a společenských škod a mírou well-being jako závislými proměnnými. Šipky ukazují orientaci hodnot jednotlivých proměnných vytyčených na osách grafu, tzn. že ve směru šipek hodnoty proměnných rostou.

(„U“ křivka závislosti škodlivosti užívání návykových látek a well-being na míře prohibice (upraveno NMS podle Transform Drug Policy Foundation, 2013; Alice Rap, 2014; Anderson a kol., 2017; Global commission on drug policy, 2018)

Sociální, společenské, ekonomické, bezpečnostní dopady fenoménu užívání návykových látek a ostatních závislostí byly odhadnuty za rok 2024 na 200-270 mld. Kč, a proto se městská část chce systematicky věnovat oblasti prevence a snižování rizik.

Tab. 14: Společenské náklady v souvislosti se závislostním chováním v ČR za rok 2024

Závislostní chování	Společenské náklady (v Kč)
Kouření	100–170 mld.
Konzumace alkoholu	80 mld.
Užívání psychoaktivních léků	n. a.
Užívání nelegálních drog	5–7 mld.
Hazardní hraní	15 mld.

(Informační balíček zpráv o závislostech 2024, který zveřejnilo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti)

Odhaduje se, že rok jednoho uživatele na ulici přijde společnost na 1,5 mil. Kč (v důsledku negativních sociálních důsledků užívání drog), rok vězení stojí asi 500 tis. Kč, naproti tomu rok specializovaných adiktologických služeb jednoho závislého stojí asi 250 tis. Kč (15–20 % z toho si hradí sám), rok substituční léčby stojí 100 až 150 tisíc Kč. Navíc zde patří ještě úspory po návratu léčených uživatelů drog z léčby, kdy začnou pracovat a svůj dluh společnosti splácet. (Zpráva o vyhodnocení dotačních programů financovaných z rozpočtu Úřadu vlády ČR za rok 2024)

Bez prevence se zatím nikomu nepodařilo jakýkoliv jev ve společnosti účinně zredukovat. Zvýšenou pozornost je nutné věnovat ochraně dětí a mladistvých, kteří tvoří obzvláště zranitelnou skupinu.

Klíčové faktory ovlivňující rozvoj závislosti:

Sociální faktory

- Rodinné a sociální zázemí – funkční rodinné prostředí snižuje riziko rozvoje závislostního chování, zatímco dysfunkční rodiny a zanedbávání dětí naopak riziko zvyšují.
- Peer pressure (tlak vrstevníků) – zejména u mládeže je významným faktorem při prvním experimentování s návykovými látkami.
- Sociální vyloučení – osoby bez přístřeší, dlouhodobě nezaměstnaní a lidé vracející se z výkonu trestu mají zvýšené riziko závislosti.

Ekonomické faktory

- Dostupnost návykových látek – široká nabídka a snadná dostupnost alkoholu, tabáku a nelegálních drog v ČR ovlivňuje míru jejich užívání nejen na Praze 4.

Kriminogenní faktory

- Praha jako metropole přitahuje osoby vyhledávající návykové látky, což zvyšuje dostupnost drog i pro místní obyvatele.
- Anonymita – přispívá ke stahování uživatelů za možnostmi něco ukrást, zpeněžit a následně zajistit další dávku drog.

Psychologické a zdravotní faktory

- Duševní zdraví – deprese, úzkosti a jiná psychická onemocnění zvyšují riziko závislostního chování.
- Závislosti na moderních technologiích – netolismus (závislost na internetu a sociálních sítích), herní závislosti a nadměrná konzumace digitálního obsahu představují nové výzvy.

Preventivní faktory

- Vzdělávání a osvěta – kvalitní prevence na školách, mezi rodiči a širokou veřejností může snížit riziko rozvoje závislosti.
- Nízkoprahové služby, jejich podpora – dostupná kontaktní centra, léčebné programy a krizové intervence mohou pomoci lidem v riziku či v počáteční fázi závislosti. Obecně platí, že jednotlivé MČ mají obavy z otevírání dalších služeb na svém území. Panuje strach z vlivu na veřejný pořádek.
- Dostupnost návykových látek a jejich omezení – regulace heren, barů, prodeje alkoholu a tabáku může snížit výskyt závislosti, zejména mezi mladými.

5.1.1. Novodobé trendy

Novodobé trendy v oblasti protidrogové politiky, léčby závislosti a harm reduction

V posledních desetiletích dochází v oblasti protidrogové politiky a léčby závislosti k zásadnímu posunu. Upouští se od tradičních represivních a morálně-ideologických přístupů, které v Československu dlouho reprezentoval tzv. Skálův model. Tento přístup, spojený s činností MUDr. Jaroslava Skály a jeho týmu, se vyznačoval přísným režimem, důrazem na totální abstinenci, dlouhodobou hospitalizaci a autoritativní terapeutický rámec. Ačkoliv měl v kontextu své doby významný průkopnický charakter, dnešní vědecké poznatky a zkušenosti ukazují na jeho limity – zejména v nedostatečné individualizaci léčby, absenci harm reduction a neochotě pracovat s klientem na spektru cílů (např. stabilizace, kontrola užívání, integrace). Současné trendy reflektují posun od represivního přístupu ke komplexnímu, humánnímu a důkazně podloženému řešení závislosti. Závislost je vnímána jako chronické, recidivující onemocnění s biologickými, psychologickými a sociálními aspekty. Do popředí se dostávají přístupy, které kombinují léčbu, prevenci a snižování škod.

Přehled klíčových novodobých trendů:

1. Změna paradigmatu: Od trestu k léčbě

- Decriminalizace držení malého množství drog pro osobní potřebu (např. Portugalsko, Švýcarsko). V České republice je držení malého množství návykové látky považováno za přestupek. Větší množství je kvalifikováno jako trestný čin.
- Zaměření na zdravotní, nikoli trestněprávní rámec.
- Přijetí závislosti jako chronického onemocnění, nikoliv morálního selhání.

2. Moderní terapeutické přístupy

- Integrované programy: propojení léčby závislostí s péčí o duševní zdraví.
- Farmakoterapie: substituční léčba (metadon, buprenorfin).
- Psychoterapie: motivační rozhovory, kognitivně-behaviorální terapie, terapie zaměřené na trauma.

3. Harm reduction (snižování škodlivosti)

- Výdej sterilních injekčních setů.
- Kontrolované prostory pro supervidovanou aplikaci návykových látek.
- Distribuce naloxonu (antidotum na předávkování).
- Zapojení peer pracovníků s vlastní zkušeností se závislostí.

4. Komunitní a inkluzivní přístupy

- Programy typu „*Bydlení především*“ – bydlení jako základ pro stabilizaci.
- Sociální integrace – zaměstnávání, vzdělávání, rodinná podpora.

5. Digitalizace a eHealth

- Online poradny a terapeutická intervence.
- Mobilní aplikace pro sledování relapsů a plánování léčby.
- Virtuální komunity a peer podpora.

6. Evidence-based policy

- Politiky založené na výzkumu a evaluaci.
- Doporučení mezinárodních institucí (WHO, UNODC, EUDA).
- Posílení prevence, osvěty a edukace zejména u mladé populace.

7. Psychedelická renesance

- Výzkum využití psychedelik (psilocybin, MDMA) při léčbě závislostí, PTSD, depresí.
- Terapeutické programy v rámci klinických studií v USA, Kanadě, Švýcarsku.

5.1.2 Legislativa

Legislativa v oblasti prevence závislostí v České republice zahrnuje klíčové zákony a strategie zaměřené na regulaci návykových látek, ochranu veřejného zdraví a podporu prevence a léčby.

1. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

- Reguluje prodej, distribuci a reklamu alkoholu, tabákových výrobků a nikotinových sáček.
- Zakazuje prodej nikotinových sáček osobám mladším 18 let.
- Upravuje povinnosti prodejců a zavádí sankce za porušení pravidel.
- Zaměřuje se na osvětu a prevenci škod spojených s užíváním návykových látek.

2. Zákon č. 59/2023 Sb., novelizující zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

- Zavedl přísnější regulaci nikotinových sáček, které byly formálně definovány jako výrobky obsahující nikotin pro orální použití bez tabákové složky.
- Zakazuje prodej nikotinových sáček osobám mladším 18 let.

- Stanovuje povinné označování obalů těchto výrobků s důrazem na varování před zdravotními riziky.
- Zavádí sankce pro prodejce při porušení těchto pravidel.

Tato novena přinesla významné změny zejména v oblasti regulace nikotinových sáčků. Od 8. března 2023 spadají nikotinové sáčky, které dříve nebyly jasně regulovány, pod stejná omezení jako tabákové výrobky a elektronické cigarety. Zavádí zákaz jejich prodeje osobám mladším 18 let, přičemž za porušení hrozí prodejcům peněžitě pokuty. Dále byly nikotinové sáčky formálně definovány jako výrobky obsahující nikotin pro orální použití, ale bez tabákové složky, což specifikuje jejich právní postavení. Tento krok se zaměřuje na ochranu mládeže před závislostí na nikotinu a reaguje na vzrůstající popularitu nikotinových sáčků, zejména mezi mladistvými, u nichž byly zaznamenány znepokojivé trendy v užívání.

3. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

- Upravuje podmínky pro pěstování, distribuci a nakládání s návykovými látkami.
- Zahrnuje prekursor drog a specifikuje podmínky jejich dovozu, vývozu a likvidace.
- Zavádí licenční povinnosti pro subjekty manipulující s návykovými látkami.
- Upravuje pěstování konopí pro léčebné účely a podporuje regulovaný trh.
- Novelami umožňuje rychlejší zařazování nových psychoaktivních látek na seznam kontrolovaných látek bez nutnosti měnit zákon – reakce na tzv. NPS (nové psychoaktivní látky).

Oba zákony se navzájem doplňují: **Zákon č. 167/1998 Sb.** představuje technickou a výrobní regulaci návykových látek, zatímco **Zákon č. 65/2017 Sb.**, ve znění zákona č. **59/2023 Sb.**, se zaměřuje na ochranu veřejného zdraví a prevenci.

4. Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech

- Stanovuje pravidla pro předepisování a distribuci léčiv obsahujících návykové látky.
- Zavádí elektronické recepty s modrým pruhem pro lepší kontrolu distribuce.

5. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – základní rámec

- Klíčová právní norma upravující trestní odpovědnost za nedovolenou výrobu, distribuci, přechovávání a pěstování omamných a psychotropních látek (§ 283–285).

Plánované změny od 1. 1. 2026 - zaměřeno pouze na oblast drogové kriminality:

- Zmírnění represivních trestů

Mírnější trestní sazby za držení malého množství drog pro osobní potřebu.

Zohlednění opakovaného drobného přestupkového jednání – snaha vyhnout se automatické kriminalizaci.

- Legalizace pěstování omezeného množství konopí

Povolené pěstování až 3 rostlin konopí pro vlastní potřebu bez trestního postihu. Omezené množství držení konopí pro vlastní potřebu. Držení do 100g sušiny v soukromí a do 25 g sušiny na veřejnosti nebude trestné.

- Rozšíření alternativních trestů

Univerzální peněžitý trest nově použitelný i u vybraných drogových deliktů. Rozšíření možnosti domácího vězení či obecně prospěšných prací jako náhrady za krátkodobý odnětí svobody – zejména u uživatelů návykových látek.

6. Strategie vlády pro prevenci závislostí

- Defínuje cíle v oblasti prevence, léčby a rehabilitace.
- Důraz na koordinaci mezi ministerstvy, neziskovými organizacemi a zdrav. zařízeními.
- Podpora programů Harm Reduction (snižování rizik spojených s užíváním drog).

7. Klíčové oblasti legislativních změn:

- **Nové psychoaktivní látky (NPS):** Zrychlený proces zařazování nových látek na seznam regulovaných.

V posledních letech je jedním z největších problémů rychlý nárůst nových psychoaktivních látek (NPS), které nejsou okamžitě zahrnuty v legislativě a regulovány jako nelegální drogy. Reakce na tento problém zahrnovala změny v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Tento zákon umožňuje pružnější přidávání nových látek na seznam nelegálních látek, aniž by bylo třeba pokaždé měnit zákon, což zrychluje proces regulace.

- **Dekriminalizace:** Diskuze o další dekriminlizaci držení malého množství drog.

Česká republika je již dlouhou dobu známá svým relativně tolerantním přístupem k držení malého množství drog pro osobní potřebu. I když užívání drog je nezákonné, držení malého množství některých látek, například konopí, není kriminalizováno, ale je považováno za přestupek s možností pokuty.

- **Léčebné konopí:** Zvýšení dostupnosti a státní podpora hrazení nákladů.

Legislativa ohledně léčebného konopí se v posledních letech vyvíjela s cílem zlepšit přístup pacientů k této formě léčby. Zákon umožňuje legální předepisování konopí pro léčebné účely, ale v praxi byly problémy s dostupností a cenou. V roce 2020 došlo ke změnám, kdy stát začal pacientům hradit 90 % ceny léčebného konopí.

- **Harm Reduction:** Programy zaměřené na prevenci zdravotních rizik.

Ve snaze snižovat negativní dopady užívání drog na společnost (tzv. *harm reduction*) se legislativní změny týkají i programů zaměřených na minimalizaci zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog. Patří sem například podpora výměny injekčních stříkaček, přístup k metadonové léčbě, či snahy o prevenci předávkování.

5.2. Situace v oblasti závislostí na Praze 4

Aktuální situace v oblasti závislostí na Praze 4 odráží celostátní trendy, přičemž dochází k nárůstu problémů spojených s různými typy závislostí, ať už na nelegálních drogách, alkoholu, tabáku či kyberprostoru. Praha 4, jako velká a hustě obydlená městská část, čelí těmto výzvám zejména v kontextu prevence, léčby a podpory osob, které se závislostmi bojují.

5.2.1. Analýza současného stavu

V obecné populaci patří mezi nejčastější užívané návykové látky tabák, alkohol a následně konopné látky. Hlavní roli v tom hraje poměrně vysoká společenská tolerance k legálním drogám a jejich dostupnost. V oblasti hazardu, tedy heren a kasin, stále panuje na městské části politika nulové tolerance. U problémových uživatelů drog podle informací terénních programů jsou nejrozšířenější pervitin a preparáty substituční léčby. Je patrný přechod od drahých opiátů k levnějším preparátům substituční léčby. Rozostřuje se také určení hlavní drogy ve prospěch kombinací. Terénní programy na MČ Praha 4 nemluví o klasické otevřené drogové scéně. Situace je zde stabilní. V katastrálním území Michle a Braník evidujeme desítky kontaktů ročně s uživateli OPL. Za problémovou lze označit oblast v okolí železniční trati v Nuslích, náměstí Bratří Synků a stanice metra. V Nuslích se podle odhadů TP vyskytují spíše uživatelé opiátů starší 35+, ve vnitroblokových partiích na Budějovické se jedná o mladší uživatele pervitinu, THC a alkoholové uživatele.

Prevalence závislostí v ČR:

Prevalence závislostí dle jednotlivých látek v ČR podle nejnovějších dat za rok 2024:

- **Kouření cigaret:** 24,4% populace ve věku 15+ let (2,1 mil. osob) kouří denně.
- **E-cigarety:** 6–10 % populace (550–900 tis. osob) užívá aktuálně e-cigarety.
- **Zahřívání tabákových výrobky:** 4–7 % populace (až 700 tis. osob).

- **Nikotinové sáčky:** 3–5 % populace (až 400 tis. osob).
- **Denní nebo téměř denní konzumace alkoholu:** 7–10 % populace (600–900 tis. osob).
- **Riziková konzumace alkoholu:** 15–19 % populace (1,3–1,7 mil. osob).
- **Škodlivé pití alkoholu:** 8–10 % populace (720–900 tis. osob).
- **Problémové užívání psychoaktivních léků:** 8–13 % dospělých (720 tis.–1,2 mil. osob).
- **Konopné látky (v posledních 12 měsících):** 4–9 % populace (650–900 tis. osob).
- **Rizikové užívání konopných látek:** přibližně 400 tis. osob.
- **Nové psychoaktivní látky:** Kratom (v posledních 12 měsících) užilo kratom 3–6 % dospělé populace, nejčastěji lidé ve věku 15–24 let a 25–34 let.

Aktuální počet lidí užívajících drogy rizikově (LDR) je odhadován na 47,2 tis. Celkem 37,9 tis. lidí užívá pervitin a 9,3 tis. opioidy, zejména buprenorfin (4,8 tis.) a heroin (3,0 tis.). Injekčně užívá drogy odhadem 42,2 tis. lidí, tedy přibližně 90 % osob užívajících drogy rizikově. Hlavní město má mezi kraji ČR zcela specifické postavení v oblasti užívání návykových látek. Dochází zde ke koncentraci lidí užívajících OPL z okolí Prahy, ale i z celé ČR a z okolních zemí. Na území hl. m. Prahy se odhaduje cca 30% z celkového počtu problematických uživatelů ČR.

(Souhrn situace v oblasti nelegálních drog v České republice za rok 2024

Národní průzkum užívání návykových látek v populaci ČR 2023/2024: – Zaostřeno na drogy 2024

Další doplňující informace: Ministerstvo zdravotnictví ČR, Státní zdravotní ústav)

Tab. 15: Prevalence užívání návykových látek mezi mladými v jednotlivých letech (v %) dle ESPAD:

	2011	2015	2019	2024
cigarety	42,3	29,8	23,6	20,7
e-cigarety	-	-	19,8	31,2
alkohol	79	68,5	62,7	56,2
nealkoholické pivo	-	-	-	58,6
sedativa na předpis	-	-	10	13,4
konopné látky	42,3	36,8	28,4	23,9
pervitin	1,9	1,4	1,5	1,4
kokain	1,1	1,4	1,6	1,9
extáze	3,3	2,7	3,6	2,6
HHC	-	-	-	22,9
kratom	-	-	-	18,9

(https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espac-2024-key-findings_cs)

Podle nejnovějších výsledků české části Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) z roku 2024 dochází v Česku k poklesu užívání klasických cigaret, alkoholu a konopí mezi šestnáctiletými. Přesto je ČR stále v evropském srovnání ve zkušenostech s konopím na první příčce. Současně také roste užívání elektronických cigaret, psychoaktivních látek a zhoršuje se duševní zdraví mladistvých.

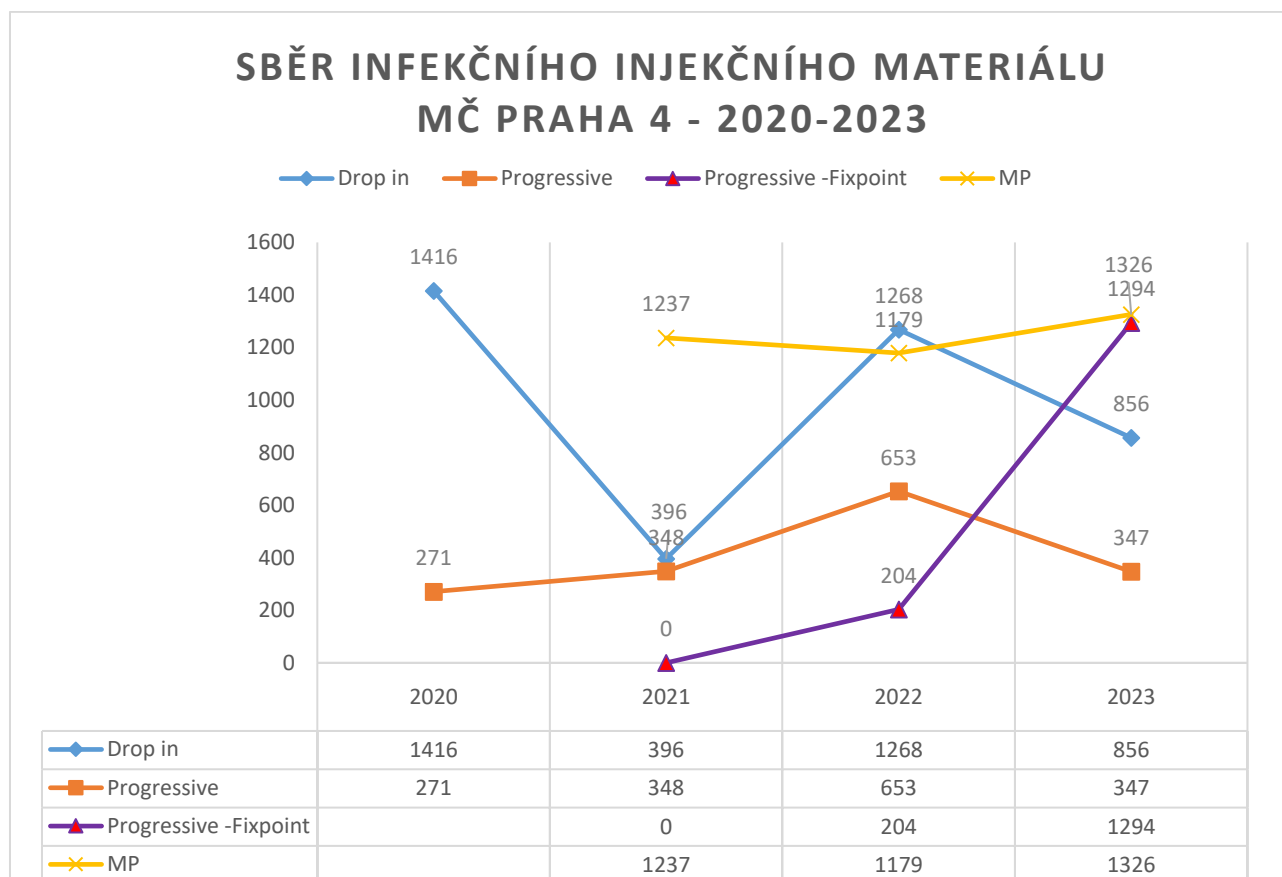
Celkově studie naznačuje pozitivní trend v poklesu užívání tradičních návykových látek mezi mladými, avšak upozorňuje na rostoucí popularitu alternativních nikotinových produktů a psychoaktivních látek, stejně jako na nadužívání digitálních technologií a na prudký nárůst hraní her zejména mezi dívkami.

Současné výzvy a trendy (2024–2025)

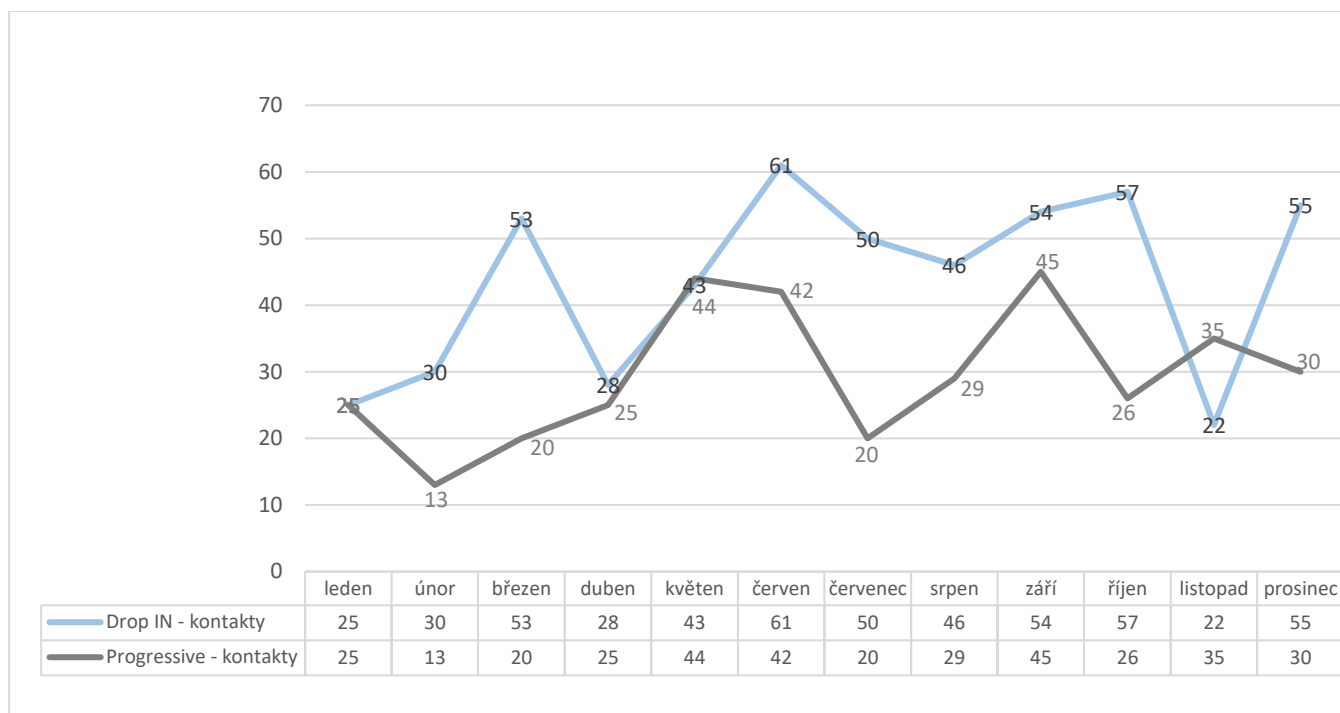
V posledních letech dochází k nárůstu výskytu syntetických kanabinoidů a silně účinných opioidů, zejména derivátů fentanylu, které výrazně zvyšují riziko smrtelného předávkování. Tyto látky se často šíří přes anonymní darknetová tržiště, což ztěžuje jejich regulaci a kontrolu.

Zásadní výzvou je potřeba posílit toxikologické testování, monitoring trhu a vzdělávání pracovníků zdravotnictví, integrovaného záchranného systému a sociálních terénních programů, protože řada nových substancí uniká běžným screeningovým metodám. Na úrovni EU a OSN se diskutuje o zavedení tzv. generické regulace, která by umožnila zakazovat celé chemické skupiny látek namísto jednotlivých sloučenin. Cílem je zamezit obcházení zákona drobnými chemickými úpravami, které umožňují rychlé uvedení nových drog na trh.

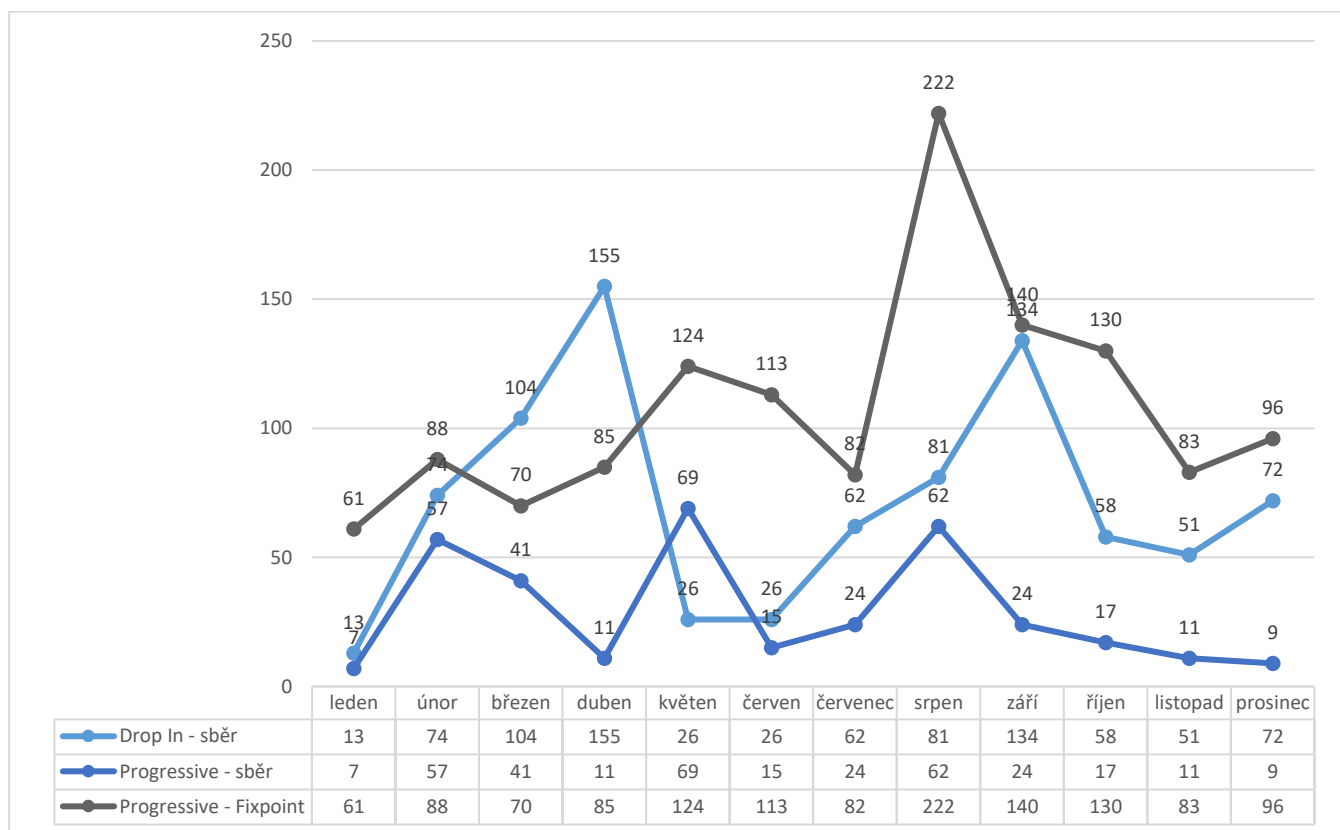
Graf 7: Výstupy ze služeb za roky 2020-2024 – MČ Praha 4 – terciární prevence v oblasti závislostí – rizikovní uživatelé drog

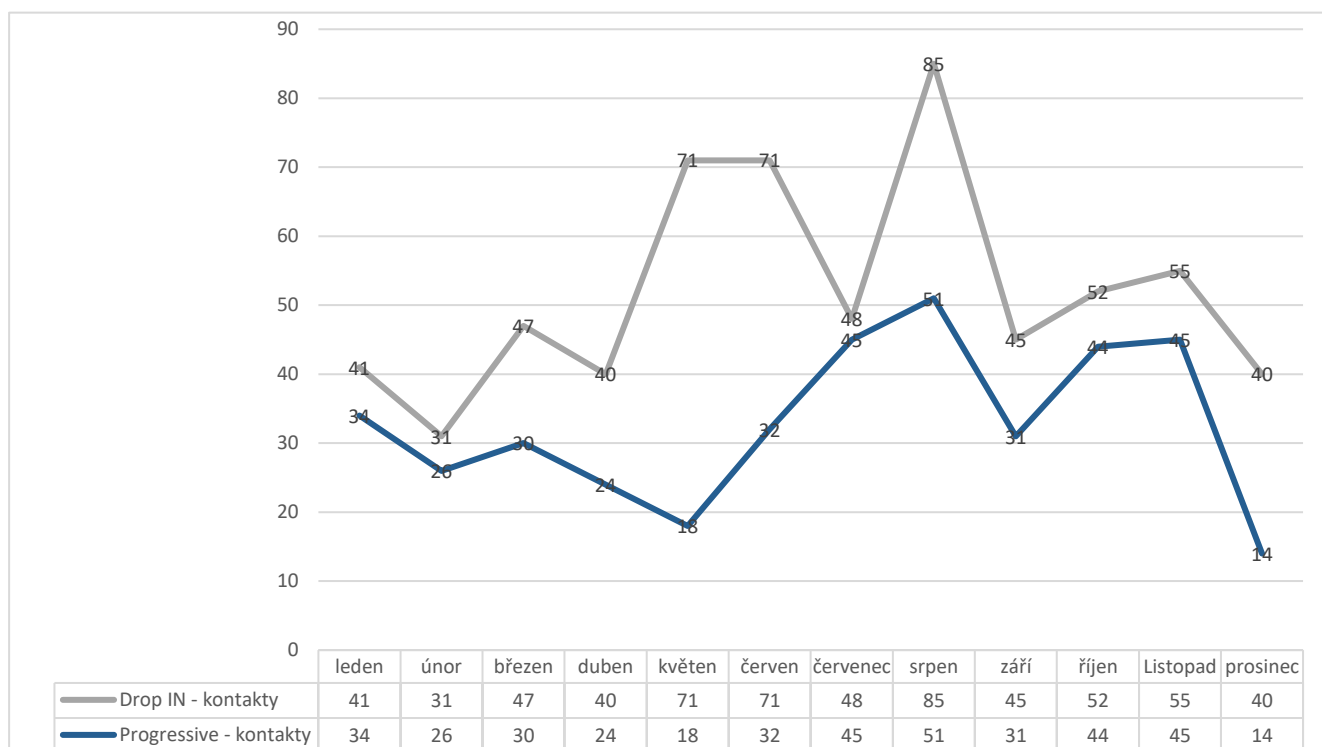
Graf 8: Počty kontaktů na území MČ Praha 4 – 2023

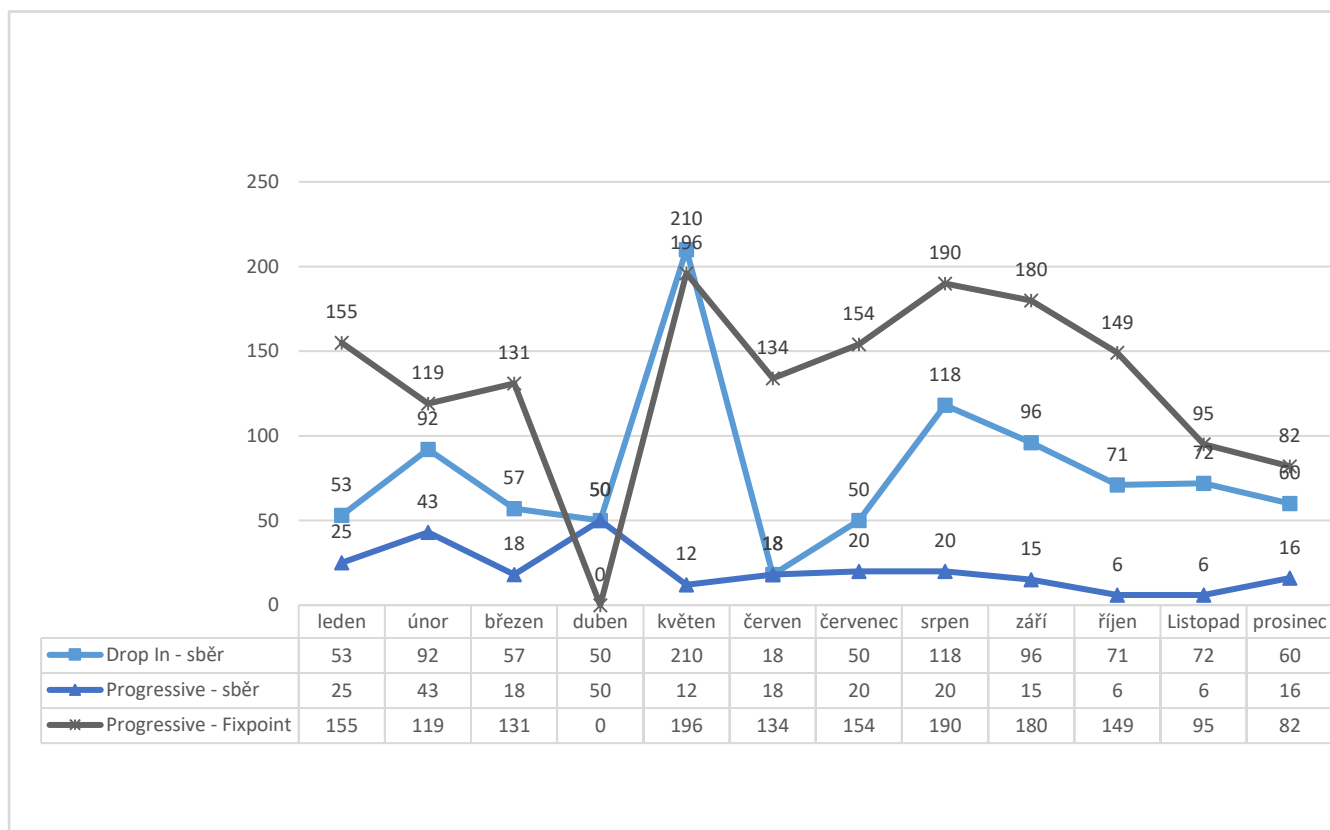
Graf 9: Počty sběrů infekčního materiálu na území MČ Praha 4 – 2023

Graf 10: Počty kontaktů na území MČ Praha 4 – 2024

Graf 11: Počty sběrů inf. materiálu na území MČ Praha 4 – 2024

5.2.2. Aktivita v oblasti prevence závislostního chování

Městské části mají v oblasti protidrogové politiky omezené kompetence, protože hlavní odpovědnost v této oblasti náleží státu a krajům. Jejich role je doplňková, ale lokálně významná. Mohou zejména v rámci hlavního města Prahy sehrávat významnou roli při realizaci lokální prevence a podpory adiktologických služeb. Praha 4 se v této souvislosti zaměřujeme především na následující oblasti:

- a) Podpora a koordinace prevence na místní úrovni
 - Spolupráce se školami na tvorbě a realizaci programů primární prevence.
 - Podpora volnočasových aktivit pro děti a mládež jako prevence rizikového chování.
 - Financování nebo spolufinancování preventivních projektů (např. nízkoprahové kluby pro děti a mládež).
 - Vydávání dotací na prevenci užívání drog.
- b) Spolupráce s dalšími subjekty
 - Koordinace s městskou policií, sociálními odbory a neziskovými organizacemi.
 - Participace v místních protidrogových komisích nebo pracovních skupinách.
- c) Informování veřejnosti a osvěta
 - Především prostřednictvím webových stránek městské části a časopisu Tučňák.
- d) Identifikace a řešení problémů v místě
 - Monitoring rizikových lokalit a míst výskytu uživatelů drog.
 - Opatření v oblasti veřejného pořádku (např. dohled, zvýšená přítomnost městské policie).
 - Řešení problémů s injekčním užíváním na veřejných místech (sběr použitých parafernálií).
- e) Sociální práce a intervence
 - Prostřednictvím sociálních pracovníků úřadu městské části nebo spoluprací s organizacemi podporovat ve změně životního stylu uživatele drog, osoby bez domova.

Primární prevence

Primární prevence se zaměřuje na práci s dětmi, mládeží a pedagogickými pracovníky ve školách a školských zařízeních. Zahrnuje aktivity podporující duševní zdraví, posilování odolnosti vůči rizikovému chování a budování zdravých sociálních vztahů. Koncepce Prahy 4 klade důraz na:

- **Osvojování kompetencí pro zdravé rozhodování:** Děti a mladiství získávají dovednosti kritického myšlení, řešení problémů a budování pozitivních vztahů.
- **Prevence nelátkových závislostí:** Programy upozorňují na rizika spojená s nadměrným využíváním technologií, sociálních sítí a online her.
- **Podpora duševního zdraví:** Zvyšování povědomí o psychickém zdraví a detabuizace duševních obtíží.

Konkrétní realizované programy ve školách naleznete v tabulce č. 16 Programy primární prevence realizované na území MČ Praha 4.

Role neziskových organizací

Neziskové organizace hrají klíčovou roli při realizaci preventivních programů a intervencí zaměřených na rizikové chování. Díky své flexibilitě, odbornému zázemí a kontaktu s komunitou mohou poskytovat:

- Programy primární prevence pro děti, mládež a jejich rodiče.
- Odborné poradenství pro školy a školská zařízení.
- Specificky zaměřené programy reagující na aktuální výzvy, jako je prevence kyberšikany, závislostí na technologiích a další.

Terénní programy

Terénní programy jsou zásadním nástrojem pro práci s rizikovými skupinami a představují klíčovou část prevence a harm reduction v oblasti závislostí. V Praze jsou realizovány různými organizacemi, které se zaměřují na specifické potřeby jednotlivých cílových skupin.

Drop In, o.p.s. – terénní program pro uživatele drog:

- Poskytování terénních služeb zaměřených na harm reduction pro aktivní uživatele návykových látek.
- Výměnný program sterilních injekčních stříkaček, distribuce zdravotnického materiálu a základní zdravotnické služby.
- Edukace klientů o rizicích spojených s užíváním drog a poradenství v oblasti prevence infekčních chorob (např. HIV, hepatitidy).
- Motivace klientů k využívání nízkoprahových nebo léčebných služeb.

Progressive o.p.s.

a) terénní program pro uživatele drog:

- Zaměřují se na přímou práci s aktivními uživateli návykových látek v jejich přirozeném prostředí.
- Klíčovými aktivitami jsou výměna injekčního materiálu, distribuce zdravotnických pomůcek (např. dezinfekce, filtry) a edukace v oblasti bezpečného užívání návykových látek.
- Program zahrnuje také testování na infekční nemoci (např. HIV, hepatitidy), základní zdravotnickou pomoc a poradenství zaměřené na snižování rizik spojených s užíváním drog.
- Pracovníci motivují klienty ke změně životního stylu, včetně zapojení do léčby nebo jiných nízkoprahových služeb.

b) program Fixpoint:

- Komplexní resocializační program zaměřený na uživatele návykových látek a osoby na substituční terapii.
- Cílem je zlepšení životních podmínek, zajištění stabilního příjmu legální cestou a podpora zotavení.
- Obsluha kontejnerů Fixpoint slouží jako tréninkové pracovní místo.
- Klienti obsluhují kontejnery určené k likvidaci použitých injekčních pomůcek.
- Podílení se na sběru použitých injekčních pomůcek v okolí kontejnerů.
- Zajištění hygieny a bezpečnosti v komunitě.
- Služba poskytuje klientům pracovních zkušeností, odpovědnost a rozvoj pracovních návyků.
- Přínos pro společnost je především ve snižování zdravotních rizik díky bezpečnému sběru a likvidaci použitého injekčního materiálu.
- Zajištění čistšího a bezpečnějšího veřejného prostoru pomocí pravidelného sběru a monitoringu problémových lokalit.

- Pomoc při snižování sociální izolace a prevenci kriminality, protože klienti služby se začleňují zpět do společnosti a získávají stabilitu.

Služba **Fixpoint** tak nejen pomáhá jednotlivcům v procesu zotavení, ale i přispívá k bezpečnosti a čistotě veřejného prostoru, což má pozitivní dopad na celou komunitu.

Proxima Sociale o.p.s. – terénní program pro rizikově chovající se mládež:

- Zaměřuje se na práci s mladistvými ve věku 11–19 let, kteří jsou ohroženi závislostním chováním nebo se nacházejí v rizikovém prostředí.
- Terénní pracovníci aktivně vyhledávají mládež v jejich přirozeném prostředí, jako jsou parky, sídliště nebo sportoviště.
- Nabízejí podporu při řešení problémů spojených s drogami, alkoholem nebo dalšími rizikovými aktivitami.
- Součástí programu je podpora zdravého životního stylu, rozvoj sociálních dovedností a posilování sebevědomí mladých lidí.
- Program poskytuje poradenství nejen mládeži, ale i jejich rodinám.

Význam terénních programů

Tyto programy kombinují přímou práci v terénu s nabídkou zdravotnických a sociálních služeb. Díky nízkoprahovému přístupu umožňují anonymní a bezpečný kontakt s klienty, kteří by se jinak ke službám nedostali. Zajišťují flexibilitu a rychlou reakci na nové výzvy v oblasti prevence a minimalizace rizik.

MAPA POMOCI

léčebná a poradenská centra na území MČ Praha 4

1. Remedis s. r. o.

a) Ambulantní program

Vladimírova 12, Praha 4, 140 00

Tel.: 226 216 200

Ambulance je určena dospělým uživatelům návykových látek (včetně alkoholu a tabáku) i patologickým hráčům.

Mgr. Jiřina Frnoch Majerová, Dis. [www: https://www.remedis.cz/blog/adiktologie-praha](https://www.remedis.cz/blog/adiktologie-praha)

b) Substituční léčba

Vladimírova 7, Praha 4, 140 00

Tel.: 226 216 205

kolo-s@remedis.cz [www: http://www.remedis.cz/pracoviste/substitutni-program/](http://www.remedis.cz/pracoviste/substitutni-program/)

c) Hepatologická poradna

Léčba hepatitidy C

Vladimírova 10, Praha 4, 140 00

Tel.: 226 216 200, 724 260 023

MUDr. Vratislav Řehák [www: http://www.remedis.cz](http://www.remedis.cz)

2. Branické sanatorium Moniky Plocové

Ambulantní program + Terapeutická komunita, pobytový program

Nad Kostelem 724/10, Praha 4, 147 00

Tel.: 775 955 004 Monika Plocová [www: http://monikaplocova.cz/ambulantni-centrum](http://monikaplocova.cz/ambulantni-centrum)

3. Centrum pomoci závislým - zdravotnické zařízení městské části Praha 4

Ambulantní program + AT ambulance

Rodvinovská 3, Praha 4, 140 00

Tel.: 296 320 453, 724 817 629, 778 967 629

V centru léčí závislosti - alkohol, gambling, nikotinismus. Komplexní léčbu závislostí zajišťují Antabusem a psychofarmaky. Klinická psychologička provádí u pacientů individuální psychoterapii.

ordinace@zzpraha4.cz www: <https://www.cpzpraha4.cz/kontakt/>

4. Magdaléna, o. p. s.

Doléčovací centrum Magdalena + Následná péče a doléčování

Pod Vyšehradem 1, Praha 4, 140 00

Tel.: 736 227 787

PhDr. Galina Pavlíčková www: <http://www.magdalena-ops.cz>

5. Denní psychoterapeutické sanatorium "Ondřejov" s. r. o.

a) Následná péče a doléčování

Klánova 62, Praha 4, 147 00

Tel.: 775 707 004, 221 633 620

Pro klienty, kteří úspěšně absolvují stacionář nebo pro klienty, kteří již absolvovali v jiném zařízení léčbu závislosti na alkoholu, lécích, gamblingu či na počítačích a internetu a pokračují v abstinenci.

Mgr. Dan Ullwer www: <http://ondrejov.cz/zavislosti/>

b) Denní stacionář

Klánova 62, Praha 4, 147 00

Tel.: 775 707 004, 221 633 652

Denní stacionář je určen klientům, pro které je ústavní léčba předčasná, či v návaznosti na ústavní léčbu, kdy usnadňuje přechod do běžného života a do doléčování.

Mgr. Dan Ullwer www: <https://ondrejov.cz/lecba-zavislosti/denni-stacionar>

c) Hazardní hráčství

Klánova 62, Praha 4, 147 00

Tel.: 775 707 004, 221 633 620

Nabízí pomoc, poradenství a léčbu lidem ohroženým závislostí především na alkoholu, hazardní hře, sázení a na internetu.

Mgr. Dan Ullwer www: <http://ondrejov.cz/zavislosti/>

6. Psychoterapeutická klinika HERMÉS Group s. r. o. Psychiatrická léčba

Ctíradova 10, Praha 4, 140 00

Tel.: 731 455 511, 603 223 510

prim. MUDr. František Matuška www: <http://www.hermesgroup.cz/>

7. Infekční oddělení při Fakultní Thomayerově nemocnici

Léčba hepatitidy C

Vídeňská 800, Praha 4, 140 59

Tel.: 261083552

prim. MUDr. Stanislava Šimková www: <http://www.ftn.cz>

8. Centrum komplexní a dlouhodobé péče o děti a rodinu (KOMPAS) pod VFN

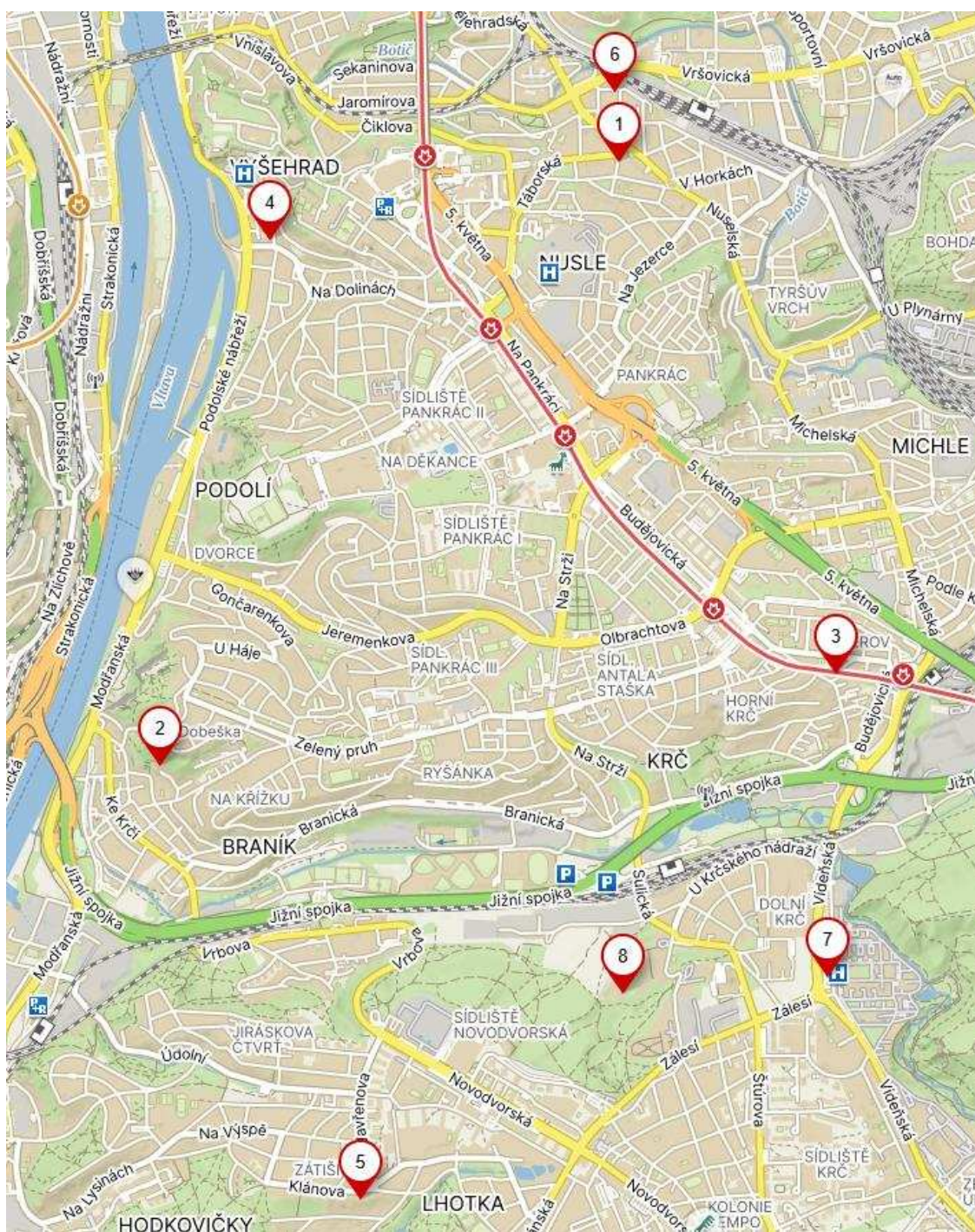
Sulická 120/61, Praha 4 – Krč, 140 00

Tel.: 241 714 764

Vedoucí lékařka: MUDr. Petra Lesná

<https://www.ftn.cz/centrum-komplexni-a-dlouhodob-pece-o-deti-a-rodinu-centrum-kompas-1486/>

Léčebná a poradenská centra na území MČ Praha

5.2.3. Institucionální analýza

Spolupráce mezi institucemi, jako jsou školy, zdravotnická zařízení, sociální služby a neziskové organizace, hraje klíčovou roli v prevenci závislostí. Protidrogová prevence v Praze 4 je postavena na dobře fungující institucionální síti, která zahrnuje jak veřejné instituce, tak neziskové organizace. Tato analýza identifikuje klíčové aktéry, jejich vzájemné vztahy, odpovědnosti a fungování v oblasti prevence, léčby a snižování škod spojených s užíváním návykových látek.

Institucionální struktura

Tato struktura reflektuje snahu o efektivní koordinaci protidrogové politiky na národní i mezinárodní úrovni s důrazem na prevenci a snižování rizik spojených s užíváním návykových látek.

1. **Evropská unie a Evropská agentura pro drogy (EUDA)** - EUDA (European Union Drugs Agency) – agentura Evropské unie pro drogy, sídlící v Lisabonu.
2. **Rada vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí (RVKPZ)** - RVKPZ je stálým poradním, iníciálním a koordinačním orgánem vlády v oblasti protidrogové politiky.
3. **Národní protidrogový koordinátor** - stanovuje celostátní strategii v oblasti závislostí
4. **Odbor protidrogové politiky Úřadu vlády ČR** – národní strategii odborně připravuje, koordinuje a vyhodnocuje
5. **Krajský protidrogový koordinátor** – zajišťují realizaci národní strategie a přizpůsobení potřebám jednotlivých regionů.
6. **Výbor pro bezpečnost MČ Praha 4** - Výbor řeší bezpečnostní otázky, problematiku alkoholu a hazardních her, spolupráci s terénními programy, monitoring drogové kriminality a podporu prevence.
7. **Protidrogový koordinátor MČ** - koordinuje lokální protidrogovou politiku, spolupracuje se službami a dohlíží na realizaci preventivních a adiktologických programů.
8. **Terénní služby**
 - Organizace: Progressive o.p.s. a Drop In o.p.s. se zaměřují na práci s osobami s rizikovým nebo problémovým užíváním návykových látek.
 - Program Fixpoint: 3 fixpointy (Mečislavova, Jezerka, Fidlovačka)
9. **Centra pro adiktologické služby**
 - **Apolinář** – Klinika adiktologie na 1. LF UK a VFN je jedním z předních zařízení, kde probíhá specializovaná léčba závislostí na alkoholu, drogách a dalších látkách. Nabízí ambulantní i lůžkovou péči a specializuje se na individuální i skupinovou terapii.
 - **Drop In, o.p.s.** – nabízejících služby harm reduction a nízkoprahové služby pro lidi, kteří užívají drogy. Zajišťuje výměnu jehel, testování na infekční nemoci a základní sociální a psychologickou podporu.
 - **Centrum pro rodinu PSS a klinické adiktologie, z. ú. - After In** nabízí bezplatnou ambulantní adiktologickou léčbu pro děti, dospělé i rodiny, zahrnující diagnostiku, terapii, poradenství, edukaci a sociální podporu přizpůsobenou specificky osobám s látkovými i nelátkovými závislostmi a jejich blízkým.
 - **Prev - Centrum** – nabízí zdravotně-sociální program pro dospělé s rizikovým chováním či závislostmi, který nabízí individuální i skupinovou terapii, psychologické/psychiatrické vyšetření a sociální podporu bez nutnosti hospitalizace.
10. **Nízkoprahové programy**
 - **Nízkoprahová kontaktní centra (NKC)** – Jedná se o stacionární zařízení poskytující služby lidem, kteří užívají drogy, často dlouhodobě a v rizikových podmínkách. NKC

nabízí výměnný program, poradenství, hygienické zázemí (sprchy, praní prádla), zdravotní ošetření a sociální podporu.

- Mezi hlavní poskytovatele patří v Praze Progressive, Drop In, SANANIM.

11. Komunity a resocializační programy - resocializační programy pomáhají klientům znovu se začlenit do společnosti – nabízejí podporu v oblasti bydlení, zaměstnání, právního poradenství a sociální stabilizace. Významnou roli hrají terapeutické komunity, které poskytují dlouhodobou strukturovanou péči v bezpečném prostředí.

- **Magdaléna, o.p.s.** – nabízí široké spektrum služeb od prevence přes léčbu až po doléčovací a resocializační programy, zejména na území Prahy 4.
- **SANANIM z.ú.** – poskytuje pobytovou léčbu v terapeutických komunitách (TK Němčice pro dospělé, TK Karlov pro matky s dětmi) a zajišťuje doléčovací programy, chráněné bydlení a pracovní terapii.

12. Psychosociální podpora a poradenství

- **Bílý kruh bezpečí** – Nabízí psychologickou podporu a krizovou intervenci pro rodiny a blízké osob se závislostmi. Důraz klade na prevenci vyhoření u pečujících osob a pomoc při náročných životních situacích.
- **Centrum sociálních služeb Praha 4** – Poskytuje sociální poradenství, které zahrnuje pomoc s řešením právních, finančních a rodinných problémů spojených s životem v závislosti.

13. Zdravotní a sociální zařízení (jako například zdravotnická zařízení pro krizové situace, psychiatrické nemocnice, ale i obecní úřady) jsou zapojeny do přímé péče o osoby se závislostmi, a to zejména v krizových momentech.

Tyto organizace a služby spolupracují na základě vzájemné podpory, sdílení informací a přímé spolupráce v péči o klienty. Městská část Praha 4 aktivně podporuje rozvoj sítě těchto služeb, což umožňuje flexibilněji reagovat na potřeby místních obyvatel.

5.3. Priority a cíle

Mezi hlavní cíle patří prevence a snižování zdravotních, sociálních, ekonomických a dalších škod vyplývajících z užívání návykových látek, hazardního hraní a dalších forem závislostního chování a z existence legálních i nelegálních trhů s návykovými látkami, hazardním hraním a dalšími produkty se závislostním potenciálem.

Hlavní oblasti:

- Posílení prevence a zvýšení informovanosti
- Posílení kvalitní a dostupné sítě adiktologických služeb
- Regulaci trhů s návykovými látkami a závislostními produkty
- Posílení řízení, koordinace a efektivní financování protidrogové politiky
- Rozšíření o problematiku léčivých přípravků s obsahem psychoaktivních látek, nadužívání internetu a nových technologií a problematiku konopí a kanabinoidů

5.3.1. Obecné cíle

Při stanovení obecných cílů musíme vycházet z reálných a racionálních možností dopadů politiky městské části. Z hlediska zdravotního, společenského i ekonomického je nejúčinnější řešení ve vyváženém přístupu mezi prevencí a represí a stavět na koordinovaném a mezioborovém přístupu k problematice užívání návykových látek.

- Dotační programy v oblasti protidrogové politiky, prevence rizikového chování dětí a mládeže zvláště v souvislosti se závislostním chováním

- Informovanost o vzniku závislostního chování, negativních dopadech a rizicích užívání návykových látek
- Odborné vzdělávání a kompetence školních metodiků prevence, pedagogů a rodičů (široké veřejnosti)
- Podpora a rozvoj preventivních programů specifické primární prevence ve školách a školských zařízeních
- Dostupnost preventivních programů, intervencí školám a mateřským školám zřizovaným městskou částí Praha 4
- Politika nulové tolerance v oblasti hazardního hraní
- Terénní programy pro osoby závislé na návykových látkách
- Resocializace uživatelů návykových látek
- Spolupráce a koordinace subjektů působících v prevenci závislostního chování (PČR, MP, PPP, NNO)
- Spolupráce s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) a jeho výkonnou sekcí Národním centrem kybernetické bezpečnosti (NCKB), které (mimo jiné) zajišťuje osvětu a vzdělávání různých cílových skupin.
- Spolupráce s European Union Drugs Agency (EUDA), Národním monitorovacím střediskem (NMS), Odborem protidrogové politiky a legislativy Úřadu vlády ČR, které rovněž podporují osvětu a vzdělávání

5.3.2. Opatření a konkrétní kroky

- Udržet financování terénních programů z rozpočtu MČ Praha 4
- Působit na hlavní město Prahu, aby finančně posilovala síť adiktologických služeb
- Rozšiřovat síť služeb na území MČ Praha 4
- Podpora integrovaného a multidisciplinárního přístupu k problematice závislostí
- Přispívat k destigmatizaci závislých osob a duševních poruch, podporovat prevenci sociálního vyloučení
- Podporovat resocializační programy pro motivované uživatele OPL
- Podpořit integraci osob se závislostí zpět do společnosti
- Rozšiřovat osvětu o rizicích spojených s užíváním návykových látek, určenou dětem, rodičům a pedagogům
- Podpořit programy zejména v oblasti nových druhů závislostí
- Podporovat specifické programy pro mládež, zaměřené na digitální závislosti a gambling
- Rozšiřovat mezirezortní spolupráci a koordinaci mezi samosprávou, školami, neziskovými organizacemi
- Pokračovat v řešení těch veřejných prostranství, kde se shlukují osoby pod vlivem OPL a vytvářejí bezpečnostní a zdravotní riziko pro obyvatele
- Spolupracovat a předávat informace směrem k sociálnímu odboru
- Spolupořádat konference a vzdělávací semináře

5.4. Financování a evaluace

Financování preventivních aktivit a opatření je zajištěno z rozpočtu jednotlivých kapitol, z grantových řízení kraje, vlastních dotačních programů. Městská část poskytuje značné prostředky na prevenci kriminality, protidrogové politiky, prevenci v oblasti bezpečnosti dětí a mládeže, rizikového chování dětí a mládeže a na podporu organizací zabývajících se snižováním rizik v oblasti protidrogové problematiky ze svého rozpočtu, částečně jsou vypisována dotační řízení na podporu různých preventivních aktivit. Městská část se podílí také na sekundární prevenci prostřednictvím své příspěvkové organizace – zdravotnického zařízení Centrum pomoci závislým, které působí na území Prahy 4.

Evaluace

Evaluace účinnosti preventivních programů je klíčová pro zajištění kvality a efektivity služeb. To zahrnuje:

1. Sběr dat

Monitorování a analýza dat o výskytu závislostí a účinnosti preventivních opatření může pomoci:

- Identifikovat oblasti, které vyžadují zlepšení.
- Zhodnotit úspěšnost implementovaných programů.

2. Zpětná vazba

Získávání zpětné vazby od účastníků programů pro jejich zlepšení zahrnuje:

- Zpětnovazebné dotazníky z programů.
- Zohlednění připomínek a návrhů pro budoucí aktivity.

Způsob vyhodnocení

- Počet a zpětná vazba z realizovaných projektů a aktivit.
- Statistické zprávy terénních programů.
- Zpracování podkladů v oblasti protidrogové politiky za MČ pro Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS)

5.5. Závěr

Prevence závislostního chování na Praze 4 vyžaduje komplexní a koordinovaný přístup, který zahrnuje jak legislativní rámec, tak i aktivní zapojení komunity a institucí. Je nezbytné posílit vzdělávací programy, zlepšit dostupnost služeb a podporovat spolupráci mezi různými subjekty. Zároveň je důležité monitorovat a vyhodnocovat účinnost preventivních aktivit, aby bylo možné reagovat na měnící se potřeby populace. K dosažení těchto cílů je třeba zapojit široké spektrum aktérů, včetně rodin, škol, zdravotnických a sociálních služeb, neziskových organizací a komunit.

6. Prevence rizikového chování – školská primární prevence

je základním dokumentem, který popisuje systém primární prevence rizikového chování (dále jen „PPRCH“) ve školách a školských zařízeních na území MČ Praha 4. Popisuje základní principy a priority v oblasti prevence rizikového chování, které je hlavním termínem v oblasti školské primární prevence.

Cílem primární prevence rizikového chování je snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže, minimalizovat jeho vznik případně oddálit výskyt rizikového jevu v populaci dětí a mládeže.

Koncepce vychází z Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027 a Koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území hl. m. Prahy na období 2022 až 2027. Mimo to prevence rizikového chování doplňuje předchozí části dokumentu, který tak tvoří jednotný systém prevence na městské části Praha 4.

6.1. Základní principy a východiska

Rizikové chování nahrazuje dříve užívaný termín sociálně patologické jevy. Pojem rizikové chování označuje „takové chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost“ (Miovský, 2010, s. 23). Základní projevy rizikového chování jsou uvedeny v Metodickém doporučení k PPRCH u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (dále jen „Metodické doporučení“), jde o následující:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování.

K těmto ustáleným kategoriím je na základě aktuálního vývoje v oblasti rizikového chování žáků žádoucí doplňovat nové typy prevence. V posledních letech nabývají na významu

- rizika spojená s využíváním kyberprostoru,
- prevence rizikových obtíží spojených s duševní nepohodou, psychickými krizemi a prevence rozvoje duševních onemocnění,
- prevence rizik spojených s problematikou transgender.

Každá škola zpracovává a uskutečňuje preventivní program školy na základě vyhlášky č. 72/2005 Sb. a průběžně ho vyhodnocuje. V jeho rámci jsou rozepsány jednotlivé výše uvedené oblasti do jednotlivých ročníků včetně časové dotace. Tato časová dotace reflektuje konkrétní situaci ve školách a třídách.

Prevence je soustava opatření, která má bránit výskytu jevu, který je nežádoucí, snižovat jeho pravděpodobnost, oddálit jeho výskyt, předcházet jeho následkům a v neposlední řadě snížit jeho dopady na zdraví. Prevence se podle úrovně působení dělí na **primární, sekundární a terciární**.

Primární prevence má předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování, případně jeho vznik oddálit. Cílovou skupinou jsou jedinci, u kterých se rizikové chování ještě nevyskytlo. Obecně

se považuje za ideální a nejvíce efektivní, aby preventivní aktivita nastoupila v době dva roky před prvním kontaktem jedince s druhem rizikového chování.

Sekundární prevence má za cíl předcházení vzniku a rozvoji rizikového chování u jedinců, kteří jsou již konkrétním jevem ohroženi.

Terciární prevence se zaměřuje na minimalizaci důsledků a dopadů, které se spojené s rizikovým chováním.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) chápe primární prevenci v širším slova smyslu jako výchovu ke zdravému životnímu stylu a k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti.

Primární prevenci dále členíme na nespecifickou a specifickou podle

Nespecifická prevence zahrnuje aktivity obecného charakteru, které jsou podporou zdravého životního stylu, osvojováním pozitivního sociálního chování a podporou vlastní zodpovědnosti

Specifickou prevencí jsou programy zaměřené na konkrétní druhy rizikového chování, tedy předcházení, omezování, oddalování výskytu a snižování dopadů jednotlivých forem rizikového chování.

Specifická primární prevence se dále dělí dle intenzity dané jevu na všeobecnou, selektivní a indikovanou prevenci, přičemž na úrovni mateřských a základních škol se nejčastěji setkáme se všeobecnou a selektivní prevencí.

Do škol chodí mnoho nabídek primární prevence a ne všechny jsou stejně efektivní. Definovat proto zásady efektivní prevence je pro realizaci programu nutností.

Základní zásady efektivní prevence:

- Program začíná brzy a odpovídá věku cílové skupiny
- Program je soustavný a dlouhodobý
- Program je interaktivní a určený pro menší počet žáků
- Program podporuje aktivní účast cílové skupiny
- Program je založený na modelu znalosti, postoje dovednost
- Program bere v úvahu místní specifika
- Program využívá pozitivní modely
- Program reaguje na aktuální potřeby cílové skupiny
- Praktická a teoretická připravenost odborníků (Nešpor et al. 1999)

Národní pedagogický institut sestavil v roce 2025 aktuální kritéria posouzení efektivity programů primární prevence. Kritéria obsahují interaktivní formu práce s menšími skupinami žáků. Příkladem interaktivní formy programu je prevence prožitkem, kterou např. MČ Praha 4 pravidelně podporuje a objednává pro školy – Fórum pro prožitkové vzdělávání představení Jsi nula! a Divadelta – představení Trest. Obě organizace jsou kladně hodnoceny nejen žáky, ale i pedagogy.

Hromadné masové akce, které byly realizovány v devadesátých letech, byly vyhodnocené jako neefektivní, a v současné době je školy nevyužívají.

Garantem preventivního programu ve školách jsou pro městskou část školní metodici prevence, proto také městská část motivuje ředitele, aby metodici měli absolvované dvouleté specializační studium.

Jak poznám efektivní program všeobecné primární prevence?

- ❑ Program je realizován **maximálně pro počet žáků odpovídající jedné třídě** nebo pro menší skupinu.
- ❑ Program je **interaktivní**, využívá různé formy práce, žáci jsou podporováni do aktivního zapojení (vč. reflexe aktivit).
- ❑ Aktivita programu probíhá zejména **v kruhovém uspořádání nebo v menších skupinách** (žáci nesedí celou dobu jako v běžné výuce či ve frontálním usazení).
- ❑ Program směřuje k **podpoře sociálních kompetencí** a tvorbě kvalitních, zdravých postojů (nikoliv pouze k předávání informací).
- ❑ Program vede žáky ke **zdravým způsobům zvládání zátěže**, nabízí možné **alternativy k rizikovému chování** (používá pozitivní modelové situace).
- ❑ Program je postaven na **aktuálních odborných teoriích**.
- ❑ Program má **jasně danou metodiku**, která popisuje, o jakou úroveň prevence se jedná (všeobecná primární prevence, nikoli selektivní nebo indikovaná) a co, jak a proč se v programu dělá.
- ❑ Program má jasné vymezení, pro jaké ročníky je určený (má **vymezenou cílovou skupinu**).
- ❑ Obsah a aktivity programu **odpovídají vývojové úrovni žáků**.
- ❑ Program má **jasně formulované cíle a výstupy** (čeho u žáků chce dosáhnout, co je chce naučit, jaké postoje a kompetence chce posílit).
- ❑ Program **navazuje na informace a zkušenosti**, které už žáci v souvislosti s tématem mají.
- ❑ Poskytovatel programu **sleduje efektivitu programu** a dosahování stanovených cílů (sleduje nejen spokojenost žáků s programem, tj. jak se líbil, ale zejména co si z programu odnáší).
- ❑ Poskytovatel programu uzavírá se školou písemnou a **srozumitelnou smlouvu**, ve které jsou popsány konkrétní podmínky realizace programu.
- ❑ Na programu je **vyžadována účast třídního učitele** nebo jiného pedagogického pracovníka.
- ❑ Lektoři **si vyžádají informace o třídě**, ve které bude program realizován, před jeho uskutečněním s třídním učitelem nebo školním metodikem prevence.
- ❑ Škola obdrží po programu **zprávu z realizace programu** a/nebo lektoři sdílí informace o třídě, ve které byl program realizován, po jeho uskutečnění s třídním učitelem nebo školním metodikem prevence.
- ❑ Lektoři mají **dostatečné vzdělání** (minimálně ukončené SŠ vzdělání) a jsou proškoleni v oblasti realizace školské všeobecné primární prevence nebo mají specifickou znalost vycházející např. z jejich profese (lékař, policista, hasič).
- ❑ Lektoři usilují o **bezpečné klima** během programu, respektující přístup k účastníkům a používají partnerskou a otevřenou komunikaci.
- ❑ Realizátor programu má **veřejně přístupné informace** o své právní formě, vedoucím pracovníkovi a o svých programech.

6.1.1. Legislativa a ukotvení prevence

Primární prevence rizikového chování se opírá o platnou legislativu, jejímž základem jsou:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

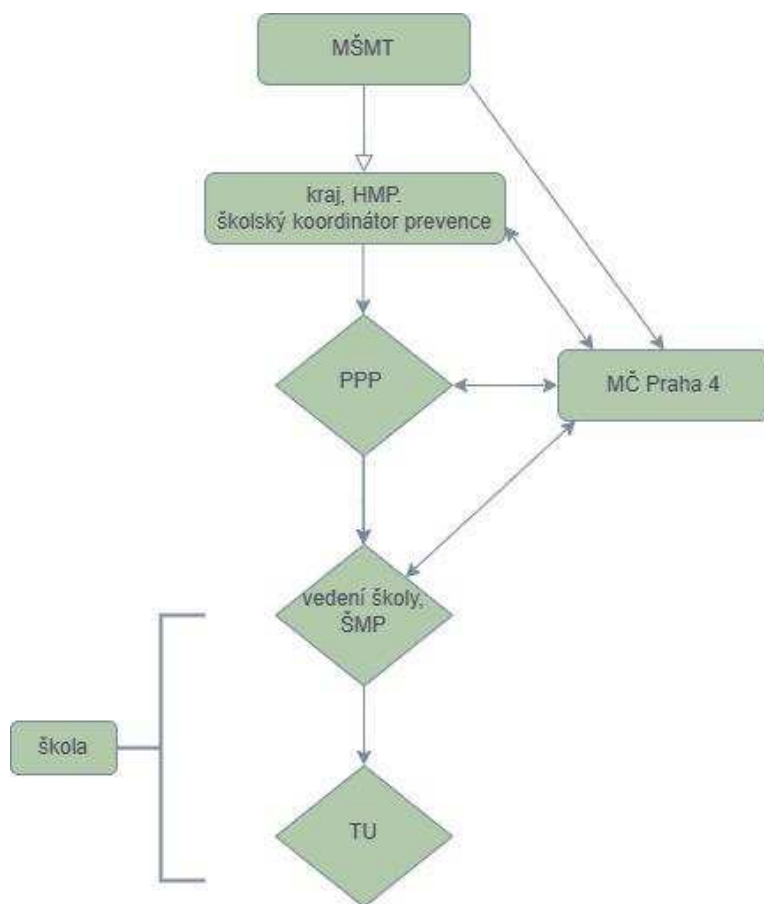
Ministerstvo školství také vydalo metodická doporučení v oblasti primární prevence, a to k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j. 21291/2010-28). Ačkoliv metodická doporučení nejsou ve vztahu ke školám, jichž je MČ Praha 4 zřizovatelem, právně závazná, z praxe jsou tyto postupy řešení rizikového chování upřednostňovány ze strany kontrolních orgánů (ČŠI).

Systém prevence v České republice počítá na obvodní úrovni pouze s podporou škol od metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně. Spádová poradna je také metodickým orgánem pro školy. Dlouhodobě se však ukazuje, že kapacity poraden by měly reflektovat nárůst rizikového chování ve školách a posílit týmy metodiků prevence. Praxe také ukazuje, že i v hlavním městě je znát nedostatek expertní péče, kam by dál poradny mohly odkazovat žáky i rodiče.

V rámci hlavního města Prahy tvoří důležitou součást celého systému primární prevence síť protidrogových koordinátorů, kteří bohužel nejsou organizačně jednotně zařazeni do struktur jednotlivých úřadů.

Městská část Praha 4 má navíc samostatné oddělení prevence, které spojuje problematiku protidrogové prevence, prevence kriminality s oblastí školské primární prevence.

Systém prevence, upravený o specifika MČ Praha 4

Vysvětlivky: MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; HMP – Hlavní město Praha, PPP – Pedagogicko-psychologická poradna; ŠMP – školní metodik prevence; TU – třídní učitel

6.1.2. Aktuální trendy

V roce 2024 proběhlo osmé kolo Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD), která mapuje rizikové chování patnácti- až šestnáctiletých studentů ve 37 evropských zemích. Výzkumu se zúčastnilo téměř 114 tisíc respondentů a výsledky ukazují nejen dlouhodobé trendy v užívání návykových látek, ale i nové jevy, které nabývají na významu. Studie letos klade důraz nejen na tradiční ukazatele, jako je kouření, alkohol a drogy, ale nově se věnuje také duševní pohodě a dopadům digitálního prostředí.

Kouření cigaret mezi dospívajícími výrazně pokleslo – oproti roku 1995 se celoživotní prevalence snížila na polovinu. Přesto téměř každý třetí student někdy kouřil. Významným zjištěním je vyšší výskyt kouření mezi dívkami, a to zejména v raném věku. Souběžně se silně rozšířilo užívání elektronických cigaret. Zhruba 44 % studentů je alespoň jednou vyzkoušelo a 22 % uvedlo aktuální užívání, přičemž denní spotřeba je vyšší u dívek. Fenomén tzv. duálního užívání – kombinace klasických a elektronických cigaret – se stal běžným, což může vést k podcenění celkového užívání nikotinu.

Alkohol je i nadále nejrozšířenější psychoaktivní látkou mezi mladistvými. Téměř tři čtvrtiny respondentů uvedly, že někdy v životě alkohol pily. Přestože celkové užívání i nárazové pití mírně klesá, zejména u chlapců, dívky si drží stabilní, často i vyšší míru konzumace. V posledním měsíci konzumovalo alkohol 42 % studentů, zatímco 13 % uvedlo, že se v tomto období alespoň jednou opilo. Třetina mladistvých také zažila tzv. binge drinking – tedy pět a více alkoholických nápojů při jedné příležitosti.

Konopí zůstává nejčastěji užívanou nelegální drogou, ačkoliv jeho užívání klesá. Celoživotní prevalence se pohybuje kolem 12 %, přičemž nejvyšší hodnoty byly zaznamenány v Česku a Lichtenštejnsku. I zde je patrný pokles – současné užívání se dostalo na historické minimum 5 %. Zatímco chlapci stále vykazují vyšší míru užívání, rozdíl mezi pohlavími se snižuje. Konopí je také vnímáno jako nejdostupnější nelegální látka. Ostatní drogy, jako jsou kokain, extáze nebo amfetaminy, jsou užívány výrazně méně – v průměru je někdy zkusilo asi 13 % studentů, přičemž 5 % užilo nelegální drogu jinou než konopí. Nejvyšší míru výskytu mimo konopí hlásí Kypr.

Zvláštní pozornost si zaslouží užívání léků bez lékařského předpisu, které dosahuje v průměru 14 %. Dívky vedou nad chlapci zejména v užívání trankvilizérů, sedativ a léků proti bolesti za účelem omámení. Novinkou v letošním šetření je sledování užívání léků na ADHD, jejichž užití mimo lékařské indikace přiznalo 3,4 % studentů.

Do popředí se stále více dostávají digitální rizika. Hraní počítačových her se stalo běžnou součástí života dospívajících – v posledním měsíci hrálo 80 % studentů, přičemž chlapci hrají výrazně častěji. Znepokojivým zjištěním je nárůst problematického hraní, zejména mezi chlapci. U sociálních médií je patrný opačný trend – dívky jsou aktivnější, ale problematické chování (např. negativní vliv na spánek, školní výkon nebo náladu) je hlášeno častěji u chlapců.

Hazardní hry představují nově sledovanou oblast rizikového chování. V posledním roce je hrálo 23 % studentů, přičemž většina z nich hrála v kamenných hernách. Přibližně dvě třetiny se však přesouvají i do online prostředí, kde výrazně roste účast, zejména u dívek. S tím souvisí i nárůst potenciálně škodlivého chování spojeného s hazardem – v roce 2024 jej vykazovalo 8,5 % studentů, což je téměř dvojnásobek oproti roku 2019.

Celkově lze říci, že v oblasti návykových látek dochází k pozitivnímu vývoji, zejména v poklesu kouření a užívání tvrdších drog. Nové výzvy však přináší digitální prostředí, snadná dostupnost alternativních nikotinových produktů a zvyšující se tlak na duševní zdraví mladistvých. Zpráva ESPAD 2024 ukazuje, že i když se některé problémy zmenšují, jiné přicházejí. Pro efektivní prevenci bude zásadní reflektovat měnící se realitu dospívajících a reagovat na ni odpovídajícími nástroji.

V oblasti rizikového chování žáků vycházíme z aktuálních dat Pražského centra primární prevence, které každoročně zpracovává [„Šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků 2. stupně a SŠ v Praze“](#) a dat, která vycházejí z dotazníkového šetření přímo na školách zřizovaných MČ Praha 4. Poslední šetření proběhlo v létě 2024 jako zhodnocení předchozího školního roku, spolupráce a nastínění plánů pro následující školní rok.

Z celopražského šetření vyplývá, že zhruba čtvrtina žáků v Praze má velmi nízký wellbeing a potřebuje odbornou podporu, přičemž vyšší podíl je dívek. V porovnání s minulým rokem se hodnoty prakticky nemění. 15 procent žáků má příznaky těžké úzkosti a pětina žáků trpí příznaky středně těžké deprese. Necelá pětina žáků se potýká se sebepoškozováním a zhruba stejný poměr žáků má rizikový přístup k příjmu potravy. Více než polovina žáků také trpí nějakou formou poruchy spánku, dvě třetiny žáků mají problém s usínáním.

V oblasti závislostí žáci nejčastěji holdují energetickým nápojům a alkoholu. Zhruba dvě třetiny žáků pijí energetické nápoje a více než polovina žáků přiznala, že předchozím roce alespoň jednou konzumovala alkohol. Pětina žáků opakovaně.

Nejpopulárnější formou užívání nikotinu je tzv. vapování. Elektronickou cigaretu vyzkoušelo v roce 2023 39 % žáků, nikotinové sáčky 13 % žáků.

Fenoménem posledních let je nadužívání digitálních technologií, kdy v Praze cítí opakovaně problémy kvůli nadměrnému sledování videí na internetu třetina žáků, 34 % žáků má problémy

opakovaně kvůli času strávenému na sociálních sítích a čtvrtina žáků kvůli hraní digitálních her.

Alarmující je, že roste podíl žáků, kteří se setkali se slovním napadením ze strany spolužáků, a to téměř na dvě třetiny. Téměř polovina žáků se také cítila alespoň jednou v roce ponížena nebo zesměšněna učitelem. Polovina žáků také nemá ve škole dospělou osobu, které by se případně svěřila s problémem.

Mezi pozitivní zjištění patří, že podíl každodenních kuřáků klasických cigaret se ve sledovaných letech výrazně snížil a v oblasti wellbeingu jsou výsledky lepší, než byly v roce 2021 (došlo k poklesu podílu žáků s velmi nízkým wellbeingem z 33 % na 26 %).

Na školách zřizovaných městskou částí není situace odlišná. Podle šetření, které si zpracovává městská část každým rokem, a z pravidelných intervizí během školního roku je patrné, že pedagogové nejvíce řeší vztahové problémy ve třídě, závislosti a psychickou nepohodu žáků, pedagogů i rodičů.

6.2. Situace na MČ

Na území působí 22 mateřských škol, 21 základních škol a 1 střední škola zřízených MČ Praha 4. Celkový počet dětí od 3 do 15 (16) let je cca 17 600, z těchto dětí navštěvuje školy zřizované MČ Praha 4 zhruba 90 % dětí. Podle demografické studie se situace nebude výrazněji měnit ani v příštích deseti letech (<https://www.praha4.cz/file/sSb61/VS-Demograficka-studie-MC-Praha-4-12-9-23.pdf>).

Městská část Praha 4 se věnuje prevenci rizikového chování ve školách a je v tomto v rámci celé Prahy poměrně unikátní. Podpora totiž nesměruje jen k dětem a žákům, ale také k pedagogům, vedení škol a v neposlední řadě i k rodičům a veřejnosti.

V dobách minulých byla školská primární prevence ne příliš šťastně nazývána prevencí sociálně patologických jevů. Školská prevence se pak orientovala hlavně na prevenci užívání návykových látek. Již v roce 2010 ale vznikly první metodiky na půdě ministerstva školství a ty již mluví o prevenci rizikového chování. V současné době metodiky čítají na 25 dokumentů, které školám nabízejí návod, jak řešit konkrétní rizikové situace.

Školská prevence je v ČR plně v kompetenci škol a školských zařízení, kdy za prevenci zodpovídá ředitel dané školy, který jmenuje členy školního poradenského pracoviště. Školní metodik prevence pak spolupracuje s orgány státní správy. To vše je upraveno ve Vyhlášky 72/2005 Sb. v platném znění. Nicméně městská část jako zřizovatel 44 škol si uvědomuje důležitost prevence rizikového chování a snaží se podporovat a motivovat pedagogy potažmo školy v této oblasti, což bude více popsáno v kapitole 6.2.2.

6. 2. 1. Charakteristika škol v území

V MČ Praha 4 aktuálně působí 22 mateřských škol (MŠ) zřízených samosprávou. MŠ jsou rozděleny do 39 pracovišť. Mateřské školy zřizované MČ Praha 4 navštěvuje cca 3400 dětí a tento počet v posledních letech jen zlehka kolísá.

Základních škol zřizovaných MČ Praha 4 je 21 se zhruba 10 600 žáky. Počet žáků navzdory situaci na Ukrajině pomalu mírně klesá již druhým školním rokem. Počet žáků zahrnuje i přípravné třídy. Dle demografické studie (Výzkumy Soukup, 2023) se počet potenciálních žáků a zájemců o docházku nebude dramaticky měnit ani v příštích letech. Počet studentů na SOŠ se stabilně pohybuje kolem 380.

Vzhledem k rozlehlému a rozmanitému území MČ Praha 4 jsou i školy různého typu od pavilonových škol v sídlištní zástavbě po starší budovy v cihlových domech, dohromady se jedná o 62 pracovišť.

Základní pilíře prevence rizikového chování dětí a žáků jsou:

Financování PP

- přímo ve školách
 - příspěvek na prevenci (8000 korun ,pro každou základní školu)
 - zajištění programů látkové prevence (každoročně cca 300 tisíc korun)
 - selektivní prevence v případě potřeby na vyžádání (cca 100 tisíc korun/rok)
 - růstové skupiny (300 tisíc)
- podpora NNO poskytující PP ve školách
 - dotace MČ (500 tisíc)
 - koordinace programů NNO se školami
- zpracování žádosti o dotaci HMP v oblasti primární prevence ve školách (odbor školství)

Vzdělávání pedagogů – ŠPP, TU

- podpora budování bezpečného klimatu ve třídách potažmo školách (cca 50 tisíc)
- podpora wellbeingu, resilience a copingových strategií dětí (cca 100 tisíc)
- nové trendy v oblasti rizikového chování (cca 50 tisíc)

Podpora školních metodiků prevence ZŠ

- ad hoc podpora při řešení aktuálních situací ve třídách, školách
- sdílení osvědčených programů se školami a mezi školami
- intervize pro pedagogy – setkání za účelem sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe
- virtuální nástěnka pro pedagogy
- motivační odměna pro metodiky prevence – podporuje malou fluktuaci na pozici ŠMP (i přes znevýhodněné postavení v rámci školního poradenství)

Podpora koordinátorek prevence v MŠ

- funkce, která není legislativně ukotvena, nicméně MČ Praha 4 iniciovala vytipování koordinátorek prevence na mateřských školách již v roce 2017
- ad hoc podpora při řešení rizikového chování v MŠ
- intervize pro pedagogy – setkání za účelem sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe
- vzdělávání koordinátorek prevence

Úzká spolupráce s PPP

- při řešení aktuálních situací, při plánování vzdělávání preventistů, zajištění financování programů
- Intervize pro ŠMP a koordinátorky prevence

Spolupráce s ostatními aktéry v území

- kteří zasahují do specifické primární prevence ve školách (ostatní odbory úřadu, bezpečnostní složky, NNO, ostatní instituce, organizace)

V rámci dotačního řízení zastupitelstvo MČ Praha 4 každoročně schvaluje podporu neziskovým organizacím v rámci programu na podporu bezpečnosti, prevence kriminality a závislostí včetně podpory soustavné práce s mládeží a podporu terénních programů. V roce 2023 bylo rozděleno 300 000 Kč, v roce 2024 celkem: 400 000 Kč. V roce 2025 byla částka navýšena na 800 000 Kč. V programu nejsou pouze aktivity primární prevence, ty jsou znázorněny v následující tabulce:

Tab. 16: Podpora primární prevence ze strany dotačního řízení MČ Praha 4

Rok	Podpora MČ Praha 4
2023	140 000
2024	250 000
2025	645 000

Kromě toho také městská část koordinuje vzdělávání v oblasti prevence, vybírá vhodné lektory a programy, motivuje metodiky prevence k dalšímu vzdělávání a komunikaci uvnitř školních poradenských pracovišť. Výběr z programů a organizací je v následující tabulce. Všechny organizace mají certifikaci odbornosti, kterou je zajištěna základní úroveň kvality programů.

Tab. 17: Programy specifické PP a vzdělávací akce realizované na školách MČ Praha 4 (poslední 3 roky)

Organizace	Program / Název	Cílová skupina	Typ prevence / Aktivita
Jules a Jim	TATRA (tabák, tráva, alkohol)	4., 6., 7. ročníky ZŠ	Všeobecná, selektivní prevence
Drop In – CPP	Komplexní program primární prevence	2.–9. ročníky ZŠ	Všeobecná, selektivní prevence
Progressive o.p.s.	Program primární prevence- nelegální NL	II. stupeň ZŠ	Všeobecná prevence
Fórum pro prožitkové vzdělávání	Jsi nula! – prožitkový program o kyberšikaně	6.–7. třídy	Všeobecná prevence
Proxima Sociale	Programy primární prevence pro MŠ i ZŠ	Děti a žáci	Všeobecná, selektivní prevence
Prev-centrum	Programy primární prevence pro MŠ	Děti v MŠ	Všeobecná, selektivní prevence
Divadelta	Trest a Nový spolužák – prožitkový program – emoce, šikana, kyberšikana Superučitelka – prevence syndromu vyhoření	4. - 6. třídy ZŠ pedagogové	Všeobecná prevence

Policie ČR (PČR)	Přednášky o bezpečnosti a rizikovém chování	1.–9. třídy ZŠ	Všeobecná prevence
Městská policie hl. m. Prahy (MP)	Přednášky o bezpečnosti a rizikovém chování	1.–9. třídy ZŠ	Všeobecná prevence
MČ Praha 4	Finanční podpora škol na preventivní programy, růstové skupiny, administrace dotačního titulu HMP pro školy v oblasti primární prevence, metodická podpora škol, síťování organizací, institucí a škol	Žáci ZŠ, pedagogové, vedení škol, rodiče	Všeobecná, selektivní, indikovaná prevence, cílená podpora prevence
PPP Praha 1, 2, 4 + MČ Praha 4	Intervizní setkání a školení	ŠMP, koordinátorky prevence MŠ	Podpora pedagogů
Linkin Sphere	Kyberprevence - seminář	ŠMP ZŠ a koordinátoři prevence MŠ, rodiče, žáci	Vzdělávání pedagogů, rodičů, žáků
Multikulturní centrum Praha	Interkulturní trénink - UA	ŠMP, koordinátorky prevence MŠ	Vzdělávání pedagogů
Mgr. Jan Kršňák	Digi svět a děti	ŠMP	Vzdělávání pedagogů
Dr. Adam Kulháněk	Nové návykové látky	ŠMP	Vzdělávání pedagogů
Slow Tech Institute	Digitální závislosti – odborná přednáška	ŠMP	Vzdělávání pedagogů
Osvětová beseda	Komunikace s rodiči	ŠMP, vedení škol, ostatní pedagogové	Vzdělávání pedagogů
Policie ČR	Prevence extremismu a radikalismu a aktivní útočník	Pedagogové škol	Vzdělávání pedagogů
E-clinic	Zipyho kamarádi	Program rozvoje copingových strategií pro děti MŠ	Vzdělávání pedagogů

Zásadní je pečovat o komunitu preventistů, jelikož školní metodik prevence nemá sníženou přímou vyučovací povinnost a často se věnuje prevenci nad rámec svých odučených hodin. Vzhledem k tomu, že rok od roku rizikového chování přibývá, je tato pozice stále nedoceněná.

Za školní rok 2024-25 organizovala městská část Praha 4 následující setkání nejen se školními metodiky prevence, ale i dalšími členy školních poradenských pracovišť. Témata seminářů jsou vybírána z potřeb, které školy uvádějí v dotazníku zpětné vazby ke konci školního roku.

Setkávání pro školní rok 2024/25 – školní metodici prevence ZŠ

1. **Komunikace s rodiči** seminář pro pedagogy, lektor: Mgr. Zuzana Labudová, PhD., MBA (Osvětová beseda)
2. **Veletřh programů primární prevence** (Divadelta, Fórum pro prož. vzdělávání, Prev-centrum, Drop In, Nevypust' duši, Proxima Sociale, Jules a Jim, Linkin Sphere)

aj.... seznámení s nabídkou programů na jednotlivých stanovištích, účastníci mohou dorazit dle vlastních časových možností mezi 10-14hod.).

3. **„Prevence násilné trestné činnosti extremistického charakteru v prostředí škol a vzdělávacích institucí a zachytá sít' signálů násilného extremismu a rasismu“**. Přednáší kpt. Mgr. Jan Polák.
4. **„Centrální festival pro veřejnost“** seznámení s nabídkou služeb org. Proxima Sociale na území MČ Praha4, prezentace nového nízkoprahového zařízení pro děti a mládež (spolupráce s Proxima Sociale,o.p.s)
5. **Intervize metodiků prevence** (sdílení informací, novinek, příkladů dobré praxe s kolegy ZŠ) - 3-4x za školní rok
6. **„SI Tříd'as“ – vedení třídnických hodin pro TU** (Spolupráce se Skautským institutem)
7. **„Bezpečnost škol a kompetence zainteresovaných institucí“**, přednáší JUDr. Karel Kašpar (přednáška pro pedagogy)
8. **Workshop s org. Dobronauti** – představení programu zaměřeného na **zvládání konfliktních situací**, vhodného pro žáky II. stupně ZŠ. Vedení programu: Mgr. Matějovská Anna. (spolupráce s PPP a Dobronauty)
9. **Práce se třídou – třídnické hodiny** (spolupráce s PPP, lektor Mgr. Iva Daňová)
10. **Intervize metodiků prevence** (sdílení informací, novinek, příkladů dobré praxe s kolegy ZŠ)
11. **Práce s hranicemi** – Jak si ve škole nastavit zdravé hranice s respektem k sobě i druhým? Lektoři: Mgr. Jitka Ester Končelová, Mgr. Tomáš Holub
12. **„Psychopatologie v předškolním a školním věku“** – přednáška pro pedagogy, lektor: PhDr. Karolína Malá, Psychiatrická nemocnice Dobřany
13. **Aktivní útočník** – PČR – postupy škol v případě mimořádných událostí, pro pedagogy

Setkávání pro školní rok 2024/25 – koordinátorky prevence MŠ

1. **Komunikace s rodiči**, lektor Mgr. Zuzana Labudová, PhD., MBA (Osvětová beseda)
2. **Veletrh programů primární prevence** (Divadelta, Prev-centrum, Drop In, Nevypušť duši, Proxima Sociale, Jules a Jim, Linkin Sphere aj. seznámení s nabídkou programů na jednotlivých stanovištích, účastníci mohou dorazit dle vlastních časových možností)
3. **Intervize koordinátorek** (sdílení informací, novinek, příkladů dobré praxe s kolegy MŠ) 3-4x za školní rok
4. **„Bezpečnost škol a kompetence zainteresovaných institucí“**, přednáší JUDr. Karel Kašpar
5. **„Psychopatologie v předškolním a školním věku“** – přednáška pro pedagogy, lektor: PhDr. Karolína Malá, Psychiatrická nemocnice Dobřany
6. **Aktivní útočník** – PČR – postupy škol v případě mimořádných událostí

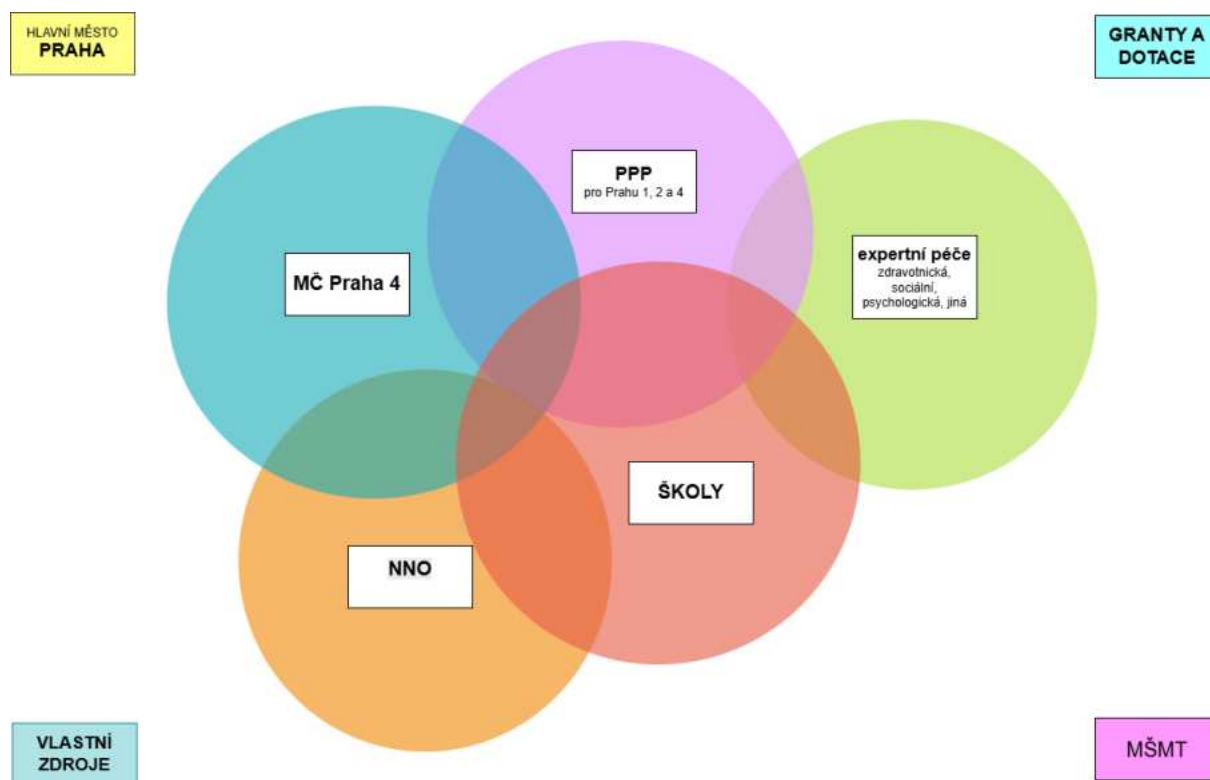
6. 2. 3. Institucionální analýza

MČ Praha 4 se věnuje oblasti prevence v samostatné působnosti. Oblast prevence rizikového chování je další součástí problematiky prevence, jak byla popsána v kapitolách 4.2.3. s 5.2.3. Organizačně je podřízena starostovi MČ Praha 4 a věnuje se jí Výbor pro bezpečnost Zastupitelstva MČ Praha 4.

MČ Praha 4 má samostatné oddělení prevence, které je organizačně zařazeno pod odbor školství. Spojuje agendu prevence protidrogového koordinátora, koordinátora prevence kriminality a školskou prevenci. Úzce spolupracuje s referentkou pro národnostní menšiny, integraci cizinců a romským poradcem, a dále s odborem sociálním, případně dalšími odbory úřadu.

Vazby a spolupráci v území mezi nejdůležitějšími aktéry zobrazuje následující schéma:

Vazby a spolupráce v území MČ Praha 4

Vysvětlivky ke schématu:

Městská část spolupracuje kromě škol s Pedagogicko-psychologickou poradnou pro Prahu 1, 2 a 4, která je dle legislativy metodickým orgánem pro školy, dále s neziskovými organizacemi, které se podílejí na programech primární prevence ve školách, nepřímo také jsou experty, které se snaží síťovat se školami a v neposlední řadě také se státními institucemi a orgány.

Do systému prevence pak zasahují dotační a grantové tituly, které školy využívají. Jedná se zejména o Šablony (MŠMT, EU), Dotaci v oblasti primární prevence pro školy a školská zařízení (HMP) a MAP (MŠMT, EU), případně jiné. Za všechny školy městská část žádá v dotačním řízení na hlavním městě Praze v oblasti školské primární prevence. Do roku 2024 školy žádaly v dotačním titulu samy a městská část pouze dofinancovala programy, které by

jinak nemohly na školách proběhnout v požadovaném rozsahu. Od roku 2025 podává za všechny zřizované školy žádost o dotaci městská část (odbor školství). V roce 2025 byla žádost uspokojena z 27 %, tzn. cca 2 milióny korun.

Vzhledem k tomu, že v současné době není funkční systém ověřování kvality, školy nemusí v rámci vzdělávání pedagogů vybírat mezi akreditovanými programy. Městská část se snaží vést metodiky k tomu, aby využívali dostupných zdrojů informací ke kvalitě programů, poskytuje podporu při výběru programů a zpracovává pro školy žádost o podporu v oblasti primární prevence na hlavním městě. V oblasti programů pro děti a žáky nahrazuje v současnosti záruku kvality vyjádření Pražského centra primární prevence k danému programu. Bez tohoto vyjádření není možné na program primární prevence využít dotaci HMP.

Ministerstvo školství vydává a aktualizuje k prevenci rizikového chování metodická doporučení, která nejsou právně závazná pro školy jiných zřizovatelů. Nicméně z praxe je patrné, že postupy jsou doporučeny a kontrolní orgány jejich následování doporučují.

Hlavní město Praha vyniká poměrně hustou sítí expertní péče, nicméně v oblasti duševního zdraví je nedostatečná a nestačí potřebám hlavního města. Přesto expertní péče je jednou ze základních částí systému, o který se školy opírají.

Nedostatečné kapacity se částečně snaží zaplňovat neziskový sektor, ale mnohdy k tomu nemá kompetence a pravomoci nebo prostředky. Neziskové organizace také získávají podporu formou dotací, a to jak z MŠMT, HMP, tak MČ Praha 4, která se snaží propojovat potřeby škol s NNO, které získaly podporu formou dotací z různých zdrojů. To vyžaduje notnou dávku koordinace, znalostí a přehledu v oboru.

Městská část navíc úzce spolupracuje s odděleními prevence jak Policie České republiky Krajského ředitelství v Praze, tak Městské policie hl. m. Prahy. Rovněž MČ Praha 4 spolupracuje s nízkoprahovým zařízením Doupě, Na Strži 40, které zastřešuje organizace Proxima Sociale, o.p.s. a neorganizovanou mládež se snaží oslovit také klub v autobusu Uličník organizace R-mosty, z. s. Na klub Uličník v autobusu městská část žádá o podporu v dotačním titulu hlavního města Prahy v programu prevence kriminality.

Spolupráce s NNO v oblasti prevence závisí na potřebách škol a na spolupráci škol s konkrétními neziskovými organizacemi. Školy oslovují se svými potřebami pedagogicko-psychologickou poradnu a městskou část, přičemž je pak v rámci možností hledán nejlepší a nejrychlejší postup řešení pro danou školu.

Městská část se snaží využívat a doporučovat školám organizace, které dříve prošly kontrolou kvality nebo mají aktuálně vyjádření ke kvalitě programu primární prevence od Centra sociálních služeb, resp. Pražského centra primární prevence. Konečné rozhodnutí o výberu realizátora je však na škole.

Školy mají povinnost poskytovat poradenské služby na základě zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů. Problematika je však natolik obsáhlá a aktualizování kontaktů je složité, proto se městská část snaží školám zprostředkovávat aktuální informace a změny.

Tab. 18: Důležité kontakty pro školy

Krizové linky (zdarma):	
• Linka první psychické pomoci:	116 123 (nonstop, zdarma), online chat https://linkapsychickepomoci.cz/
• Linka bezpečí (podpora pro děti a studenty do 26 let):	116 111 (nonstop, zdarma), online chat, e-mail https://www.linkabezpeci.cz/pomoc
• Linka pro rodinu a školu:	116 000 (nonstop, zdarma), online chat https://linkaztracenedite.cz/
• Rodičovská linka	606 021 021 (PO-ČT: 9-21, PÁ: 9-17), chat, e-mail https://www.rodicovskalinka.cz/pomoc
• Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí:	116 006 (nonstop, zdarma) https://www.bkb.cz/
• Pražská linka důvěry (CSS Praha):	222 580 697 (nonstop), online chat https://www.csspraha.cz/prazska-linka-duvery
• Linka důvěry Dětského krizového centra:	241 484 149 a 777 715 215 (nonstop), online chat, e-mail https://www.ditekrize.cz/dkc/linka-duvery-detskeho-krizoveho-centra/
• Linka pro rizika v kyberprostoru	778 510 510 (nonstop)
• Modrá linka:	608 902 410 (nonstop), online chat https://www.modralinka.cz/
Krizová centra (zdarma):	
Dětské krizové centrum	241 480 511, 777 664 672 https://www.ditekrize.cz/
Krizová pomoc dětem (Zahrada pro duši)	607 199 291 Ambulantní forma: PO–PÁ 08:30–16:00 Terénní forma: ST a ČT 10:00–12:00
Diakonie – SOS centrum (od 11 let)	777 734 173, 222 514 040 (PO-ČT: 9-20, PÁ: 9-17)
Krizové centrum RIAPS (dospělí)	222 586 768 (nonstop)
Krizové centrum PN Bohnice (dospělí)	284 016 110 (nonstop)
Krizový tým Fokus Praha (od 16 let)	777 800 983 (PO-PÁ: 8-18)
Krizová pomoc Praha – Krč (Modré dveře)	420 725 515 934 (PO-PÁ: 8-16)
Locika – krizové poradenství pro děti, rodiče i pedagogy	601 500 196 (ČT: 16-18, mailem: poradna@centrumlocika.cz https://www.detstvibeznasili.cz/
Rozcestníky:	
Nepanikař – první pomoc při psychických potížích	https://nepanikar.eu/
Nevypuť duši	https://nevypustdusi.cz/
iPREV interaktivní platforma podpory duševního zdraví a prevence rizikového chování	https://www.iprev.cz/

Nízkoprahové služby pro děti a mládež	
NZDM Doupě: Na Strži 40, Pankrác (Proxima Sociale,o. p. s.)	PO-ČT: 13-18 https://proximasociale.cz/deti-a-mladez/nzdm-p4/
Klub v autobusu Uličník: v průběhu školního roku v závislosti na dotaci HMP, území MČ Praha 4	PO a ST: 13-18 4 stanoviště https://www.r-mosty.cz/ulicnik
Další podpora pro děti a mládež	
Lata programy pro mládež a rodinu - Ve dvou se to lépe táhne, Rodina (k sobě), Centrum rodinných konferencí	Vrstevnická podpora (12-26 let), podpora rodin v obtížných životních situacích, řešení konfliktů https://www.lata.cz/
Růstové skupiny – skupiny osobnostního rozvoje dětí	Práce s dětmi, které mají problémy ve vrstevnické skupině (Cesta Fénixe, Proxima Sociale)
Školská zařízení na území MČ Praha 4	
Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 1, 2 a 4 – spádová pro školy na území MČ Praha 4	Metodik prevence rizikového chování: PPP Praha - Metodik prevence
Diagnostický ústav a Středisko výchovné péče: Na Dlouhé mezi 19, Praha 4, 147 00 Tel.: 241 723 646	Zařízení zaměřené na psychosociální problémy a poruchy v chování zejména u dívek ve věku 15 – 18 let. Základní diagnosticko-terapeutický program v rezidenční (pobytové) formě a navazujících ambulantních formách. http://www.duasvp.cz/
Diagnostický ústav a ZŠ Praha 2, Lublaňská 33, státní příspěvková organizace - pracoviště U Michelského mlýna 222, Praha 4 Tel.: +420 241 724 245	Zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy pro děti s poruchami chování v průběhu povinné školní docházky reditelstvi@ddu-praha.cz

6.3. Priority a cíle

Městská část Praha 4 si uvědomuje, že investice do prevence rizikového chování jsou dlouhodobé a ve velké míře neměřitelné. Nicméně dle odborníků jsou náklady na primární prevenci daleko nižší než řešení sekundární nebo terciární prevence, která již spadá do oblasti prevence kriminality nebo prevence závislostního chování. Náklady na zdravotní péči a další formy nápravy jsou několikanásobně vyšší než zajištění primární prevence.

Městská část má na školách, jež zřizuje, poměrně stabilní tým odborníků, kteří se problematice věnují, k čemuž přispěla i dlouhodobá podpora ze strany zřizovatele.

6.3.1. Obecné cíle

Ve školské prevenci je nutné se věnovat všem druhům rizikového chování. Školy zahrnují témata jak do výuky běžných předmětů (vzdělávacích oblastí), tak využívají externích organizací. Městská část se snaží udržet přehled mezi nejnovějšími trendy a ve spolupráci s metodikem prevence z pedagogicko-psychologické poradny sestavuje plán vzdělávání na

školní rok. Do témat pro vzdělávání se propisují aktuální trendy, změny v legislativě, metodické dokumenty MŠMT, ale i potřeby škol.

Mezi obecné cíle, které považuje městská část za zásadní, patří:

- Podpora wellbeingu a zdravého a bezpečného klimatu na školách (ve třídách)
- Podpora prevence závislostí
- Podpora programů na rizika v kyberprostoru
- Podpora a vzdělávání pedagogů a preventistů
- Osvětová činnost

U programů bude pravidelně kontrolována kvalita, a to formou zpětné vazby ze strany školních metodiků prevence a bude upřednostňována podpora programů, které jsou interaktivní a podporují rozvoj sociálních dovedností a nácvik životních situací.

Mezi cílovou skupinu patří děti, žáci, pedagogové, rodiče, za spolupráce s PPP, NNO, PČR, MP a dalšími aktéry v území zabývajícími se primární prevencí na úrovni škol.

6.3.2. Opatření a konkrétní kroky

Městská část se dlouhodobě věnuje primární prevenci, každoročně mapuje potřeby škol v rámci řešení rizikového chování dětí a žáků a podporuje pedagogy zvláště metodiky prevence v náročné práci. Kromě obecných cílů jsou nejstěžejnější následující kroky, které ovlivní efektivitu opatření.

- Udržet podporu programů primární prevence ve školách – pokračovat v podpoře prevence v oblasti látkových i nelátkových závislostí – nové návykové látky, orientovat se na novodobé trendy (AI, duševní zdraví, wellbeing, bezpečí v kyberprostoru, online výzvy,...)
- Vzdělávat školní metodiky prevence, pedagogy, vedení škol v oblasti prevence rizikového chování (specializační studium, třídnické hodiny, adaptační kurzy, resilience žáků i pedagogů, copingové strategie...)
- Podpora ŠMP a koordinátorek prevence z MŠ, intervizní setkání, ocenění náročné práce
- Zajistit financování primární prevence – rozpočet, dotační titul
- Podpora indikované prevence formou růstových skupin
- Pokračovat v prezentaci na preventivním padletu – sdílení informací s odbornou veřejností
- Osvětová činnost směrem k rodičům, semináře pro veřejnost na aktuální témata

6.4. Financování a evaluace

Plnění cílů stanovených v této strategii je podmíněno zajištěním potřebných zdrojů, především finančních prostředků. Pro realizaci preventivních aktivit jsou zásadní prostředky a podpora samosprávy. Oblast prevence spadá do gesce starosty a nutno zdůraznit, že v oblasti financování preventivních opatření dochází rok od roku k navyšování rozpočtu.

Tato část nabízí přehled dostupných zdrojů a možností, jak financovat aktivity zaměřené na prevenci rizikového chování dětí a žáků:

- Rozpočet hlavního města Prahy
- Rozpočet MČ Praha 4
- Dotační a grantové řízení v oblasti prevence rizikového chování pro školy a školská zařízení
- Vlastní zdroje škol, obvykle v návaznosti na další grantové a dotační programy

Způsob vyhodnocení:

- Počet a zpětná vazba (reference) z realizovaných projektů a aktivit
- Dotazníkové šetření – zpětná vazba ze škol

6.5. Závěr

Městská část Praha 4 je nejlidnatější částí hlavního města a má velký počet škol. Primární prevenci ve školách podporuje již dlouhá léta a prostředky na pokrytí školské primární prevence se rok od roku navyšují.

Je nutné si uvědomit, že návratnost investic do prevence se jen obtížně vyčísluje, ale je již prokázáno, že prostředky investované do prevence se vrátí několikanásobně.

V oblasti primární prevence rizikového chování na školách je nutné se zaměřit zejména na témata wellbeingu, podporu preventivních programů pro děti a žáky, vzdělávání pedagogů, osvětovou činnost směrem k veřejnosti a v neposlední řadě dohlížet nad kvalitou preventivních programů a informace sdílet se školami.

Koncepce prevence rizikového chování MČ Praha 4 byla vytvořena v souladu s výše uvedenými dokumenty v oblasti prevence kriminality, protidrogové politiky a koncepce primární prevence rizikového chování na krajské úrovni, které vychází ze Strategie primární prevence na národní úrovni. Přímo přitom navazuje na Strategii prevence kriminality a protidrogové politiky MČ Praha 4 na léta 2020-2024.

Z hlediska primární prevence se řadí mezi priority strategie městské části cílení na děti a mladistvé, jelikož tvoří obzvláště citlivou skupinu vůči návykovým látkám.

Pro plnění cílů a priorit je zásadní mezioborový přístup a spolupráce všech subjektů, které se v prevenci angažují, od jednotlivých organizačních složek úřadu, přes policie, školy, veřejný sektor až po neziskové organizace. Nedílnou měrou je pak nutné spolupracovat i s hl. m. Prahou.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tab. 1: Stav obyvatel na Praze 4

Tab. 2: Změny počtu obyvatel na Praze 4

Tab. 3: Srovnání skladby obyvatelstva podle věku – rok 2022

Tab. 4: Služebny PČR na území MČ Praha 4

Tab. 5: Okrskové služebny MP

Tab. 6: Porovnání zatíženosti MČ Praha 4 a hl. m. Prahy – celková kriminalita

Tab. 7: Skladba a vývoj kriminality za posledních 5 let

Tab. 8: Celková kriminalita – dle místních oddělení na území MČ Praha 4 a srovnání s HMP

Tab. 9: Pohyb obyvatelstva srovnání let 2020 - 2024

Tab. 10: Základní věkové skupiny obyvatel Prahy k 31. 12. 2024 - srovnání s HMP

Tab. 11: Počet osob MČ Praha 4 dle stupně závislosti (s přiznaným PNP)

Tab. 12: Přehled vybraných vyplacených sociálních dávek

Tab. 13: Obyvatelstvo podle národnosti

Tab. 14: Společenské náklady v souvislosti se závislostním chováním v ČR za rok 2024

Tab. 15: Prevalence užívání návykových látek mezi mladými v jednotlivých letech (v %) dle ESPAD:

Tab. 16: Podpora primární prevence ze strany dotačního řízení MČ Praha 4

Tab. 17: Programy PP a vzdělávací akce realizované na školách MČ Praha 4

Tab. 18: Důležité kontakty pro školy

Graf 1: Vývoj kriminality v posledních pěti letech – srovnání MČ Praha 4 a HMP

Graf 2: Přestupky dle MP – vývoj 2021-2024

Graf 3: Příspěvek na péči

Graf 4: Vývoj počtu osob, které do MČ Praha 4 přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině

Graf 5: Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině k 12/24

Graf 6: „U“ křivka závislosti škodlivosti užívání návykových a wellbeingu na míře prohibice

Graf 7: Výstupy ze služeb za roky 2020-2024 – MČ Praha 4 – terciární prevence v oblasti závislostí – rizikovní uživatelé drog

Graf 8: Počty kontaktů za rok 2023 na území MČ Praha 4

Graf 9: Počty sběrů inf. materiálu na území MČ Praha 4 - 2023

Graf 10: Počty kontaktů na území MČ Praha 4 – 2024

Graf 11: Počty sběrů inf. materiálu na území MČ Praha 4 - 2024

Schéma:

Vazby a spolupráce v území MČ Praha 4

Seznam použité literatury a jiných zdrojů

01/24 Národní výzkum užívání návykových látek 2023. Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

02/24 Realizace politiky v oblasti závislostí v roce 2023. Drogy-info.cz, 7. 4. 2025.

05/21 Národní výzkum užívání návykových látek 2020. Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

Akční plán politiky v oblasti závislostí 2023–2025. Drogy-info.cz / Úřad vlády, PDF, 5. 4. 2023.

BURDOVÁ, Eva. *Rukověť školního metodika prevence.* Praha: Středočeský kraj, 2019. ISBN 978-80-88332-00-8.

CLARKE, Ronald V. a ECK, John E. *Analýza kriminality v 60 krocích.* Washington, DC: Center for Problem-Oriented Policing, 2010.

Český statistický úřad. *Veřejná databáze* [online]. Praha: ČSÚ, 2024 [cit. 2024-10-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Dotazníkový formulář studie Národní výzkum užívání návykových látek 2023. Drogy-info.cz, PDF, 30. 5. 2024.

ESPAD. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách: Výsledky 2024* [online]. Stockholm: The ESPAD Group, 2024 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z: <https://www.espad.org>

European Crime Prevention Network (EUCPN). *What is Crime Prevention?* [online]. Brussels: EUCPN, 2023 [cit. 2024-12]. Dostupné z: <https://eucpn.org>

EUCPN. *Víceletá strategie EUCPN na léta 2021–2025.* Brusel: EUCPN, 2. prosince 2020.

Hazardní hraní v České republice a jeho dopady (studie). Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

Hlavní město Praha. *Koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území hl. m. Prahy na období 2022–2027.* Praha: MHMP, 2022.

Hlavní město Praha. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na období 2024–2028.* Praha: MHMP, 2024.

Hlavní město Praha. *Strategie Hlavního města Prahy pro oblast závislostního chování na období 2022–2027.* Praha: Hlavní město Praha, 2022

Chomynová, P. & Dvořáková, Z. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2024 (ESPAD): Souhrn výsledků v České republice.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2025.

Informační balíček zpráv o závislostech 2024. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti.

MD Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j. MSMT-21291/2010-28).

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2019-08-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2017-08-15].

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Městská část Praha 4. *Katalog sociálních a prarodinných služeb MČ Praha 4* [online]. Praha: ÚMČ Praha 4, 2020 [cit. 2024-12].

Městská část Praha 4. *Koncepce v oblasti sociální politiky městské části Praha 4 pro období 2024–2034*. Praha: ÚMČ Praha 4, 2024.

Městská policie hl. m. Prahy. *Oficiální web* [online]. Praha: MP HMP, 2024 [cit. 2024-12]. Dostupné z: <https://www.mppraha.cz>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027*. Praha: MŠMT, 2019.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině* [online]. Praha: MV ČR, 2024 [cit. 2024-10-08].

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027* [online]. Praha: MV ČR, 2022 [cit. 2025-05-20].

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Prevence kriminality* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, [cit. 2025-07-09]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>

MIOVSKÝ, Michal. *Primární prevence rizikového chování u dětí a dospívajících*. Praha: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, 2010.

MŠMT. *Metodické doporučení k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních* [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2025-06-10].

MŠMT. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže* [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2025-06-10].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Kritéria posouzení efektivity programů primární prevence* [online]. Praha: NPI ČR, 2025 [cit. 2025-06-12].

Národní akční plán v oblasti závislostí. Drogy-info.cz, PDF (bez datace).

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. *Koordinace informačního systému v oblasti závislostí*. Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

NEŠPOR, Karel, ČŠÉMY, Ladislav a PERNICOVÁ, Hana. *Zásady efektivní primární prevence*. Praha: Sportpropag, 1999.

Policie České republiky. *Mapy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2025 [cit. 2025-05]. Dostupné z: <https://kriminalita.policie.cz>

PRAŽSKÉ CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE. *Šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků 2. stupně a SŠ v Praze*. Praha: PC PP, 2024.

Prevalence užívání drog v populaci ČR. Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

SOUKUP, Tomáš. *Demografická studie MČ Praha 4*. Praha: MČ Praha 4, 2023.

SOUKUP, Tomáš. *Demografická studie MČ Praha 4*. Praha: MČ Praha 4, 2023. Dostupné z: <https://praha4.cz/file/sSb61/VS-Demograficka-studie-MC-Praha-4-12-9-23.pdf>

Souhrn situace v oblasti nelegálních drog v ČR 2024. Úřad vlády ČR, Odbor protidrogové politiky, NMS, PDF.

Souhrnná zpráva o závislostech a Národní výzkum užívání návykových látek 2023. Drogy-info.cz, 30. 5. 2024.

Souhrnná zpráva o závislostech v ČR 2023. Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

Souhrnná zpráva o závislostech v ČR 2023. Drogy-info.cz, PDF, 11. 4. 2024.

Sčítání adiktologických služeb (2023). Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

Úřad vlády České republiky. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. Praha: Úřad vlády ČR, 2019.

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. In: *Praha: Sbírka zákonů ČR, ročník 2005, Částka 20/2005.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/2005-20>

Výzkumné aktivity NMS – Odhad prevalence problémového užívání drog. Drogy-info.cz, 5. 5. 2025.

Wikipedie: Otevřená encyklopedie. *Praha 4* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2023 [cit. 2023-10-23].

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Praha: Sbírka zákonů ČR, ročník 2004.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast1>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

Zpráva o vyhodnocení dotačních programů financovaných z rozpočtu Úřadu vlády ČR za rok 2024. Úřad vlády ČR, květen 2025.

Seznam zkratek

Zkratka	Význam
ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder – porucha pozornosti s hyperaktivitou
AI	Umělá inteligence (angl. Artificial Intelligence)
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DIGI	Digitální (např. digitální wellbeing – digitální pohoda)
ESPAD	European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs – Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách
EUCPN	European Crime Prevention Network – Evropská síť pro prevenci kriminality
EUDA	European Union Drugs Agency – Agentura EU pro drogy
Fixpoint	Název terénního programu (ne zkratka, ale důležitý termín pro čtenáře)
GPI	Globální index politik v oblasti závislostí
HIV	Human Immunodeficiency Virus – virus lidské imunitní nedostatečnosti
HMP	Hlavní město Praha
HR	Harm Reduction – snižování rizik
HUB	Inovační centrum (hub) – prostor pro sdílení a rozvoj
KPPK	Koncepce primární prevence kriminality
KŘP	Krajské ředitelství policie
LDR	Léčba drogové závislosti
LF UK	Lékařská fakulta Univerzity Karlovy
MBA	Master of Business Administration
MDMA	3,4-methylenedioxy-N-methylamfetamin – psychoaktivní látka (extáze)
MČ	Městská část
MHD	Městská hromadná doprava
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MP	Městská policie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
n. a.	Není dostupné (angl. not available) chybí přesná data
NCKB	Národní centrum kybernetické bezpečnosti
NKC	Národní kontaktní centrum
NL	Návykové látky
NMS	Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti
NNO	Nestátní nezisková organizace
NPS	Nové psychoaktivní látky
NSP	Národní strategie prevence
NÚKIB	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

Městská část Praha 4: Koncepce prevence kriminality, prevence závislostí a prevence rizikového chování na období 2025 až 2029

NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OPL	Omamné a psychotropní látky
OPP	Orgány přenesené působnosti
OŘ	Obvodní ředitelství
PhD.	Doctor of Philosophy
PP	Primární prevence
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PPRCH	Primární prevence rizikového chování
PTSD / PTSP	Posttraumatic Stress Disorder / Porucha po traumatickém stresu
PČR	Policie České republiky
RVKPZ	Rada vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí
SO	Střední odborné učiliště
SOS	Střední odborná škola
ŠMP	Školní metodik prevence
ŠPP	Školské poradenské pracoviště
TP	Trestní právo
TU	Třídní učitel
TČ	Trestný čin
UK	Univerzita Karlova
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime – Úřad OSN pro drogy a kriminalitu
ÚS	Ústavní soud
VFN	Všeobecná fakultní nemocnice
VP	Všeobecná prevence (v rámci typologie primární prevence)
WHO	World Health Organization – Světová zdravotnická organizace
ZŠ	Základní škola

Seznam cizích slov

Cizí slovo / termín	Význam
Adiktologie	Vědní obor zabývající se závislostním chováním a jeho léčbou
Anonymita	Skrytí identity, utajení totožnosti
Binge drinking	Nárazová konzumace většího množství alkoholu v krátkém čase, obvykle s cílem rychlého dosažení opilosti.
Evaluace	Hodnocení účinnosti nebo efektivity programu
Extremismus	Krajní politické nebo ideologické postoje, často spojené s násilím
Harm reduction	Přístup zaměřený na snižování škod spojených s užíváním návykových látek
Indikovaná prevence	Prevence zaměřená na osoby, které již vykazují určité rizikové chování
Intervize	Sdílení a zpětná vazba mezi odborníky (např. metodiky)
Konference	Vědecké nebo odborné setkání s přednáškami a diskusí
Konzumace	Spotřeba, užívání (např. konzumace alkoholu)
Koordinace	Slaďování aktivit mezi různými subjekty
Kriminogenní faktory	Faktory zvyšující pravděpodobnost páchání trestné činnosti
Multikulturní	Týkající se více kultur ve společnosti
Netolismus	Závislost na internetu a digitálních technologiích
Peer pressure	Tlak vrstevníků na jedince (zejména mládež)
Psychoaktivní látky	Látky ovlivňující centrální nervový systém a psychiku
Psychopatologie	Obor zabývající se duševními poruchami
Represe	Potlačení nebo trestání nevhodného chování
Resocializace	Proces opětovného začlenění do společnosti
Selektivní prevence	Prevence zaměřená na ohrožené skupiny
Syntéza	Spojení poznatků v jednotný celek
Terciární prevence	Opatření zaměřená na minimalizaci dopadů již vzniklého problému
Transgender	Označení pro osoby, jejichž genderová identita se liší od biologického pohlaví
Tankvilizér	Léčivo se zklidňujícím účinkem na centrální nervový systém
Workshop	Interaktivní vzdělávací setkání, dílna